Primăvara 2015

Sebastian Stănculescu

Dragi prieteni ai ştiinţei spiritului,

Primăvara acestui an se situează la întâlnirea dintre evenimente istorice şi de destin importante pentru curentul şi Societatea Antroposofică, mai ales în ceea ce priveşte destinul ştiinţei spiritului pentru cultura prezentului. Pe de o parte, Societatea Antroposofică din România împlineşte 25 de ani de la reînfiinţarea sa, după căderea regimului comunist, în urma revoluţiei din 1989. În această lungă perioadă ştiinţa spiritului şi-a găsit drum în România mai ales prin iniţiativele izvorâte din antroposofie, care s-au dezvoltat în domenii tot mai practice ale vieţii.

Comemorăm la nivel mondial şi 101 ani de la Congresul de Crăciun, prilej cu care a avut loc fondarea Societăţii Antroposofice Generale, după indicaţiile oferite de Rudolf Steiner, moment semnificativ, pentru ca un impuls să îşi lase amprentele în istoria omenirii, căutând noi forme de manifestare. Ne aflăm la acest Paşte chiar la momentul extrem de important când, în urmă cu peste o sută de ani, după plecarea lui Rudolf Steiner în lumile suprasensibile, reprezentanţii noii mişcări antroposofice s-au aflat în faţa sarcinii de a purta mai departe această mişcare fără călăuzirea directă a iniţiatorului ei. În jurnale şi memorii regăsim emoţia şi intensitatea momentului, aflat la pragul unei decizii semnificative: a ne asuma decizia de a duce mai departe impulsurile primite, chiar cu riscul de a greşi, sau a rămâne fideli celor deja oferite de Steiner şi a le proteja de pericolul diluării mesajului său iniţial.

Între aceste două atitudini, descrise cu mare profunzime în conferinţele despre karma Societăţii Antroposofice, regăsim impulsurile celor două curente spirituale arhetipale, reprezentate prin Cain şi Abel, respectiv prin platonicieni şi aristotelici. Două moduri de a privi lumea se impun şi azi misiunii ştiinţei spiritului faţă de cultura prezentului. Răspunsul la provocarea de a echilibra cele două extreme este o problemă individuală şi de destin, însă de acest răspuns depind multe fapte viitoare care se cer înfăptuite în numele şi pentru antroposofie în viitor.

Ne bucurăm că în această primăvară, odată cu comemorarea evenimentelor de istorie a Societăţii Antroposofice, au apărut în limba română toate volumele din seria *Lecţii esoterice*, volumul de scrisori fiind în tipar. Totodată, prin bunăvoinţa Editurii Univers Enciclopedic Gold, sunt disponibile notiţele Itei Wegman privind colaborarea ei esoterică şi exoterică cu dr. Rudolf Steiner, într-un volum deosebit de valoros pentru *Şcoala esoterică*, în care se găsesc textele îndrumărilor şi meditaţiilor individuale primite de-a lungul anilor de Ita Wegman. Pe lângă acestea, pe plan exoteric şi de restituire biografică, s-a lansat seria de şapte volume (în limba română) ale studiului biografic despre viaţa şi opera lui Rudolf Steiner, rezultat al cercetării ample a dr. Peter Selg.

Din partea colectivului redacţional vă dorim să aveţi parte de sărbători pascale cu trăiri intense şi cu sens!

Lumea elementelor și metamorfoze ale ei în prezent

Religia şi artele în perioada apariţiei ştiinţelor moderne

Gheorghe Paxino

(Partea a X-a)

Deoarece pentru primăvară „busola" atitudinilor spiritual-sufleteşti pentru anotimpuri (figura 1) recomandă căutarea de răspunsuri privitoare la *cunoaşterea de sine*, se va încerca tratarea relaţiei om-lume ştiind că omul modern trăieşte cu conştiinţa polarităţii subiect-obiect. Rudolf Steiner a sintetizat întreaga situaţie astfel[1]: „Acest sentiment produce străduinţa de a clădi o punte între noi şi lume. În ultimă analiză, întreaga strădanie spirituală a omenirii constă în construirea acestei punţi. Istoria vieţii spirituale este o căutare permanentă dintre noi şi lume. Religia, arta şi ştiinţa urmăresc în aceeaşi măsură această ţintă. Omul credincios, omul religios, caută în revelaţiile divine pe care le descoperă Dumnezeu dezlegarea enigmei cosmice pe care i-o pune *Eul său, nemulţumit doar cu lumea fenomenelor*[2]**.** Artistul caută să imprime materiei ideile Eului său, pentru a împăca cele ce trăiesc înăuntrul său cu lumea din afară. …Gânditorul cercetează legile fenomenelor şi se străduieşte să pătrundă cu gândirea rezultatul observaţiilor sale. Abia după ce am făcut din *conţinutul lumii* un *conţinut al gândirii* noastre, abia atunci regăsim ansamblul de care ne-am despărţit."

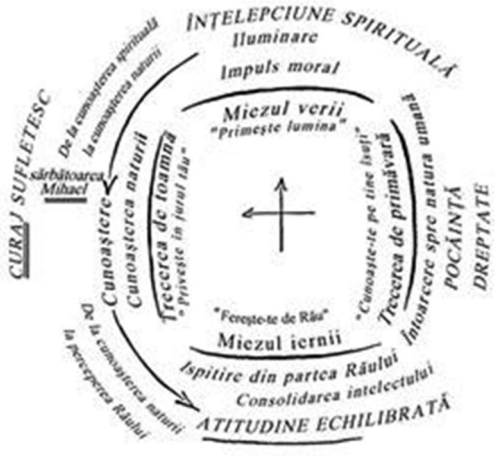

Figura 1

Pornind de la această abordare, vom urmări drumul religiei, artei şi mai ales al ştiinţei în decursul istoriei umane, având în fundal tematica cunoaştere-autocunoaştere.

Religia, arta și știința la începuturi

Cultura unitară a omenirii

În timpuri foarte îndepărtate, care îşi mai găsesc ecoul în Upanişade, Vede şi mult mai târziu în Bhagavad-Gita, omul trăia într-o stare ca de vis în ambianţa sa fizică, percepând mai mult sau mai puţin conştient, dar nemijlocit, lumea fiinţelor spirituale. Pe atunci nu era nevoie de ştiinţă.

Dacă ne îndreptăm privirea spre timpurile în care se puneau bazele civilizaţiei actuale, găsim documentat că mai bine de 3 000 de ani î.Chr. existau în Mesopotamia şi apoi în Egipt cunoştinţe de astronomie deosebit de avansate. Durata efectivă a anului era stabilită cu o precizie uimitoare: 365.25 de zile. La egipteni începutul anului era marcat de răsăritul observabil al lui Sirius după perioada de invizibilitate. O bună perioadă de timp acest moment a coincis cu pornirea inundaţiilor Nilului. Pe de o parte, astronomia se dezvolta ca o artă de citire pe Cer a evenimentelor de pe Pământ, iar pe de altă parte, conform literaturii privitoare la istoria ştiinţelor, pe malurile Nilului cu impunătoarele piramide se

conturau aşa-numitele „hydraulic civilizations“. După inundațiile din primăvară, în fiecare an trebuiau remăsurate şi recartografiate o bună parte din terenuri: Geometria („măsurarea pământului”) era doar o activitate pur practică. Matematica se va naşte cca 2 500 de ani mai târziu, având la bază *geometria* şi *algebra* din *Elementele* lui Euclid[3].

Privind mai în detaliu viața din Egipt, mai ales la începuturile ei, aflăm că faraonul era în acelaşi timp Mare Preot, Mare Medic şi Comandant al oştilor. Aici avem de-a face cu ceea ce poate fi numit o *cultură unitară,* în care religia, arta şi ştiința nu erau despărțite.

În bogata viață religioasă egipteană religia şi arta erau una, arta era fiica directă a religiei. „Iar dacă, printr-o aprofundare corespunzătoare, sentimentul se lăsa cuprins de entuziasm față de ceea ce se revărsa drept religie în formă artistică, în suflet se aprindea ştiința despre zei şi despre lucrurile divine, ştiința despre patria spiritelor.”[4]

Cultura religioasă a fost, am putea spune, mama originară a oricărei culturi.

Faze istorice anterioare științei de tip galileo-newtonian

Epoca mitologiei naturale

Putem găsi o calitate comună a relației omului cu natura nu numai la egipteni, ci şi mai târziu, la greci şi romani. Este suficient să ne gândim la miturile şi legendele lor, sau la *Iliada* lui Homer (cca 850 î.Chr.). Acesta din urmă spunea[5] că muza era cea care îl inspira. Etimologic, muza (gr. *musa/monthia*) este „cea care *ştie*“ (gr. *mathamo,* „a afla“). Vedem deci că, de fapt, muza nu era doar inspiratoarea, ci adevărata cântăreață a epopeii, poetul nejucând decât rolul de instrument. Dincolo de fantezia şi artisticul frumoaselor descrieri, descoperim şi alte aspecte. Vom constata că toate realitățile din natură – *forțele* (căldură, lumină etc.), *fenomenele* (fulger, curcubeu, furtună etc.) sau *configurațiile* naturale (ca, de exemplu, Soarele, Luna, izvoarele, fluviile şi marea) – erau prezentate într-o legătură nemijlocită cu ființe supranaturale (zeități, demoni, nimfe etc.) şi cu dispozițiile sufleteşti ale acestora (fulgerul ca mânie a lui Zeus, furtuna ca furie răzbunătoare a lui Poseidon). Curcubeul era considerat semn prietenos al lui Iris, vestitoarea zeilor. El era parte din veşmântul ei multicolor sau, totodată, puntea pe care cobora ea spre Pământ. Cutremurele erau contorsionări ale vântului-vârtej Tifon, întemnițat sub Pământ, taifunurile erau fiii săi etc.

Avem în esență de-a face cu ceea ce cărțile de istorie a ştiințelor numesc *epoca mitologiei naturale*, în cadrul căreia relația cauză-efect nu era limitată la lumea fizică. Această mitologie naturală era ceva necritic, cu putere de simbol.

Epoca fenomenologiei naturale. Naşterea filosofiei, matematicii şi fizicii

Începând cu secolul al VII-lea î.Chr., în zona Efesului din Marea Egee apare o nouă manieră de abordare a realității fizice, proprie culturii greceşti. Se instaurează treptat un alt mod de gândire, din care se vor naşte filosofia, matematica şi ştiințele naturii. Se renunță la ființele supranaturale mai sus menționate şi se caută explicații cauzale în însăşi această lume a simțurilor, cea *fizică*; zeii sunt lăsați într-o lume care o transcende pe aceasta (ca *meta-physis*). Acum filosoful, astronomul şi matematicianul Thales din Milet (cca 624-546 î.Chr.) elaborează – pornind de la observarea directă a naturii – primele încercări de descriere a circuitului apei din natură. Hippokrates (460-370 î.Chr.) efectuează şi el observații sistematice în natură, pe care le consemnează în lucrarea *Despre aer, apă şi poziția lor.* El punea şi anumite boli în legătură cu starea vremii, fiind pe bună dreptate numit şi părintele bioclimatologiei. Privitor la manifestările meteorologice, Aristotel (384-322 î.Chr.) scrie la rândul său un capitol („Ta meteora”) despre nori şi formarea acestora – ca urmare a ceea ce se petrece „între Cer şi Pământ” –, aceasta fiind una dintre primele lucrări care, prin maniera de tratare riguros fenomenologică, prefigurează ceea ce abia mai târziu vor deveni ştiințele naturale în accepțiunea modernă a cuvântului. Zeii erau lăsați în Olimpul lor, ştiința în formare începea să se separe de religie.

Pe lângă ce se petrecea în taina Misteriilor, civilizația umană progresa acum şi prin gândirea filosofică a lui Socrate, Platon şi Aristotel. Pe de altă parte, sculpturile greceşti şi romane sunt o mărturie a faptului că artele vremii stăteau încă în strânsă legătură cu religia, cu lumea zeilor.

Următorul citat (vezi nota 4) ne oferă o privire sintetică retro- şi prospectivă: „... întregul curent al vieții culturale europene, începând din Grecia antică şi mergând până în timpurile cele mai moderne ... [s-a manifestat] fără întrerupere din acele timpuri, în care Socrate a desprins pentru prima oară gândirea pur ştiințifică de vechea cultură unitară, până în vremea în care sărmanul Nietzsche, la separarea definitivă a celor trei ramuri principale ale culturii – ştiința, religia şi arta –, se zvârcolea în sufletul său de durere, ajungând chiar să moară din cauza acestei divizări.”

Momentul naşterii ştiinţelor naturii moderne

Vom urmări mersul în continuare al istoriei civilizaţiei, centrându-ne în mod exemplar pe două personalităţi: Nicolaus Cusanus şi Johannes Georg Faust. Cadrul istoric: Evul Mediu cu scolastica şi Renaşterea stăteau sub semnul creştinismului esoteric sau confesional, în interacţiunea lor cu viaţa social-culturală a diferitelor ţări, cu arabismul şi cu mahomedanismul în expansiune.

Nicolaus Cusanus (1401–1464)[6]

Cusanus şi-a primit educaţia într-un grup religios, cel al „Fraţilor vieţii comune" (fondat în secolul al XIV-lea în Ţările de Jos[7]). Erau oameni nemulţumiţi de instituţiile bisericeşti de atunci, neacceptând domnia întemeiată pe forţă a acestora. Pe de altă parte, ei nu voiau să se izoleze de lume precum călugării, ci ţineau ca fiecare din ei să îndeplinească asiduu datoriile stării sale. Apoi, aceşti „Fraţi ai vieţii comune", în liniştea camerei lor de lucru, încercau să găsească drumul care duce către Dumnezeu şi lumea spirituală. Atitudinea lor ţinea de un curent esoteric creştin inovator numit *Devotio moderna*. Iar aici nu este de exclus influenţa inspiratoare a rosicrucienilor[8]. Avem acea încarnare a lui Christian Rosenkreuz (1378–1484) care, la întoarcerea din Orient în anul de trecere la epoca a cincea postatlanteană (1413), a întemeiat Frăţia rosicruciuenilor, *Fraternitas Rosae Crucis.* Ei trăiau într-o şi mai strictă izolare de viaţa publică, cultivând intens elementul religios, punând bazele unei ştiinţe capabile să ducă mai departe principiile alchimiei, inspirând artele[9] şi încercând să dea un impuls similar tripartiţiei în viaţa agitată a timpului.

Cusanus a început prin a studia dreptul, practicând scurt timp magistratura. Decepţionat de haosul care domnea în toate domeniile vieţii sociale, s-a făcut preot catolic. Îndeplinindu-şi în mod desăvârşit toate datoriile preoţiei, era totodată în devenire un învăţat multilateral – matematician şi astronom, medic, muzician. Aşa a ajuns el în curând cardinal al Papei şi, ca mesager al acestuia, membru la Conciliul de la Basel (1431–1437). În sine, el vieţuia sterilitatea teologiei Evului Mediu, pe care nu putea să o accepte. E drept, el îşi însuşise de la scolastici – care fuseseră cândva educaţi de Albertus Magnus şi Toma d'Aquino – arta desăvârşită a gândirii logice şi facultatea de a se mişca pe tărâmul gândului pur. Era însă nemulţumit de limitele dogmatice puse cunoaşterii de scolastici, care considerau că atunci când cunoaşte omul produce în el însuşi *doar o imagine*[10] a lucrurilor, pe de o parte, iar pe de altă parte, el vedea cum conţinutul credinţei creştine fusese preluat doar ca ceva transmis

De Docta Ignorantia

Deo amabili Reuerendissimo patri domino Juliano sancte apostolice sedis dignissimo Cardinali preceptori suo metuendo.

Dmirabitur et recte maximum tuum etiam probatissimum ingenium quid sibi hoc velit. Qvum meas barbaras ineptias incauitus pandere attempto. te arbitrediguo. quasi tibi pro tuo Cardinalatus officio apostolicam sedem in publicis maximis negocijs occupantissimo aliqd docij superfit. et post omnium latinorum scriptorum qui hactenus claruerunt supremam notitiam. et nunc grecorum etiam ad meum istum fortassis inceptissimum conceptum tituli nouitate trahi possis. qui tibi qualis ingenio sim iam dudum notissimus existo. Sed hec admiratio nõ qõ prius incognitum hic inserrum pures. sed pocius qua audacia ad de docta ignorantia tractandum ductus sim. animum tuum sciendi peruidum spero vsendũ alliciet. Ferunt enim naturalem aperitum quandam tristem sensationem in stomachi ostiorio anteire. vt sic natura que seipsam sapiẽtiam conseruare nititur stimulata reficiatur. Ita recte puto admirari: propter quod philosophari sciendi desiderium preuenire vt intellectus cuius intelligere est esse studio veritatis perficiatur. rara quidem esti monstra sint nos monere solent. Quamobrẽ precepto rum vnice pro tua humanitate aliquid digni hic lanitare existimes: et et germano in rebus diuinis talem qualem ratiocinandi modũ suscipe. quem mihi labor ingenio admodum grassimum fecit.

Quomodo scire est ignorare

Capitulum primum.

Figura 2

prin tradiţie, orice cunoaştere religioasă individuală fiind considerată o cutezanţă arogantă, înrudită cu erezia. Această atitudine lăuntrică a impulsionat creaţia valoroaselor sale opere. Este interesant să aflăm condiţiile în care au luat naştere unele dintre ideile sale centrale. Papa îl trimisese la Constantinopol cu misiunea de concilere între Biserica occidentală şi Biserica orientală. Pe drumul de întoarcere, în corabia ce plutea liniştit sub Cerul înstelat, în sufletul său se trezesc impresiile fundamentale care vor fi formulate în 1440 sub titlul *De docta ignorantia*, neştiinţa cunoscătoare.

În manuscrisul original (figura 2) el spune: „Am făcut multe încercări de a reuni într-o idee fundamentală gândurile despre Dumnezeu şi lume, despre Christos şi Biserică, dar niciuna din ele nu mă mulţumea, până când, în sfârşit, la întoarcerea din Grecia, pe mare, ca printr-o iluminare de sus, privirea spiritului meu s-a înălţat la o contemplare în cadrul căreia Dumnezeu mi-a apărut drept unitatea supremă a tuturor contrariilor, *coincidentia oppositorum*[11]". Cusanus afirmă apoi că vieţuirea de pe corabie a însemnat pentru el un moment de sacră inspiraţie, „o vieţuire filosofică a Damascului". În completare el fundează acum principiul „neştiinţei cunoscătoare", cu ajutorul căruia depăşeşte scepticismul socratic al lui „eu ştiu că nu ştiu". Ca matematician de vârf şi ca filosof, el nu pune ca scolasticii graniţe absolute cunoaşterii, dar îi diferenţiază obiectele, atribuindu-le metode diferite de abordare:

– pentru lumea lucrurilor finite, a obiectelor fixe (lumea mineralului) este valabilă o gândire a intelectului în contraste [de exemplu, contrastul cerc (c) dreaptă (d), linie curbă, linie dreaptă, ca în figura 3]. Aceasta este la el „cunoaşterea obişnuită".
– pentru cele divine este necesară o „cunoaştere superioară", gândirea vie, logica incomensurabilului[12].

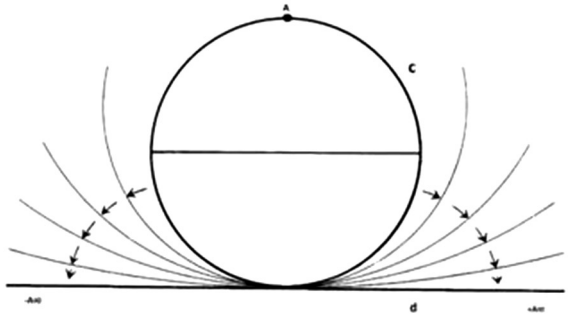

Figura 3

Pe această cale poate fi învinsă opoziția cerc-dreaptă: lăsând cercul (c) să crească, se ajunge la cazul cercului de rază infinită, care are curbura zero, deci a devenit dreaptă (d). Opoziția cerc-dreaptă a fost învisă, s-a ajuns la *coincidentia oppositorum;* pe acestă cale, ce reprezintă o înțelepciune a inimii, omul se poate apropia de Dumnezeu. Cusanus duce consecvent aceste gânduri matematice până în domeniul religiosului, considerând că Dumnezeu se află pretutindeni şi străbate totul. Folosind analogia cu un cerc de rază infinită, el argumentează astfel: „Dumnezeu se află înlăuntrul totului, fiindcă este centru infinit; e în afara totului fiindcă e cerc infinit; pătrunzând totul fiindcă-i diametru infinit, principiu al tuturor lucrurilor fiind centrul, sfârşit al tuturor lucrurilor fiind centrul, mijloc al tuturor lucrurilor fiind diametrul, cauză eficientă fiind centrul, formală fiind diametrul, finală fiind cercul, centrul dând ființă, diametrul guvernând, cercul păstrând." Iată o matematică religioasă, o minunată întrunire obiectiv-artistică a calităților! Tabela 1 sintetizează ideile de mai înainte.

Intelect (*Verstand*)	Rațiune (*Vernunft*)
↓	↓
Gândire în contraste fixe	Gândire în idei vii
↓	↓
Logică a finitului	Logică a infinitului (∞) vezi figura
↓	↓
Nicio cale (prin gândire) către Dumnezeu (*„ignorantia Dei"*)	Cale de acces (prin gândire) către Dumnezeu (*„coincidentia oppositorum"*)

Tabela 1

Cu aceste gânduri curajoase Cusanus marchează sfârşitul filosofiei scolastice a Evului Mediu, conturează zorii Renaşterii şi totodată clădeşte o punte între lumea ideilor din Antichitate a lui Platon şi dialectica modernă a lui Hegel.

Datorită vastei sale culturi, Cusanus şi-a putut făuri chiar şi o metodă de lucru şi de gândire numită azi *sincretism*: este vorba de acea metodă de comentare şi de interpretare filosofică prin care se caută să se pună în evidență latura comună a diverselor sisteme de gândire, mai ales cu scopul de a stabili o împăcare între dogmele creştine (ecumenism), sau între creştinism şi alte filosofii cu caracter laic. Chiar şi Giordano Bruno (1548–1600), considerat drept creatorul panteismului modern, datorează această idee lui Cusanus. Giordano Bruno recunoaşte aceasta în scrierile lui, iar pe cel care l-a inspirat îl numeşte „divinul Cusanus". Multe din ideile lui Cusanus au fost făcute cunoscute gânditorilor de mai târziu, după aproape un veac şi jumătate, de către Giordano Bruno. Acesta a ajuns chiar pe rug în 1600, la Roma, datorită unora dintre acestea. El susținuse cu ardoare, verbal şi în scris, la multe curți europene o serie de „idei revoluționare", printre ele aflându-se şi erezia sistemului heliocentric, interzisă de Biserica catolică. Pe baza originalelor sale calcule astronomice, Cusanus ajunsese deja la concluzia că în centrul sistemului solar ar trebui să se afle Soarele, şi nu Pământul, anticipându-l pe Copernic (1473–1543). Cu ajutorul acestor calcule el a elaborat în 1436 lucrarea *Reforma calendarului,* prefigurând aproape până în detaliu şi calendarul gregorian[13].

Acum este necesar să mai facem doar un pas în istoria ştiințelor şi să-l menționăm pe Copernic (1473–1543) care, deşi era în sine un om religios, în demersul său ştiințific privitor la sistemul heliocentric se supune cu totul metodei calculului exclusiv cantitativ, deschizând prin aceasta porțile ştiinței de tip galileo-newtonian. Ştiința este prin aceasta clar despărțită de religie şi artă.

Johannes Georg Faust (1480–1541)

În Renaştere, *Faustus* era un nume curent, ce prin latinizare voia să indice calitatea de învățat a purtătorului. *Faustus* înseamnă „fericitul", purtătorul numelui considerându-se deci a fi un aducător de noroc şi totodată un om învățat.

Despre persoana reală, Dr. Johannes Georg Faust, există mărturii istorice vagi, care de regulă au o nuanță critică, Biserica catolică aducându-şi aici în mod evident contribuția. În Knittligen, Germania, pot fi vizitate şi azi casa lui natală (atestată cu certitudine), arhiva şi muzeul Faust. Teologic el ar fi la prima vedere „un caz clar": pactul cu aşa-zisele forțe ale răului. Dar faptul că acest personaj a ocupat de atâte secole până în prezent atenția creatorilor din domeniul artelor (literatură, pictură, muzică, film), acordându-i o mai mare atenție decât ştiințele, dovedeşte că problematica faustiană este o problematică a timpurilor moderne. Lumea artelor

presimte ceea ce se petrece în inima omului în această perioadă de dominanță a științelor. Iar dacă din numeroasele versiuni faustiene luăm, de exemplu, ambele părți ale *Faustului* lui Goethe, vedem că autorul a descoperit valențe cuprinzătoare, cu un profund conținut creștin: Prin forța Eului său, Dr. Faust caută cunoașterea și adevărul, năzuiește spre iubire cu o ardoare care îl face să fie dispus să se confrunte conștient cu forțele care pun la încercare sufletul uman.

Tabela sintetică (tabela 2) și cele prezentate în acest capitol ne permit să delimităm *momentul apariției științelor moderne ale naturii*: este spațiul de cca 100 de ani dintre activitatea lui Cusanus și cea a lui Copernic. Cu această ocazie ar mai fi de adăugat doar că[14] „În el [Nikolaus von Cues] trăia o copie a corpului astral al lui Christos, și acesta a fost transmis apoi asupra lui Copernic."

Toma d'Aquino	1225 – 1274
Christian Rosenkreuz	1378 – 1484
- Începutul epocii sufletului conștiencei	1413
Nicolaus Cusanus	1401 – 1464
- Fabricarea industrială a hârtiei	1440
- Tipografia lui Gutemberg în Mainz	1450
Johannes Georg Faust	1480 – 1541
Albrecht Dürer (der Jüngere)	1471 – 1528
Nicolaus Copernicus	1473 – 1543
- Pictura exterioară Moldovița	1537
Paracelsus	1493 – 1541
Francis Bacon	1561 – 1626
Galileo Galilei	1564 – 1642
Johannes Kepler	1571 – 1630
Rembrandt van Rijn	1606 – 1669
Isaac Newton	1642 – 1726

Cusanus (1401–1464) → Faust (1480–1541) → Copernic (1473–1543)

Tabela 2

Cele trei evlavii și pictorii Renașterii

Devotio moderna, pe care o practica și Cusanus, are aceeași valabilitate până în ziua de astăzi. Rudolf Steiner o descrie pentru oamenii timpului actual în modul următor[15]: „Evlavia ne poate fi călăuză mai ales atunci când ne apropiem de problemele majore, de enigmele existenței. Ea ne poate fi călăuză atunci când încercăm să rezolvăm aceste probleme supreme ale sufletului, când căutăm acel ceva spre care vrem să ne înălțăm și cu care vrem să ne unim. Aici tocmai evlavia este o forță care ne trage în sus, și, prin faptul că ne atrage spre ea, fortifică și consolidează organismul sufletesc al omului. Cum e posibil așa ceva? Ia încercați o dată să vedeți, observând expresia exterioară a evlaviei, cum acționează ea în gestica umană exterioară. Ca expresie exterioară, evlavia acționează tocmai acolo unde se dezvoltă cea mai importantă facultate a omului. Ce gest exterior face acesta când e cuprins de evlavie? Își pleacă genunchii, își împreunează mâinile și își înclină capul în fața ființei sau lucrului pe care-l venerează." Gestica menționată ar putea fi numită și *cele trei evlavii*: la nivelul gândirii, sentimentului și voirii. Și iată că basorelieful mormântului lui Nicolaus Cusanus din biserica San Pietro in Vincoli (Sfântul Petru în lanțuri) din Roma (figura 4) îl arată pe acesta îngenuncheat la Tronul lui Christos.

Privind în liniște autoportretele lui Dürer te impresionează forța de autocunoaștere ce emană din ele. El s-a ocupat intensiv de matematici, dar a pictat în 1508 și vestitul tablou al mâinilor în rugăciune (figura 5).

Posibilitatea reunirii religiei cu arta și știința în epoca michaelică

Drumul științelor de la Cusanus până la Copernic[16] conține valențe multiple: la un pol se află științele naturii

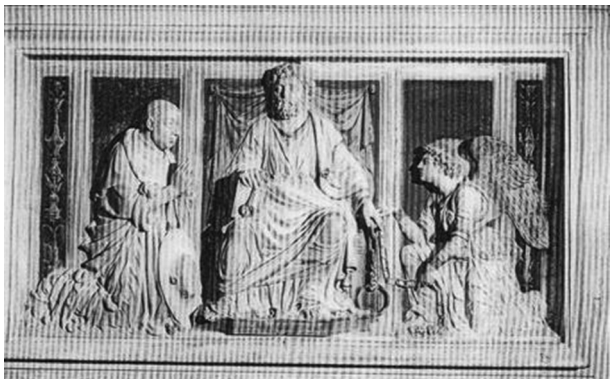

Figura 4

Figura 5

de sens galileo-newtonian, care admit ca realitate doar realitatea fizic-materială cuantificabilă. O atitudine extremă a fost deja formulată de Francis Bacon (vezi tabela 2) care afirma: „A şti înseamnă a avea putere (cunoaşterea este putere). Scopul ştiinţei este stăpânirea naturii". Tehnologiile bazate pe profit constrâng de regulă ştiinţa să le slujească unilateral în acest sens. Pe de altă parte, avem şi metoda de abordare goetheană, configurată deja de Cusanus (vezi partea din dreapta a tabelei 1).

Pentru a înţelege mai bine epoca actuală şi misiunea ei pe un parcurs ce începe cu 3 000 de ani î.Chr. în Egipt, este momentul să evocăm un fapt ce ţine de întregul ansamblu al evoluţiei omenirii, fapt bine cunoscut rosicrucienilor, pe care Cusanus, în a sa „neştiinţă cunoscătoare", l-a presimţit foarte bine. Este vorba de aşa-numita „epocă întunecată", Kali-Yuga. Ea a însoţit toate epocile descrise mai înainte, căci a durat între 3101 î.Chr. şi 1899 d.Chr. În toată această perioadă oamenii nu au mai putut să privească nemijlocit în lumea spirituală! De aceea avea nevoie Homer de Muză, iar Socrate de al său Daimon.

Puţin înainte de sfârşitul „epocii întunecate" a mai avut loc un eveniment de importanţă existenţială pentru noi: începutul epocii michaelice (1879). Prin cercetare spirituală proprie, Rudolf Steiner a recunoscut aceste lucruri, punând bazele ştiinţei spirituale, antroposofia. El a pornit la drum ducând mai departe gândirea platonic-aristotelică şi pe cea a maeştrilor scolasticii, inclusiv a lui Cusanus. Sunt lucrările de teoria cunoaşterii (epistemologie) care au culminat cu *Filosofia libertăţii*. În continuare a dat impulsuri inovatoare în toate domeniile ce ţin de religie, artă şi ştiinţe, acestea din urmă găsindu-şi locul ca organisme în cadrul Fiinţei Antroposofia.

Privitor la procesul autocunoaşterii, aşa cum este el posibil pentru omenire abia începând cu secolul al XX-lea, ar mai fi de meţionat următoarele. Dată fiind situaţia timpului lor, Toma d'Aquino şi predecesorii săi ajungeau la spirit pe calea sufletului, şi acolo îşi găseau Eul, acel Eu care era un dar al lui Dumnezeu[17]. Omul trăieşte astăzi, ca fiinţă izolată (individuală), cu conştienţa subiect-obiect menţionată la început. Din interacţiunea senzorial-gânditoare cu lucrurile perceptibile, dobândim un prim fel de cunoaştere: cunoaşterea obişnuită, pe care am putea să o numim acum „inferioară". Abătându-ne privirea spirituală de la lucrurile exterioare şi îndreptând conştient forţele atenţiei asupra propriului proces de gândire efectuat, dobândim o primă autocunoaştere. Obiectele le-am vieţuit ca pe ceva dat, dar prin activitatea proprie le-am adăugat ceea ce spiritul are de spus despre ele. Aici am făcut un prim pas, cel mai de jos, al unei cunoaşteri „superioare". Ideea din mine o găsesc afară, în lume. Lumea ideilor se revelează deci în lume şi în mine. Din propria mea fiinţă vorbesc eu însumi şi vorbesc lucrurile. „Eul" meu este forma, organul în care lucrurile îşi spun cuvântul despre ele însele. Continuând în mod consecvent acestă cale, se poate progresa, pas cu pas, spre o cunoaştere inspirativă şi intuitivă, prin care Eul se vieţuieşte ca o fiinţă printre fiinţele spirituale. După 2 000 de ani, forţele Jertfei de pe Golgota ne pot ajuta printr-un impuls nou pe acest drum.

Note

[1] Rudolf Steiner, *Filozofia libertăţii*, GA 4, capitolul „Impulsul fundamental către cunoaştere", Editura Triade, Cluj-Napoca, 1996.

[2] Cursivul aparţine autorului.

[3] Euclid din Alexandria a trăit în secolul al III-lea î.Chr.

[4] Rudolf Steiner, *Minuni cosmice, încercări ale sufletului şi revelaţii spirituale*, GA 129, conferinţa 1, Univers Enciclopedic Gold, Bucureşti, 2012.

[5] *„Cântă-mi, o Muză"* ...

[6] Cusanus Nikolaus von Kues (latinizat Nicolaus de Cusa sau Nicolaus Cusanus). A se vedea şi Florica T. Câmpan, *Figuri ilustre din perioada Renaşterii*.

[7] Frăţia a fost ulterior recunoscută şi asimilată de Biserica catolică, în cadrul căreia există şi în prezent (Helmut Maier, *Die Brüder des gemeinsamen Lebens in Herrenberg*, KBK Verlag, Karlsruhe, 1983)

[8] Eberhard Meffert, *Nikolaus von Kues*, Verlag Freies Geistesleben, Stuttgart, 1982.

[9] Poate fi menţionat faptul că într-o încarnare ulterioară Christian Rosenkreuz l-a inspirat pe Rembrandt în dezvoltarea clar-obscurului din pictură.

[10] Aceasta a fost în esenţă mai târziu şi concepţia lui Kant, care postula imposibilitatea cunoaşterii nemijlocite a realităţii.

[11] Înaintea lui, Aristotel spusese: „În lume există extremele, iar binele este zona de echilibru dintre ele".

[12] Acest demers a fost concretizat mai târziu de geometriile neeuclidiene.

[13] Calendarul a fost introdus în 1582 în Italia, Germania, Franţa, Spania, Olanda, Polonia etc, în Transilvania în 1590, Japonia, 1873, Regatul României, 1919, China, 1949.

[14] Rudolf Steiner, *Principiul economiei spirituale*, GA 109, conferinţa din 21.01.1909.

[15] Rudolf Steiner, *Metamorfozele vieţii sufleteşti*, conferinţa „Misiunea evlaviei", GA 58, Editura Triade, Cluj-Napoca, 2000.

[16] Ei au fost luaţi, de fapt, doar ca reprezenţi ai unui număr însemnat de alţi iluştri oameni de ştiinţă şi cultură.

[17] Rudolf Steiner, *Mistica în zorii vieţii spirituale a timpului nostru şi legătura ei cu o concepţie modernă despre lume*, GA 7, Editura Univers Enciclopedic.

Conceptele de „eveniment” și „inversare” la Yeshayahu Ben-Aharon

Bogdan Geantă

Grație cercetărilor lui Rudolf Steiner suntem în măsură să privim astăzi istoria gândirii din perspectivă spiritual-ştiinţifică, ceea ce ne permite să identificăm impulsurile spirituale care marchează evoluția umanității şi care se reflectă în strădaniile şi înfăptuirile filosofilor în cadrul diferitelor epoci de cultură. (De exemplu, însăşi posibilitatea raportării la lume prin gând omul o datorează Logosului, mai precis apropierii Sale de sfera Pământului; întruparea, aşa cum ştim, fiind precedată de zorii unei noi stări de conştiență care se manifestă odată cu primii filosofi greci.) Din această privire de ansamblu ne lipsea însă considerarea realizărilor majore ale secolului al XX-lea. Yeshayahu Ben-Aharon şi-a asumat dificila sarcină de a continua eforturile lui Rudolf Steiner în această direcție, astfel că lui îi datorăm o contribuție esențială în ce priveşete năzuința de a dobândi o privire clară asupra evenimentelor timpului nostru. În lucrarea *The Event in Science, History, Philosophy & Art,* el întreprinde atât o cercetare a evoluției formelor culturii şi a faptelor istorice în secolul al XX-lea, dar şi o considerare prospectivă a posibilităților deja în curs de actualizare ale secolului al XXI-lea. În rândurile care urmează ne propunem clarificarea a două dintre conceptele fundamentale ale acestei lucrări.

Prin „eveniment” Yeshayahu are în vedere potențialul creator care îşi face simțită prezența în cursul devenirii umane începând cu anii ’30 ai secolului trecut şi care cunoaşte o intensificare cu începere din anii ’60. Un nou impuls creator se manifestă la nivelul ființei umane ca întreg şi în special în gândire, unde are loc destabilizarea structurilor existente şi descoperirea de noi orizonturi.

Prin luminile spirituale care îşi fac loc în cadrul ei, filosofia franceză a secolului al XX-lea este un exemplu pentru noua paradigmă care începe să se contureze. În filosofia clasică franceză, care începe cu Descartes, subiectul cunoaşterii este gândit în separație față de lume. Pentru a găsi un fundament cunoaşterii certe, îndoiala metodică propusă de Cartesius elimina tot ceea ce este exterior actului reflecției: lumea exterioară şi propria corporalitate. Văzut astfel, subiectul este o abstracție. Noua direcție de gândire îşi propune însă o întoarcere către concret: subiectul există într-o anumită situație, este „angajat” în ea, iar această angajare este determinată de două elemente fundamentale: corporalitatea şi relația cu o altă existență, cu „celălalt”. Emmanuel Levinas va face din evenimentul relației cu celălalt tema fundamentală a filosofiei sale. Esența a ceea ce presupune umanul este responsabilitatea față de celălalt, infinita obligație; iar sfințenia este definită ca aşezare a celuilalt înaintea mea, adică exact opusul a ceea ce ne învață lumea modernă. A venit însă timpul de a aduce în conştiență tot ceea ce a trebuit să fie dat la o parte prin procesul de individualizare.

De asemenea, cu începere din anii ’60 ai secolului trecut, aşa cum arată Yeshayahu Ben-Aharon, putem vorbi şi de o nouă paradigmă ştiinţifică, în care materia şi ansamblul fenomenelor observabile sunt văzute drept expresia creativității vieții universale. Dacă, pentru vechii greci, lumea însemna ordine şi armonie – kosmos – întemeiate pe legea divină (Heraclit), începând cu epoca modernă, această ordine devine pur mecanică, iar în cadrul ei viața apare ca un fenomen excepțional, efemer şi întâmplător. Fixitatea şi inerția, caracteristicile fundamentale ale vechilor concepții despre Univers sunt înlocuite cu devenirea continuă ca expresie a unui potențial creator nelimitat al vieții universale.

De-a lungul timpului, creativitatea şi noul şi-au făcut loc cu greu în cadrul concepţiilor asupra lumii. Tendinţa oamenilor este de a căuta ceva definitiv, de neschimbat, valabil pentru toate timpurile. Pentru omul credincios, acest fapt este de la sine înţeles: paradigma propriei religii este ceva imuabil, ea a fost dată o dată pentru totdeauna. Dogma respinge noul şi face din dogmatic o fiinţă anacronică şi vulnerabilă în faţa provocărilor unui prezent ale cărui înţelesuri i se sustrag în permanenţă. Deşi el însuşi este o fiinţă a devenirii şi a posibilului, omul caută confortul repetării aceloraşi stări de lucruri, încercând să se sustragă schimbării. Rezistenţa la schimbare o întâlnim, desigur în măsură mai mică, şi în ştiinţă, unde, aşa cum a arătat Thomas Kuhn, o bună parte a cercetătorilor se ocupă cu securizarea şi conservarea paradigmei ştiinţifice, în vreme ce câţiva temerari îi semnalează problemele şi inconsistenţa, contribuind astfel la progresul cunoaşterii.

Dincolo de aparenţa lumii fenomenale, supusă schimbării permanente, omul a căutat mereu ceva neschimbat şi etern, pe care l-a numit „principiu", „substanţă", „Dumnezeu", „materie" etc. „Dar – întreabă Yeshayahu – dacă materia, temeiul lumii şi existenţa nu sunt nimic solid, fixat, mort pentru totdeauna, ci un eveniment viu creativ?"

Prin „eveniment" înţelegem, de regulă, ceva care se petrece în timp, se întâmplă. Pentru Gilles Deleuze, evenimentul este o sinteză între trecut şi viitor, este o pulsaţie şi un ritm al vieţii imanente fiecărui element de materie, spaţiu-timp şi conştienţă, viaţa şi sensibilitatea fiind, în accepţiunea sa, independente de strucutra fizic-organică şi, ca atare, prezente peste tot în natură, cultură şi Cosmos.

La Heidegger, evenimentul (*das Ereignis*) este un act în care o entitate devine conştientă de fiinţa proprie, un act în care fiinţa îi devine „vizibilă" ca percepţie şi, deopotrivă, ca problemă. Pentru filosoful german, fiinţa însăşi este înţeleasă ca „acţiune de a fi", ca eveniment.

La Yeshayahu, unde conceptul creşte pe solul experienţei spirituale, cuprinzând deci ceea ce lumea fenomenală ascunde privirii, „eveniment ...este ceea ce face ca totul să fie un eveniment; face ca totul să fie nou". „Evenimentul spiritual al timpului nostru este, simplu spus, o întâlnire cu viaţa vibrantă şi însufleţitoare, ca o invitaţie permanentă de a te alătura curentului devenirii, creativităţii şi descoperirii în fiecare moment. Evenimentul Christos ne aminteşte permanent de propriul nostru potenţial şi de potenţialul lumii, precum şi de posibilitatea ca în fiecare moment să alegem să ne trezim, să ne actualizăm şi să devenim mai umani. Este adevăratul potenţial al comunităţii prezente şi viitoare, în temeiul căruia oamenii pot veni mai aproape împreună – dacă aleg să facă asta în libertate – şi în temeiul căruia îşi pot spori creativitatea la nivel individual şi colectiv."

Dacă creativitatea şi noul sunt regula şi principiul lumii, atunci conştienţa omului care „se trezeşte" în raport cu ele va experimenta, de exemplu, nu pur şi simplu întâlnirea, ci evenimentul întâlnirii cu celălalt, evenimentul momentului prezent, al vieţii proprii, al vieţii universale, al modernităţii etc. Ocurenţele termenului „*event*" sunt relativ frecvente în discursul lui Yeshayahu şi ele vizează tocmai potenţialul creator care se actualizează sau poate fi actualizat pe scena lumii, în viaţa de zi cu zi, în biografia proprie, în relaţiile dintre oameni.

În vreme ce „evenimentul" ne conduce atenţia către ceea ce stă sub semnul posibilului ca impuls spiritual care aşteaptă voinţa liberă a omului pentru a se actualiza, atunci când ne îndreptăm către lumea reală, către ceea ce omul modern a creat pe scena vieţii şi a istoriei, suntem întâmpinaţi de înfăptuiri aflate în contrasens cu marile idealuri ale umanităţii. Conştientizarea acestei stări de fapt este o experienţă dureroasă: cu toate posibilităţile extraordinare de care dispune, omul, vorba unui personaj dostoievskian, n-a reuşit să facă din Pământ „o grădină minunată".

Timp de mai mulţi ani – spune Yeshayahu – m-am străduit să înţeleg, să conceptualizez fenomenul primar al modernităţii (*Ur-phenomenon*), *pattern*-ul esenţial al tuturor fenomenelor vieţii moderne. Această căutare nu a fost însă o chestiune pur intelectuală, ci mai ales un proces de aşezare în noţiuni a unor conţinuturi de viaţă. Conceptul a crescut astfel din forţele de vindecare descoperite de autor în proximitatea „rănilor" istoriei secolului al XX-lea şi ale istoriei personale.

Analiza relaţiei dintre idee (ideal) şi realizarea sa în viaţa reală aduce împreună cercetarea istoriei ideilor moderne şi cercetarea empirică a istoriei reale. La o examinare mai atentă vom observa contradicţia absolută dintre idei şi înfăptuirile istoric-sociale ale lumii moderne.

Putem să înţelegem individualismul Renaşterii ca un proces în care individul uman începe să experimenteze o emancipare progresivă în raport cu universalul reprezentat de autoritatea religioasă şi socială (progresul ştiinţific şi tehnologic va extinde acest proces de

emancipare şi în ce priveşte legile universale ale naturii). Ieşirea din subordonarea faţă de normele universale se face prin raportare personală la universalul ideii. Universalul este astfel interiorizat şi subordonat factorului personal; are loc „individualizarea universalului" şi, la rândul ei, individualitatea este potenţată la scară universală. Pentru prima oară în istorie, oamenii devin conştienţi că împărtăşesc valori şi drepturi umane universale. Acest lucru devine pe deplin clarificat către sfârşitul secolului al XVIII-lea prin Declaraţia universală a drepturilor omului, drepturi care sunt plasate acum mai presus de rasă, naţionalitate, sex, religie şi condiţie social-economică. Totodată, acum sunt formulate şi marile idealuri politice ale libertăţii, egalităţii şi fraternităţii, văzute drept condiţii *sine qua non* ale unei vieţi sociale sănătoase. Aşa începe deci aventura omului modern de a se înstăpâni asupra lumii şi a destinului propriu. Nu trebuie să uităm însă că temeiul acestei aventuri este inversarea mutuală dintre individual şi universal, inversare care se petrece chiar în interiorul fiinţei umane: individul are experienţa sa ca fiinţă umană universală prin mijlocirea personalităţii particulare. Forţele universale sunt puse în slujba egoului personal (*individualizarea universalului)*, ceea ce determină ca acest ego să se simtă pe sine supradimensionat, extins în dimensiunea universală (*egoismul universalizat).*

„Cu alte cuvinte – spune Yeshayahu – modernitatea înseamnă exact acest lucru: plasarea conţinutului şi forţelor universalului (Dumnezeu, Natură, Idee) în mâinile personalităţii umane individuale conferă mijloace şi puteri sporite de a controla, schimba şi realiza aceste forţe în viaţa economică, politică şi culturală; de asemena, în cadrul acestor căutări, îi mai conferă şi posibilitatea manipulării şi utilizării naturii. Un ego personal care controlează forţele lui Dumnezeu, ale Naturii sau Ideii, le aproprie şi le utilizează pentru priorităţile personale în viaţa socială şi în natură." Acesta este motivul pentru care atunci când observăm în istoria modernă cum ideile universale, valorile umane, forţele şi legile naturii sunt realizate în viaţa socială descoperim că ele au fost realizate exact ca opusul lor. Revoluţia franceză este un exemplu paradigmatic în acest sens, de asemenea marile proiecte social-politice şi economice: bolşevismul, fascismul şi capitalismul sunt inversări ale idealurilor libertate, egalitate, fraternitate.

Pătrunderea minţii omeneşti în universalitate nu se face în sens abstract, ci este o accesare a nivelului potenţial al existenţei. De exemplu, ştiinţa modernă ne arată că detonarea bombei atomice este o actualizare a faptului că ea a pătruns la forţele care aparţin fundamentului întregii existenţe materiale. De asemenea, forţa potenţială a Ideii este în mod necesar pusă în practica modelării vieţii sociale, întrucât, acum, viaţa socială trebuie să corespundă noilor experienţe şi aspiraţii individual-universale ale oamenilor ca individualităţi care caută o recunoaştere universală a drepturilor, libertăţilor şi credinţelor personale. Cu toate că idealurile sociale sunt concepute cu cele mai bune intenţii, datorită inversării, ele ajung să fie actualizate exact ca opusul lor.

Inversarea – spune Yeshayahu – nu trebuie înţeleasă prin aceea că Universul este conceput în toată puritatea sa şi este apoi inversat de procesul actualizării în viaţa reală. Universalul este inversat chiar din momentul „apucării" sale de către personalitatea individuală, care face din gândirea universală, infinită şi nonorganică , *gândirea sa* – cu determinaţiile individuale specifice, cu limitările ce ţin de corporalitate şi de percepţiile senzoriale. Procesul inversării se sustrage conştienţei. Astfel, universalul este sesizat mai întâi crepuscular, la nivel de intuiţie, trăire, sentiment, dar mintea modernă îl aduce pe deplin în claritatea conştienţei în cadrul judecăţii ştiinţifice. Inversarea se petrece mai întâi în procesul acestei tranziţii.

În cadrele tradiţionale ale gândirii filosofice, universalul este universal prin definiţie şi, ca atare, nu poate deveni nicidecum individual, cele două noţiuni fiind într-un evident raport de contradicţie. Dar dacă lăsăm la o parte definiţiile, vom observa că orice intuire a universalului nu poate avea loc decât în interiorul subiectivităţii, cu sentimentele, dorinţele şi poftele inerente acesteia. Dacă negăm asta, va trebui să presupunem că există în noi o parte ideală nonpersonală, semidivină, care poate sesiza universalul pur. Dar atunci va fi necesar să explicăm cum se întâlneşte, în fiinţa noastră, această parte cu subiectivitatea şi cum ar putea ca universalul sesizat de partea ideală să nu fie instantaneu şi instinctiv transformat, subiectivizat prin conexiunea psihofizică împreună cu reprezentările, sentimentele şi dorinţele.

Din perspectivă idealistă, ar putea părea deconcertant faptul că fenomenul inversării constituie regula modernităţii şi nu ceva excepţional. Totuşi – arată Yeshayahu – ar fi nerealist să credem că omul ar fi putut păşi pe drumul libertăţii fără să treacă prin acest eveniment inevitabil al evoluţiei. Din perspectiva evoluţiei conştienţei omeneşti, fenomenul inversării este

„cel mai productiv eveniment, un pas major către individualizare. „Totodată, trebuie subliniat că veridicitatea şi claritatea nu pot fi actualizate în istoria umanității fără ca acest fenomen să fie înțeles în realitate, fără ca structura cognitivă a inversării să fie adusă în lumina conştienței. Acest fapt va fundamenta posibilitatea de a anula inversarea sau de a o inversa deîndată ce are loc. De aceea, „inversarea inversării este şi ar trebui să fie arta şi ştiința unei adevărate deveniri istorice". Aceasta nu se poate realiza decât prin dezvoltarea unui nou nivel de conştiență, unul în care potențialitatea universală poate fi, deopotrivă, gândită şi percepută aşa cum este în sine şi implementată ca atare, în mod individual, în viața socială. Aceasta înseamnă că universalul nu va fi egoizat, ci individualitatea va fi universalizată. Nu va fi vorba de un egoism universalizat, ci de o ființă universală şi singulară, o individualitate creativă. Filosofia şi arta secolului trecut, aşa cum arată Yeshayahu în lucrarea citată, semnalează faptul că au apărut zorile unui nou nivel de înțelegere şi conştientizare.

Observații

Evenimentului spiritual al apariției lui Christos în eteric determină „Evenimentul timpului nostru", în care omul este abilitat cu un nou potențial creator. Este necesară însă „trezirea", dobândirea unui nou nivel de înțelegere, de conştiență şi de conştiință, în care universalul nu este doar abstracția sau sursa puterii egoului, ci divin-spiritualul în care sinele şi „celălalt" sunt de o aceeaşi ființă.

Cine a înțeles *Filosofia libertății* va fi experimentat şi faptul (incomod) că, în pofida tuturor eforturilor de a-şi însuşi tehnica gândirii intelectuale, nu a învățat încă să gândească cu adevărat. Gândirea spiritualizată, gândirea în care poate fi sesizat universalul pur, deopotrivă cu forța iubirii în sens spiritual, aceasta este gândirea la care Rudolf Steiner face referire. Conceptul de „inversare" aduce o foarte importantă clarificare acestei probleme.

The Event in Science, History, Philosophy & Art constituie o contribuție originală şi absolut remarcabilă la înțelegerea problematicii modernității, a problemei fundamentale a *Filosofiei libertății* (*individualismul etic*), a trecutului recent şi a viitorului apropiat. Nu am putut acoperi toate aceste chestiuni în limitele acestui articol, care se vrea a fi mai mult o invitație la descoperirea orizonturilor deschise de gândirea lui Yeshayahu Ben-Aharon. Sper însă ca, măcar printre rânduri, să fi reieşit cât este de necesar ca viața antroposofică să meargă mai departe, să țină pasul cu vremurile, să fie conectată la cultura prezentului. Personal, nu pot decât să sper că legăturile lui Yeshayahu cu viața antroposofică din România vor continua şi vor deveni tot mai rodnice în timpul pe care îl mai avem la dispoziție în această viață.

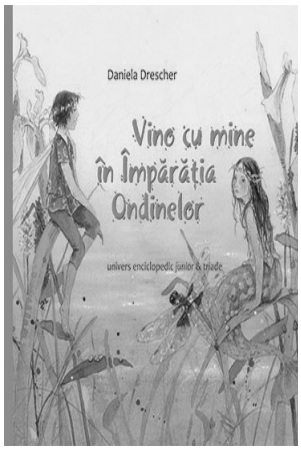

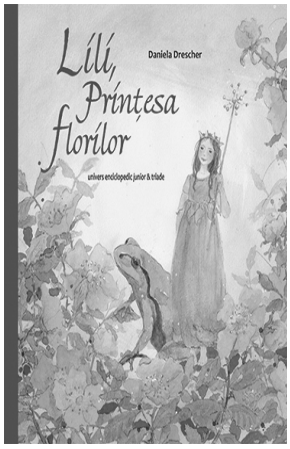

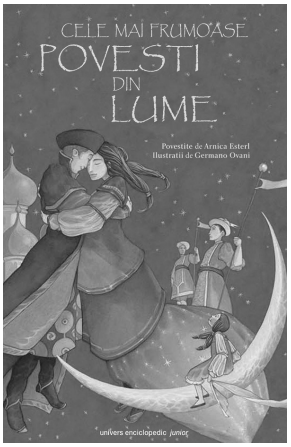

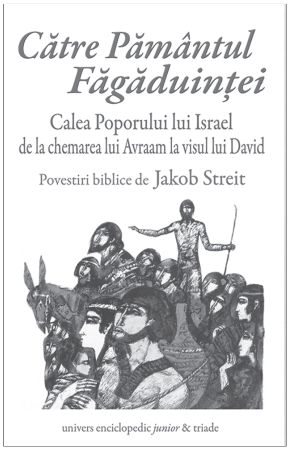

Evenimente interne și internaționale

Sanda Dale

Curs de artă biografică, București, Cluj-Napoca

Pentru început, aş vrea să ne bucurăm împreună pentru că revista noastră împlineşte trei ani. Apoi aş dori să mulțumesc turor celor care s-au împreună-străduit ca acest lucru să se întâmple şi dumneavoastră, cititorilor, fără de care acest demers nu ar avea sens.

În intervalul de timp care s-a scurs de la apariția ultimului număr al revistei, cursul de artă biografică coordonat de Rinke Visser şi Josien de Vries a continuat cu cel de-al doilea (23-25 ianuarie) şi al treilea (27-29 martie) modul la Bucureşti şi al doilea la Cluj-Napoca (27 februarie-1 martie). Într-o atmosferă caldă şi relaxată, cursanții au acceptat provocările lansate de cei doi lectori în explorarea propriei biografii şi deschiderea către semeni, într-un mod creativ şi cu totală receptivitate.

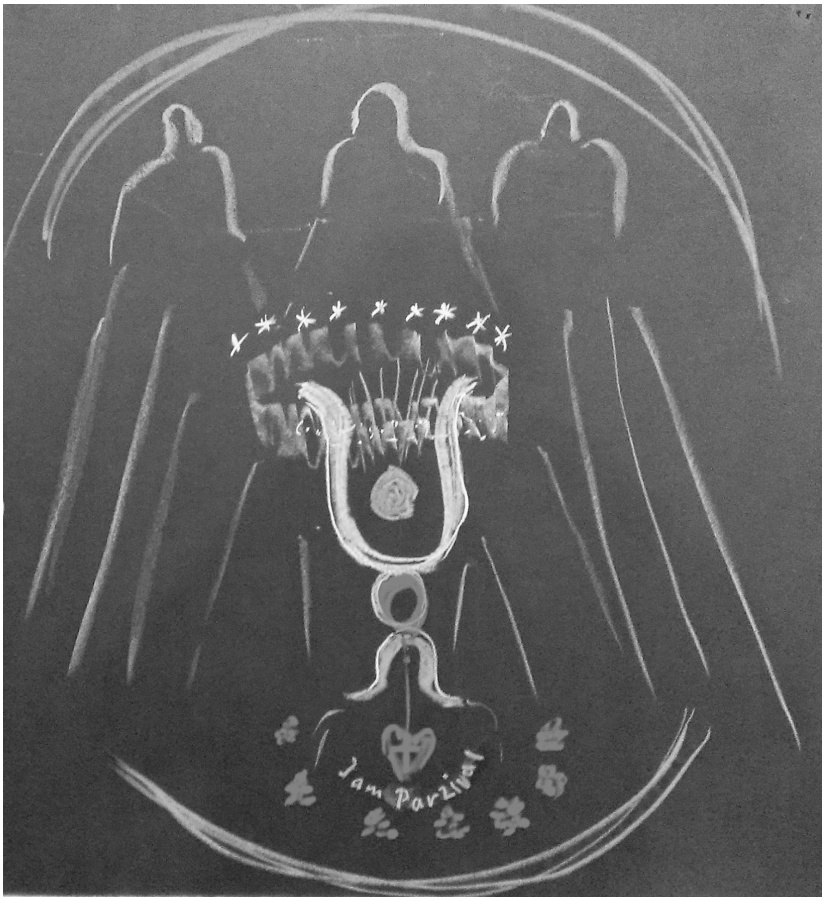

Între 30 ianuarie şi 1 februarie, la Casa Rudolf Steiner din Bucureşti s-a desfăşurat al patrulea modul al cursului de dezvoltare organizațională spirituală coordonat de Dirk Kruse, începând vineri cu o conferință publică cu tema *Un nou curent al vindecării sociale. Descoperirea căii înnoite a lui Arthur şi a Graalului, ca amprentă a anului 2015.*

La această întâlnire au fost practicate diferite exerciții şi prezentate metode care pot fi folosite în procesele de dezvoltare socială.

Ramura din Timişoara a Societății Antroposofice din România şi-a desfăşurat lucrările Adunării Generale anuale între 13-15 martie, împreună cu un atelier pe tema *Parsifal*, coordonat de Camelia Oprea.

Începute în luna septembrie, la Casa Rudolf Steiner continuă cele două cursuri ritmice de istoria religiilor şi de istoria artei, susținute de Sebastian Stănculescu, şi cursurile de introducere şi familiarizare cu antroposofia organizate de Valentin Barbu.

Întâlnire cu tema „Apariția lui Christos în eteric", 10 martie

De asemenea, un grup de prieteni din Bucureşti a început un studiu asupra revenirii lui Christos în eteric. S-a luat ca fir conducător al studiului cartea lui Sergej O. Prokofieff *Apariția lui Christos în eteric* publicată în limba română în 2012, la Editura Univers Enciclopedic Gold. Întâlnirile de discuții şi comunicări vor avea loc cu o ritmicitate de trei săptămâni. Următoarea întâlnire este programată pentru sâmbătă, 14 martie, ora 10. Cei care vor să se alăture acestui studiu, chiar dacă nu locuiesc în Bucureşti, se pot adresa lui Agenor Crişan pentru indicarea unei bibliografii cuprinzând conferințele lui Rudolf Steiner citate de Sergej Prokofieff în capitolul 1 al cărții menționate.

Simpozionul național de Paște, București, 3-5 aprilie

Şi pe această cale vă invităm călduros să participați la evenimentele organizate de Societatea Antroposofică din România în perioada următoare. Un eveniment deosebit care se anunță este Adunarea Generală anuală a SAR şi Simpozionul național de Paşte cu tema *Ce a intenționat Rudolf Steiner prin Congresul de Crăciun din 1923,* care se va desfăşura la Bucureşti între 3-5 aprilie.

Între 24-26 aprilie, tot la sediul din str. Vişinilor, va avea loc seminarul coordonat de Dirk Kruse, *Experimentarea celor patru eteruri din perspective diferite*, urmat de seminariile susținute de Thomas Mayer între 29-31 mai şi conferințele privind *Mitologia, muzica nouă şi aspecte ezoterice ale ştiinței spiritului*, avându-i ca lectori pe Christiane Haid şi Michael Kurz (29-31 mai).

Simpozionul național de Rusalii se va desfăşura la Craiova între 22-24 mai şi îl va avea ca invitat pe Dirk Kruse. Seria simpozioanelor de clasă va continua la Oradea între 5-7 iunie, cu lecțiile a IV-a şi a V-a repetate. Vă aşteptăm cu drag la toate evenimentele, despre care puteți găsi detalii pe site-ul Societății Antroposofice din România www.antroposofie.ro

De ce mor antroposofii singuri?

Sorin R. Ţigăreanu

În singurătate se sting antroposofii, unul câte unul. Aşezați în fotoliile lor, înveliți în pături călduroase, petrecând mare parte din restul timpului rămas pe Pământ în reverii prelungi. Uită citatele şi referințele din Rudolf Steiner, uită anul în care au intrat în Societatea Antroposofică, în cele din urmă uită cu ce au început fraza prin care doresc, din toată inima, să ne împărtăşească ceva din înțelepciunea pe care au adunat-o.

Aceste triste rânduri descriu cazul cel mai favorabil. În boala nemiloasă, în accidentul fulgerător, în prelungita agonie a uitării de sine, zăcând în vreun salon de azil, cu televizorul mergând la nesfârşit şi îngrijiți doar fiziologic, sau, poate, rătăciți în vreun loc pierdut din țară, fără ca cineva să-i mai caute, să-i mai primească în vreo grupă de discuții, de studiu al ştiinței spiritului, astfel stau însă lucrurile.

Murim cu toții singuri, aşa se spune, dar cum se petrece această murire? Moartea este un eveniment dual, important, pe de o parte, pentru că cel în cauză încetează să mai fie viu, şi, pe de alta, pentru că devine o lipsă, un gol printre semeni.

Una din primele învățături pe care le-am primit pe calea de şcolire antroposofică a fost cunoaşterea şi acceptarea faptului că vârtejul karmei s-a accentuat odată cu păşirea pe calea de învățătură spirituală. Cunoştințe şi legături vechi, dar şi unele noi, au început să se împletească tot mai cuprinzător, dar şi mai aprig. Norocul, şansa de a fi primit într-un grup de lucru, strădania de a cultiva întovărăşirea în studiu şi în acțiuni de viață inspirate antroposofic sunt asemănătoare paşilor făcuți în formarea comunității Apostolilor.

Chemarea şi urmarea Maestrului sunt momente cheie în viața oricărui antroposof şi de câte ori doi antroposofi fac cunoştință ei ajung inevitabil la întrebarea: „Tu cum ai ajuns la antroposofie?" Încercând să răspunzi, ajungi să dobândeşti o înțelegere mai profundă a vieții şi a morții, iar descoperirea arhetipurilor în jurul tău devine învățătură.

Zilele *Săptămânii Mari* pot fi văzute şi ca arhetipuri pentru intrarea în comunitate.

Dumineca Floriilor este efervescența şi entuziasmul primirii, cu mari aşteptări şi cu fericirea găsirii cărării celei adevărate.

Lunea este alungarea vechilor clişee şi superstiții din căutările spirituale, în lumina noii înțelegeri a lumii.

Marțea este lupta contra potrivnicilor antroposofiei nou găsite de învățăcel şi, în acelaşi timp, proba fidelității față de cauză.

Miercurea este liniştea înşelătoare a îndoielii că pe această cale se pot rezolva toate problemele de viață, toate îndatoririle zilnice, este ziua compromisului cu viața şi a abaterii parțiale de la drum, în favoarea unor soluții vizibile, uşoare şi definitive.

Joia este a întovărăşirii superioare: „Iubiți-vă unii pe alții, aşa cum v-am iubit eu pe voi!", în solemnitatea şi fervoarea muncii intense şi eficiente împreună.

Vinerea însă este momentul cedării, al fugii din fața chemării de a nu pregeta să refuzi să te laşi abătut. În noapte, ucenicii se risipesc înspăimântați şi-şi reneagă Maestrul. *Vinerea* este ziua morții şi a dispariției, a deznădejdii şi lipsei de speranță, a sentimentului de vină față de Cel plecat. În dialogul celor trei crucificați găsim, pe de o parte, disperarea răutăcioasă, deznădăjduită a celui ce nu vede dincolo de ceea ce se vede, iar pe de altă parte, este încrederea depăşirii acestei stări terminale şi neputincioase: „Adu-ți aminte de mine, când vei fi dincolo!"

Sâmbăta este coborârea în iadul deznădejdii, al tristeții amare că ai fugit, că l-ai părăsit, l-ai lăsat să moară singur.

Cu petrecerea din viață a fiecărui antroposof ce moare singur, moare ceva şi din noi, cei care l-am lăsat singur în moarte.

Totuşi, precum la coborârea Entității christice în adâncurile iadului, vindecarea se petrece pe ascuns. Rugămintea tâlharului pocăit este chemarea de a privi procesul morții prietenului antroposof de lângă noi ca pe o trecere conştientă prin faptele Săptămânii Mari, ca ceea ce au fost ele cu adevărat: pregătirea conştientă pentru moarte, în care Christos i-a implicat pe ucenici. În felul acesta parcursul pascal devine un proces de vindecare.

Luni – alungarea fantomelor ce trăiesc în templul interior al relației mele cu muribundul.

Marți – confruntarea dintre crezul muncii noastre comune şi îndoielile mele față de muribund.

Miercuri – răbdarea în parcurgerea încrezătoare şi împreună a procesului de moarte.

Joi – slujirea şi comuniunea la masa prieteniei frățeşti, întru strădania comună după adevăr şi cunoaştere.

Noaptea de *Joi* spre *Vineri* – liniştea interioară şi acceptarea faptului că nu-l părăseşti, chiar dacă ți-e greu, pe cel care urmează să fie dus.

Vineri – răbdarea şi calmul în fața procesului dureros, poate tragic, al stingerii din viață a celui pe care îl însoțesc.

Sâmbătă – trăirea acceptată a durerii şi golului lăsat în urmă de cel plecat, în speranța unei transcenderi, a unui *katharsis*.

O parcurgere conştientă, pătrunsă de simțire, a acestor trepte ale Patimilor, împreună cu prietenul antroposof muribund, poate hrăni speranța exultării din *Duminica Învierii*, iar cel ce pleacă îşi va trăi în alt fel moartea, chiar solitară.

Şi dacă relația cu acest om a fost dificilă sau dacă viața ne complică strădania de a nu-l abandona şi ne împinge spre a lăsa lucrurile aşa cum sunt („Asta este!”), prcurgerea treptelor constituie o etapă a inițierii împreună prin procesul de moarte, aşa cum am făcut-o şi prin intermediul vieții, sprijinindu-ne unii pe alții şi confruntându-ne unii cu alții. Inițierea cu ajutorul însoțirii conştiente şi compasionate a prietenilor antroposofi muribunzi completează procesul personal de inițiere al oricăruia din noi. Mesajul *Săptămânii Mari* trăieşte în faptele de viață şi de moarte.

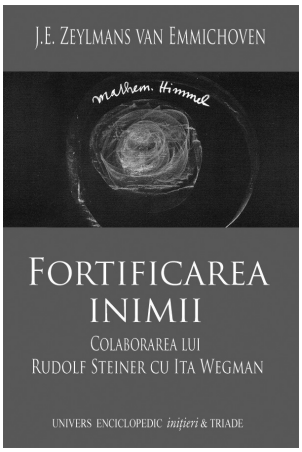

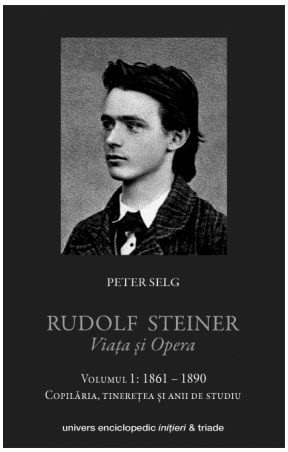

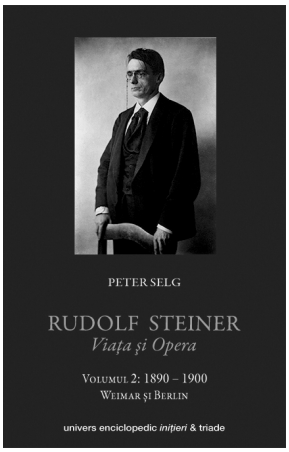

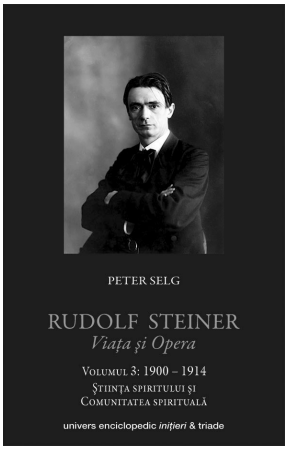

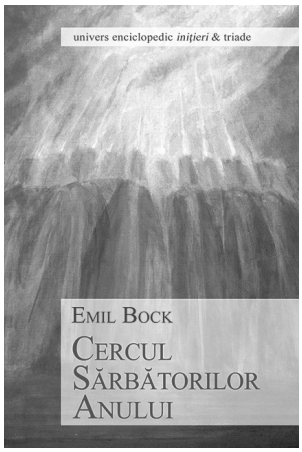

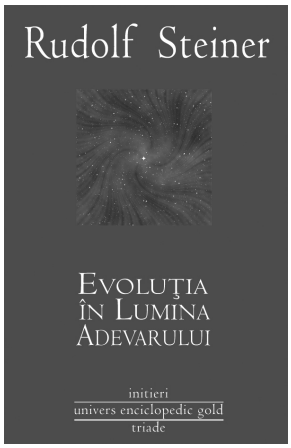

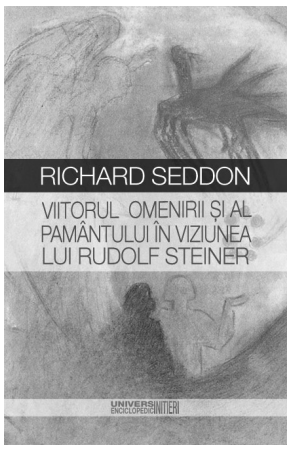

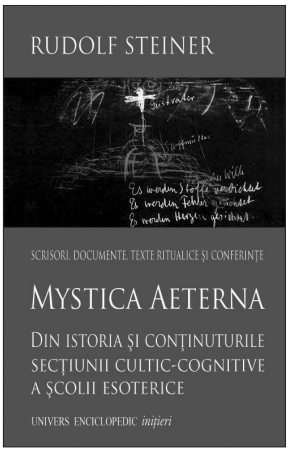

Conduc, deci exist

Marius Gabor

Acest articol a apărut pentru prima dată în limba germană în revista „Info 3", în anul 2005. Ulterior, a fost tradus în limba română de către Lucian Popescu şi publicat în revista „Pământ iubit". Îl reluăm pentru toţi aceia care încă nu au avut ocazia să-l citească şi pentru cei care l-au mai citit dar le face plăcere să-l reîntâlnească aici.

Îmi conduc cu plăcere maşina, mai ales dimineaţa devreme, când încă nu sunt în întregime în corpul meu, când străzile sunt încă goale şi pot să simt uşurinţa cu care merge maşina, puterea motorului, calitatea frânelor, precizia direcţiei. Atunci mă vieţuiesc mai mare decât corpul meu, mă simt extins la dimensiunile maşinii. Vieţuirea spaţiului se schimbă odată cu posibilitatea de mişcare a noului meu înveliş şi îmi place să mă joc cu această schimbare. Nu sunt deloc un Schumacher la volan, ba chiar nu mă consider special înzestrat ca şofer, iar maşina mea nu este una ieşită din comun, ci mai degrabă una modestă. Pot spune însă că mă descurc onorabil la volan, iar la aceasta m-a ajutat mult pe calea de şcolire antroposofică. Cum s-a petrecut acest lucru, voi povesti în continuare.

În budismul Zen există expresia: „Înainte de iluminare taie lemne, cară apă, pregăteşte masa. După iluminare taie lemne, cară apă, pregăteşte masa". În cazul meu, legat de condusul maşinii, expresia de mai sus ar suna cam aşa: „ Înainte de iluminare să conduci maşina fără plăcere. După iluminare, să conduci maşina cu plăcere şi în mod conştient". Multă vreme am considerat numeroasele călătorii cu maşina ca pe o boală a civilizaţiei noastre, iar poluarea mediului, pe care aceasta o provoca, mă durea. Însă nu numai condusul maşinii, ci, în general, numeroasele datorii zilnice îmi păreau o povară în calea atingerii celui mai important scop al vieţii, dezvoltarea spirituală. Înainte, condusul maşinii era cu adevărat un chin. Atitudinea aceasta mi se născuse, aşa cum se întâmplă adesea, în urma unui eveniment neînsemnat: am făcut o greşeală la volan, suficient pentru a provoca un accident, şi am observat că îmi era cu adevărat teamă, că inima îmi bătea mai repede, îmi era foarte cald – şi toate acestea m-au uimit. Cum era posibil să mi se facă frică, de vreme ce mie nu îmi mai era teamă de moarte? Da, această eliberare de teamă în faţa morţii a fost pentru mine o consecinţă a dezvoltării spirituale, a venit din experienţă şi nu era urmare a unei idei sau a unei credinţe oarbe.

Cum m-am eliberat de teama de moarte? Calea de şcolire antroposofică conduce pe cel ce o parcurge, prin meditaţii şi alte exerciţii, spre un proces de moarte conştient şi treptat. Nu este vorba de o moarte în sens obişnuit, ci treptat, prin exerciţii, se dobândeşte ceva care în mod normal apare numai odată cu momentul morţii, în acest caz însă odată cu posibilitatea de a reveni la viaţa obişnuită de fiecare zi.

Numeroase alte experienţe legate de aceasta mi-au apărut pe acest drum, însă descrierea lor ne-ar îndepărta prea mult. Acestea m-au condus însă la vieţuirea faptului că omul are şi o existenţă în afara corpului, ceea ce mi-a schimbat în mod corespunzător atitudinea faţă de moarte. Cum putea să-mi mai fie teamă de ceva ce era numai o trecere într-o altă formă de existenţă ? La aceasta se adăuga şi faptul că viaţa în afara corpului îmi părea şi mult mai bogată, mai uşoară şi mai fericită decât viaţa pământească, prea adesea istovitoare şi plină de suferinţă. În orice caz, aşa mi s-a întâmplat, iar după primele experienţe libere de corp s-a născut în mine un adevărat dor de moarte, nu în sensul că doream să mă sinucid – cunoşteam efectele nimicitoare ale unei astfel de fapte –, însă aşteptam totuşi cu bucurie evenimentul viitor al morţii şi ca pe o eliberare din adesea anevoioasa viaţă de zi cu zi.

Apoi a intervenit experiența cu maşina, aşa că, pe de o parte, nu îmi era deloc teamă de moarte, iar pe de altă parte, în timpul accidentului simțisem totuşi teama de moarte. Îmi era teamă şi nu îmi era deloc teamă. Era ceva năucitor. Puteau oare să existe doi oameni în mine? Aşa părea că stau lucrurile. Apoi la aceasta s-au adăugat şi alte experiențe, care m-au încurcat mai tare. Astfel, am auzit de discuția dintre regele Milinda şi înțeleptul Nagasena, din secolul al II-lea înainte de Christos, în care Nagasena arată că Sinea, Eul ar fi o iluzie. Apoi au urmat cuvintele Apostolului Pavel: „Nu eu, ci Christos în mine", care voia să spună că Eul său era totuşi ceva real, iar împlinirea credinței sale ar fi pătrunderea Sinei sale cu Christos. Ceva mai aproape de zilele noastre, Rudolf Steiner a vorbit de o sine inferioară şi o Sine superioară. Maestrul în budism Zen, Taisen Deshimaru, cel care a adus şcoala Zen în Europa, vorbea şi el despre inexistența Sinei în viața cotidiană şi de meditația Zen ca fiind singura cale spre adevărata natură a Eului. O altă părere are însă noul maestru al şcolii prezentului, Eckhart Tolle, care afirmă că adevărata Sine poate fi găsită în viețuirea prezentă, în observarea atentă a lui Aici şi Acum. Toate aceste păreri contradictorii le puteam înțelege pe deplin intelectual, însă unde era adevărul? Părea că mă aflu eu însumi în încurcătura sultanului, care într-o bună zi s-a hotărât să fie el însuşi judecător într-o dispută. Când şi-a făcut apariția în fața lui primul dintre cei doi implicați în caz şi şi-a expus punctul de vedere, sultanul i-a dat dreptate. Adevăratul judecător a spus însă că trebuia să fie ascultată şi cealaltă parte, care şi-a expus la rândul său punctul de vedere. Sultanul i-a dat dreptate şi acesteia, însă judecătorul i-a spus sultanului că nu se putea ca ambele părți din conflict să aibă dreptate, întrucât avuseseră opinii contrare. La aceasta sultanul i-a spus judecătorului că şi el, la rândul lui, are dreptate. Astfel, simțeam că mă aflu şi eu în situația sultanului şi trebuia să mă decid care dintre aceşti „specialişti în Eu" are dreptate. Îmi era însă clar că numai cu intelectul nu puteam să ajung la vreun răspuns într-o problemă aşa de complicată.

Din fericire am fost suficient de perseverent şi mi-am continuat meditațiile. Într-o zi am avut o experiență care m-a ajutat mult în direcția unui răspuns, şi anume, trăirea naşterii Eului omului. Am putut trăi această naştere în lumea spirituală. Ascensiunea în această lume cere o adâncire meditativă şi mai intensă, în care cel ce meditează trebuie să atingă o linişte sufletească deplină, care îi permite să facă abstracție de sine însuşi şi să se poată raporta la sine ca la un străin.Trebuie să poți uita cu totul de tine însuți, să dai la o parte toate sentimentele, gândurile, impusurile lăuntrice sau amintirile. Aceasta este un adevărat salt în nimic, în abis, însă într-o linişte şi trezire depline. Atunci conştiența proprie se poate umple cu conştiența unei alte ființe şi trăieşti în lumea spirituală, dincolo de spațiu şi timp, de fenomene şi procese, te afli la izvorul tuturor acestora. Această calitate necesară de distanțare trează de sine însuşi o numim în mod obişnuit dăruire de sine. Cu siguranță că în viața obişnuită trebuie adesea să ne comportăm în mod egoist, însă pentru a ajunge la o cunoaştere superioară trebuie să fim capabili să ne transpunem cu totul în altă ființă.

Eul este un vârtej

Odată ajuns în lumea spirituală, am putut cunoaşte naşterea Eului omenesc prin jertfa Spiritelor formei, aşa cum aceasta este descrisă în scrierile lui Steiner şi, de asemenea, aşa cum în Vechiul Testament este menționată drept conceperea omului de către Iehova.

Cunoaşteți poanta cu maestrul Zen aflat pe patul de moarte? Elevii săi îi stăteau adunați în jur pentru a putea auzi ultimele sale cuvinte. Maestrul murmură: „Înțelepciunea este un fluviu". Elevii repetară cu smerenie cuvintele sale, însă după un timp se dovediră încurcați. Atunci cel mai apropiat ucenic al său îl întrebă: „Maestre, cum ar trebui să înțelegem aceste cuvinte?" „OK", spuse înțeleptul, „Înțelepciunea nu este deloc un fluviu". Fără să fiu un maestru Zen, aş putea să spun, la rândul meu: „Eul este un vârtej", iar dacă cineva are o altă părere, pot, de asemenea, să spun: „OK, Eul nu este deloc un vârtej" – însă într-un anumit sens chiar este. În natură iau naştere anumite forme care sunt pe deplin sensibile, însă care corespund în mod exact unor realități spirituale ce țin de domenii mult mai înalte. O astfel de formă este şi vârtejul.

Să observăm un vârtej care s-a separat de masa de apă dar care este totuşi legat de întreg; el îşi menține o formă de sine stătătoare chiar dacă apa se roteşte permanent în cercuri. Apa se mişcă mult mai repede în interiorul decât în exteriorul vârtejului, se îndreaptă la început spre interiorul şi în josul pâlniei, pentru ca apoi să se orienteze spre exterior şi în sus. Înotătorii buni din ținuturile străbătute de râuri mari ştiu că atunci când sunt prinşi într-un vârtej nu se luptă să scape din acesta, ci se lasă să fie purtați de vârtej înăuntrul lui, ştiind că după un timp acesta îi va purta singur în afara sa. Pentru a face vizibile aceste mişcări de apă, pot fi picurate în pâlnia unui vârtej câteva picături de lichid colorat, cerneală, de exemplu. Curând se va putea observa cum apar înăuntru încet mai

multe văluri delicat colorate ce se rotesc extinzându-se şi concentrându-se, într-o mişcare ritmică, care prin această extindere de la picătură la suprafaţă indică un proces de eterizare. O altă particularitate constă în faptul că un obiect care pluteşte pe suprafaţa unui vârtej nu descrie un cerc pur şi simplu, ci se mişcă rămânând paralel cu el însuşi, indicând astfel permanent aceeaşi direcţie din cadrul cercului.

La fel face şi Eul – creează, acolo unde este activ, forme (în psihologie Eul este definit adesea drept un principiu autoorganizator), aduce ceva mai înalt în ceva mai jos, aşa cum prin pâlnia unui vârtej aerul coboară în apă. Acolo unde are loc pătrunderea a ceva inferior cu ceva superior, direcţia obişnuită de mers a inferiorului va fi schimbată de către superior. Dar Eul nu este acest inferior sau superior, el dă numai formă acestor domenii şi dobândeşte prin aceasta ceva ca un extract, aşa cum în exemplul vârtejului de apă vălurile delicate corespund procesului de eterizare. Astfel, toate faptele, procesele unui Eu indică spre un extract, conduc spre izvorul, cauzalitatea lor, tot aşa cum un obiect ce pluteşte pe pâlnia unui vârtej indică permanent aceeaşi direcţie. Pot fi descoperite numeroase alte asemănări între Eu şi vârtej – oricine poate face aceasta cu puţină deschidere şi exersare.

Eul aici și acum

Acum putem să pornim într-o călătorie pe urmele Eului şi să vedem cum şi-a exercitat acesta activitatea sa de „vârtej" în diferite domenii şi epoci. Sus, în domeniul pur spiritual, Eul apare ca fiind o fiinţă spirituală, înrudită cu celelalte fiinţe din acest domeniu. Aici Eul se află în forma originară a naşterii sale cosmice, iar aceasta îmi pare a fi ceea ce Rudolf Steiner a numit Sinea superioară, iar budiştii drept adevărata natură a Eului. Cu siguranţă, Eul superior este diferit de cel de fiecare zi sau inferior, pe care în mod obişnuit îl simţim drept Sinea noastră, pentru că domeniul în care acesta este activ este supus cu totul altor legităţi. Numai că una este să ai ceva şi alta este să fii şi conştient de acest lucru, ca în zicerea: „Dacă aş fi rege şi nu aş şti-o, atunci nu aş fi rege". În mod obişnuit nu avem deloc conştienţă de sine în acest domeniu pur spiritual, nu suntem treji în acest domeniu. Altfel spus, Eul nostru superior nu are conştienţă de sine. De aceea cercetarea spirituală percepe cum Sinea superioară a omului trăieşte fără să fie conştientă de sine şi, prin urmare, este condusă de alte fiinţe spirituale. Ne este dată totuşi şi în viaţa de zi cu zi o vieţuire a acestei Sine superioare de fiecare dată când simţim că în noi trăieşte ceva mai mult decât omul obişnuit, că suntem mai buni şi mai curaţi ca de obicei. Acest lucru poate fi simţit în special de Crăciun, de aceea Rudolf Steiner a denumit această sărbătoare Naşterea Eului superior.

După naşterea sa „în Cer", Sinea îşi urmează drumul în jos, proces denumit în Biblie căderea în păcat sau izgonirea din Paradis. Eul inconştient a fost ispitit – povestea şarpelui din Biblie – iar prin acest fapt s-a unit treptat, în cursul timpului, cu domenii inferioare ale existenţei, ajungând până jos, în lumea simţurilor. În această lume în care trăim în mod obişnuit ne este dat ceva ce în domeniile superioare avem numai în mod excepţional: conştienţa de sine.

Această conştienţă de sine nu a avut întotdeauna tăria şi intensitatea de astăzi. Acest fapt aruncă o lumină asupra cuvintelor înţeleptului Nagasena, că Eul ar fi doar o iluzie, pentru că aceste cuvinte au fost rostite într-o epocă în care omul se vieţuia mult mai puţin pe sine aici pe Pământ. De aceea este de observat că, într-un anumit sens, regele Milinda a fost un premergător al oamenilor de astăzi, întrucât el se vieţuia pe sine ca om întreg numai aici jos, pe Pământ, şi îşi uitase originea sa divină. La fel cum vechii greci spuneau: „Mai bine cerşetor pe Pământ, decât rege în împărăţia umbrelor". Prin „împărăţia umbrelor" ei desemnau domeniile mai înalte de existenţă, în care omul trăia după moarte. Nagasena dobândise însă, prin şcolirea sa, o presimţire a originii spirituale a omului şi putea de aceea să afirme: Eul de zi cu zi nu se naşte din sine însuşi sau din lumea simţurilor, ci din Sinea superioară, ce îşi are deplina realitate în domeniul pur spiritual. De aceea considera el Eul obişnuit o iluzie, un simplu nume.

Trezirea conştienţei de sine a Sinei superioare poate fi atinsă numai printr-o şcolire spirituală – acest lucru era fără excepţie cunoscut în şcolile de Misterii din epocile trecute, oricât de diferite erau metodele pe care le foloseau. Aceste căi sunt accesibile şi astăzi. În acest sens, trebuie să dăm dreptate budiştilor, hinduiştilor sau reprezentanţilor altor curente spirituale orientale, atunci când aceştia afirmă că Eul nu se află aici „jos".

Trebuie însă să ţinem seama şi de faptul că de-a lungul epocilor Eul omului s-a dezvoltat în urma diferitelor încarnări. Ceea ce Spiritele formei au născut la început au fost seminţe care purtau în ele un potenţial de dezvoltare şi care numai treptat au atins structura de astăzi. În epocile trecute, de exemplu, omul era mult mai mult purtat şi condus de spiritul poporului şi de cel al familiei. Însă numeroasele încarnări prin care a trecut Eul

până astăzi nu au determinat numai o creştere şi modificare a Eului din viața de zi cu zi, ci şi a Sinei superioare, purtătoarea fructelor vieților repetate pe Pământ. Acest proces poate fi comparat cu procesul de sublimare ce apare la un vârtej, şi anume, printr-o acțiune în domeniile inferioare este dobândit ceva în domeniile superioare. Astfel că astăzi, spre deosebire de epoca în care au apărut curentele spirituale orientale, noi suntem mult mai individualizați şi în „domeniile superioare". Moştenirea perioadelor trecute trăieşte însă mai departe în tradițiile orientale, iar acesta este un al doilea motiv pentru care şcolile orientale neagă individualitatea.

Să ne îndreptăm acum atenția mai mult asupra celebrelor cuvinte ale Apostolului Pavel: „Nu eu, ci Christos în mine". Christos se arată privirii spirituale ca o ființă care s-a unit cu Eul său superior (în cazul său, un Eu divin) pe deplin, mai întâi cu Iisus, apoi, prin moarte, Înviere şi urcarea la Cer, cu întregul Pământ.

În cazul acestei ființe nu există o separare între un Eu superior şi un Eu de zi cu zi, ci ambele sunt una, astfel că în Christos este rezolvată vechea contradicție orientală dintre omul obişnuit şi Sinea cea adevărată. Acest lucru îl ştia deja Apostolul Pavel, care se străduia să se pătrundă cu această ființă. După 2 000 de ani, cuvintele sale sunt şi mai valabile şi vor rămâne astfel şi în viitor, numai că noi, astăzi, în comparație cu timpul său, ne-am schimbat, trăim mult mai intens aici şi acum, în lumea simțurilor, iar Eul nostru este mult mai bine diferențiat şi individualizat, în sensul că: „Eu sunt aşa, iar tu eşti altfel". Cum stă însă aceasta vizavi de opinia „profetului prezenței", Eckhart Tolle, sau, de asemenea, de concepțiile lui Andrew Cohen, Georg Kuhlewind sau ale autorilor de la „Info3", Felix Hau şi Rolf Heinrich, potrivit cărora Sinea adevărată se află cu totul în Acum? După părerea mea, aceasta poate fi considerată drept cea mai mare şi mai importantă descoperire a ultimelor secole! Cu toate că cei amintiți mai sus tratează lucrurile diferențiat şi nu putem să-i punem pe toți în aceeaşi oală, totuşi, în mare, ei afirmă că noi suntem capabili, prin exercițiu, să devenim conştienți de prezența spiritului în lumea simțurilor şi, în acelaşi timp, de naşterea noastră spirituală reală pe Pământ. Şi când le spun acestor oameni profeți, o spun cu toată sinceritatea – nu în sensul biblic, că ei ar anunța ceva din viitor, ci în sensul că indică ceva ce este deja dat, însă la început este ascuns.

Cum adică Eul cel adevărat este mai întâi ascuns în Aici şi Acum? Dacă ne îndreptăm privirea asupra omului, aşa cum ni se înfățişează acesta în existența sa, nu găsim neapărat şi această Sine superioară – ea poate să fie, însă nu în înfățişare, nici în voce, nici în mers, nici în haine, iar în acest sens, nici măcar în biografie nu apare, pentru că şi aceasta din urmă ține de trecut. Se poate însă revela cu adevărat în exercitarea libertății, în luarea deciziilor şi ducerea la îndeplinire a acestora. Spus în vorbirea obişnuită, aceasta ar suna cam aşa: Eu sunt aşa cum sunt, cu părți bune şi rele, cu anumite talente şi slăbiciuni, cu un trecut sau altul, cu acest temperament, cu aceste înclinații şi obişnuințe, însă viețuiesc toate acestea ca pe ceva care, cu toate că are de-a face în mod intim cu mine, totuşi, în această epocă, îmi este ceva dat, iar prin aceasta, îndepărtat de mine. Mult mai mult mă identific eu cu fapta mea, care se întâmplă aici şi acum, pornită din hotărârea mea liberă. Astfel sunt eu cu adevărat şi pot să devin oricând din nou, într-o devenire care ia naştere într-un mod cu totul concret acum. Ce poate apărea într-o astfel de prezență a Sinei? Putem, de exemplu, să observăm un lucru în mod conştient şi precis, cu dăruire, şi să gândim chiar din lăuntrul lucrului însuşi. Astfel, putem atinge o percepție pură şi o gândire adevărată fără să mai fim prinşi în propria subiectivitate, ci să viețuim ceva ca o lărgire a propriei Sine. Aceasta corespunde cu ceea ce căuta Pavel, pentru că omul, prin această prezență spirituală, ajunge la o întrepătrundere cu ființa pe care Evangheliile o numesc Christos. Prin aceasta ne christificăm oarecum activitatea senzorială şi

intelectuală, ne christificăm existența. Sinea noastră pământească poate deveni astfel o Sine superioară, pentru că poate dobândi în sine însăşi calități pe care altfel le putem dobândi numai în domeniile înalte, pur spirituale. Te poți îndrepta spre realitatea lui „Nu eu, ci Christos în mine" pe diferite căi, nu numai prin credință, mersul la biserică şi rugăciune. Poți chiar nici să nu cunoşti numele de Christos, dar prin această şcolire a prezenței să mergi pe un drum modern şi sigur către El. Este vorba de dăruire, atenție pentru lucrurile mici sau mari cu care oricum venim în contact datorită existenței noastre în această încarnare. Şi dacă oricum trebuie să facem anumite lucruri, de ce să nu le facem corect ? Putem să alegem un anumit ideal şi să îl punem în practică şi astfel vom putea progresa. Cunoaştem atât de multe exemple de oameni care şi-au desfăşurat Sinea superioară într-un mod foarte concret Aici şi Acum. Să ne gândim numai la Maica Tereza, la Nelson Mandela sau la Rupert Neudeck – în multe din faptele lor a fost şi este încă pe deplin prezent, cu siguranță, un Eu superior, spiritual. Putem să practicăm dăruirea menționată mai sus chiar în timpul unei discuții „obişnuite", atunci când nu ascultăm numai pe jumătate, ci urmărim cu adevărat gândurile celuilalt, iar astfel vom mai întrețese ceva mai înalt în fapta noastră. Domeniul în care putem exersa este unul nelimitat – fie că e vorba de felul în care mergem, de cum spunem bună ziua, de modul în care semnăm un cec bancar sau cum conducem maşina.

Cel care, dimpotrivă, îşi caută şi astăzi încă salvarea într-o lume de dincolo trăieşte în aceeaşi lume cu noi, însă numai cu corpul său. De aceea simt oarecum compasiune pentru cei care sunt încă consecvenți cu vechile concepții orientale despre iluzia Eului, pentru că aceştia pierd în aşa mare măsură ocazia să fie prezenți spiritual, încât sunt în pericolul să fie „absenți".

Această descoperire a provocat o revoluție în mine şi mi-a schimbat cu totul poziția față de lumea simțurilor. Prima dată după mulți ani nu o mai priveam ca pe o povară , ca pe o piedică inutilă în calea strădaniilor mele spre o dezvoltare spirituală, ci am învățat să prețuiesc corect viața şi să mă bucur de ea. Am mai făcut încă două descoperiri după această transformare lăuntrică. Mai întâi, aceea că lumea simțurilor numai aparent este lipsită de spirit, că, în realitate, temeiul pentru aparenta lipsă de spiritualitate se afla în mine şi tocmai practicarea exercițiilor de prezență spirituală îmi putea deschide ochii. Trebuie să admit că, anterior, în căutările mele unilaterale spre un spirit de dincolo eram adesea orb față de lumea pământească. Acum am început să observ lucruri pe care înainte le ignoram, ca, de exemplu, frumusețea chipului unui prieten, suferința altuia, profunzimea Cerului şi multe alte „lucruri mărunte" dar foarte importante ale vieții. Nu mai puteam trece pe lîngă acestea fără să le observ. O altă descoperire a fost aceea că exersarea cucerniciei, dăruririi şi observării Aici şi Acum împreună cu viața meditativă mă conduc spre viețuirea suprasensibilului din natură, din lumea sensibilă.

Cum se situează acum condusul maşinii în lumina acestor lucruri? Sunt în continuare conştient de dezavantajele acestuia, ca cele legate de poluarea mediului sau de diferitele cheltuieli pe care le presupune, însă cum, în orice caz, pentru a mă deplasa la serviciu trebuie să mă folosesc de maşină, mi-am propus să fac din condus ceva mai mult decât să ajung într-un loc sau altul, aşa cum spunea în engleza sa eliptică bătrânul şi blândul maestru din cunoscutul film *Karate Kid*: „Fight no good, but when fight, than win.", ceea ce tradus în cazul meu ar suna cam aşa: „Driving no good, but when driving, than win". Dar ce anume câştig astfel? Înainte de toate posibilitatea de a-mi exersa, de exemplu, atenția, care în timpul condusului maşinii trebuie să fie mai concentrată decât atunci când megem pe jos; un comportament social, pentru că, evident nu sunt singurul care conduce maşina pe stradă şi astfel intru în interacțiune cu alți conducători auto; răbdarea, pentru că unde poți găsi o şansă mai bună de a exersa răbdarea decât într-un ambuteiaj; obişnuința de a găsi drumuri noi, de a acționa la momentul potrivit când trebuie să fac o depăşire; dar, de asemenea, şi probleme morale, ca, de exemplu, dacă respect legile de circulație sau prefer să conduc după propriile legi etc. Apoi mai există şi mulțimea de greşeli inevitabile la volan, la care reflectez pentru a afla ce am de făcut ca să le evit: nu am fost oare suficient de atent, am adormit pur şi simplu, nu mai am reflexe, ce abilități noi trebuie să-mi însuşesc pentru a putea remedia lucrurile? Nu sunt minunate toate aceste lucruri?!

Cu bine cunoscutele sale cuvinte: „Cogito, ergo sum", Descartes intenționa să spună că se găsea pe sine însuşi în procesul de gândire; eu însă mă pot găsi pe mine însumi nu numai în acest proces, ci şi atunci când mă aflu la volanul maşinii mele: „Conduc, deci exist".

Din biografia Societății Antroposofice din România

Momentul Bucureşti, martie 1990

Sorin R. Ţigăreanu

Am alcătuit descrierile ce urmează conştient de amprenta pe care o lasă în text cel ce scrie. Notițele şi documentele păstrate, împreună cu amintirile personale, sunt, fără îndoială, doar o latură a realității evenimentelor. Mie – şi multor altora – acele evenimente le-au schimbat în mod hotărâtor viața. Efectele durează încă şi acum. Este adevărat şi că, fără disponibilitatea noastră de atunci, n-am avea despre ce scrie aici. Sper că aceste rânduri să-i încurajeze şi pe alți prieteni antroposofi să scrie despre faptele de istorie trăită care constituie biografia Societății Antroposofice din România în ultimii 25 de ani.

Sfârşitul anului 1989 şi primele două luni ale lui 1990 cuprind faza de interogare de sine şi consfătuire cu prietenii din grupul de studiu de la Cluj, contacte cu prieteni din Germania şi Ungaria, vizite în Ungaria, Austria şi Germania şi primele proiecte concrete. Astfel, activitatea de ani de zile desfăşurată de grupul de la Cluj, împreună cu diferiți prieteni din țară şi din străinătate, s-a concretizat în hotărârea de a întemeia o asociație de pedagogie Waldorf pe care s-o implicăm în proiectul unei grădinițe şi şcoli Waldorf, în cursuri de formare şi în prezențe în viața publică.

La Bucureşti începuseră primele întâlniri între antroposofi, primele contacte cu oaspeți din străinătate. Astfel, prin organizația germană *Forumul pentru o viață culturală liberă în Europa Centrală şi de Est,* la sfârşitul lui februarie 1990 au avut loc vizitele şi conferințele lui Andreas Suhandke, biolog şi docent la Seminarul Waldorf din Witten-Annen şi Hans-Gerhardt Wyneken, profesor de ştiințele naturii şi docent la Seminarul Waldorf din Witten-Annen şi Volker Harlan, preot, Comunitatea Creştinilor, şi critic de artă din Bochum, însoțiți de Leonida Pop, profesor Waldorf şi teolog emigrat în Germania. De la Heidelberg, unde era profesor de franceză, a venit şi Mihai Tropa, care a găsit şi un grup de persoane interesate de pedagogia Waldorf la Timişoara, împreună cu care a făcut paşii de început ai inițiativei Waldorf de acolo. Momentul hotărâtor însă şi punctul de repornire al mişcării antroposofice în România l-au constituit cele câteva zile de la începutul lui martie, la Bucureşti. Este vorba de întâlnirile şi discuțiile ocazionate de conferința susținută în 8 martie 1990 de către doamna dr. Michaela Gloeckler, conducătoarea secției medicale a Şcolii Superioare de Ştiințe ale Spiritului de la Goetheanum, din Dornach. Cu această ocazie, au sosit la Bucureşti şi Prof. Dr. Ernst Schuberth, profesor de matematică şi fondator al Şcolii Superioare Libere de Pedagogie Antroposofică din Mannheim, şi H.-G. Wyneken.

Prezența în Germania a unor emigranți români activi în pedagogia Waldorf, precum Dr. Gheorghe Paxino, profesor de matematică şi fizică, Rodica Paxino, profesoară Waldorf, Marcel Hălmăgean, euritmist şi profesor de fizică, Dana Hălmăgean-Macarie, profesoară de chimie, Georgine Kares, euritmistă, Mihai Tropa, profesor Waldorf, a permis cultivarea de contacte cu seminariile Waldorf şi cu Uniunea Şcolilor Libere Waldorf din Germania.

Datorită activităților antroposofice desfăşurate la Sinaia în anii ’70 ai secolului al XX-lea în cercul din jurul muzicologului George Bălan, o seamă de personalități ale antroposofiei europene (Gerard Klockenbring – preot, Comunitatea Creştinilor din Franța, Michael Debus – Seminarul de preoți, Comunitatea Creştinilor din Stuttgart, Else Klink, Michael Leber şi Benedikt Zweifel de la ansamblul Eurythmeum din Stuttgart şi alții) au vizitat România ori au ajuns în contact cu antroposofi români. Toate aceste persoane sunt punțile datorită cărora, la chemarea unor personalități ale culturii române (Mihai Şora, Andrei Pleşu, Sorin Antohi), s-a pus în mişcare colaborarea internațională pentru sprijinirea reformei învățământului românesc, s-au inițait acțiuni pentru realizarea unei contribuții culturale bazate pe antroposofie. Acestor acțiuni le-au răspuns aşteptarea şi disponibilitatea de a acționa a unui mare număr de antroposofi care au cultivat ştiința spiritului în toți anii de după cel de-al Doilea Război Mondial în România. Mulți alți oameni au venit în întâmpinarea acestor

oferte spirituale şi culturale, din dorinţa de schimbare, de a ajunge la esenţa existenţei, atât prin studiu, cât mai ales prin acţiuni profesionale şi publice.

Pentru prima oară după al Doilea Război Mondial, între 7-9 martie s-au întâlnit la la Bucureşti antroposofi din mai multe localităţi din ţară. Momentul era plin de avânt şi de speranţa unui nou început, după ani de aşteptări şi strădanii făcute în grupuri mici şi în subteran. Doar grupul de la Cluj mai organizase de-a lungul timpului în mod regulat tabere de vară în Munţii Apuseni, la care participaseră grupuri mai mari de antroposofi. La fel, în anii '70, în jurul grupului de la Sinaia organizat de George Bălan se mai putuseră desfăşura evenimente cu participanţi mai mulţi. Vizitele lui Gerard Klockenbring şi Michael Debus, precum şi turneele ansamblului de euritmie din Stuttgart din aceeaşi perioadă fuseseră prilejuri de întâlniri între antroposofii din România. Acum, în martie 1990, lucrul acesta era posibili pentru prima oară în mod liber, fără teamă, ba chiar cu speranţe noi.

Este important de amintit numele celor care au fost atunci acolo: Lucian Lăzărescu (Bucureşti, 67 de ani), Adriana Crişan (Bucureşti), Cristina Popa (Bucureşti), Adriana Onofrei (Bucureşti, 54), Florentina Lăzărescu (Bucureşti), Christian Lăzărescu (Bucureşti, 34), Mihaela Tancou (Sibiu, 32), Judith Dan (Cluj, 37), Victor Dan (Cluj, 49), Lili-Christl Prager (Bucureşti, 79), Tatiana Zaharova (Bucureşti, 63), Virgil Nicolae (Sinaia, 41), Bela Alexandru Horvath (Mediaş, 52). Mircea Crişan (Bucureşti, 66), Paraschiva (Pia) Costăchel (Bucureşti, 43), Alexandru Costăchel (Bucureşti, 45), Cristina Petric (Bucureşti, 34), Steluţa Dincă (Bucureşti), Domniţa Popa (Bucureşti), Delia Popescu (Braşov, 36), Leonte Popescu (Braşov, 41), Adrian Iliescu (Bucureşti, 42), Sorin Toma (Ploieşti, 37), Agenor Crişan (Bucureşti, 38), Sorin R. Ţigăreanu (Cluj, 35), Petre Papacostea (Bucureşti, 65), Ioan Rodean (Sibiu, 67), Maria Polihroniade (Bucureşti, 76), Cezar Corâci (Bucureşti), Ioan Corâci (Drobeta-Turnu Severin, 77), Doina Frumuzache (Bucureşti, 58), Andrei Cujbă (Bucureşti, 39).

Au avut loc patru întâlniri, la care au participat din partea germană, Prof. Dr. Ernst Schuberth (Mannheim), Hans-Gerhardt Wyneken (Witten-Annen), Leonida Pop. Mai întâi s-au prezentat toţi participanţii şi au vorbit câte ceva despre drumul lor către antroposofie, temele de interes şi aşteptările pentru viitor. În mod repetat s-a evocat continuitatea de lucru antroposofic şi legăturile mai mult sau mai puţin sporadice care s-au menţinut mai ales începând cu anii '70 între antroposofii din România, la fel, au fost evocate vizitele unor prieteni antroposofi din străinătate, prilej de întâlniri şi de activităţi comune. Au fost descrise şi întâlnirile recente ale prietenilor din Germania cu diferite personalităţi culturale din România, interesul pentru dezvoltarea unor proiecte comune pentru reformarea învăţământului, pentru realizarea unor forme de învăţământ liber şi pentru desfăşurarea unei cercetări moderne în domeniul pedagogic, relaţionând şi cu mediul alternativ din străinătate, reformarea domeniului sănătăţii, mai ales privitor la persoanele cu dizabilităţi şi la copiii instituţionalizaţi, pentru dezvoltarea unei direcţii goetheaniste de cercetare ştiinţifică, pentru ecologie şi pentru agricultură biologic-dinamică, pentru promovarea artelor, mai ales prin inspiraţia dinspre antroposofie (pictură, euritmie, muzică). S-au prezentat şi posibilităţi de a stabili noi contacte cu personalităţi şi instituţii de orientare antroposofică din Germania, Elveţia, Franţa, de a intra într-o colaborare continuă cu acestea. Estul se deschisese şi dorea să se prezinte restului lumii, Apusul dorea să cunoască şi să construiască relaţii cu Răsăritul.

În martie 1990, în aula Liceului „N. Bălcescu" din Bucureşti, doamna dr. Michaela Glöckler a susţinut o conferinţa despre pedagogia Waldorf în vremurile de tranziţie. Introducerea a fost făcută de Sorin Antohi, secretar de stat în Ministerul Învăţământului. El a vorbit despre necesitatea descentralizării învăţământului românesc şi despre iniţierea unui proiect experimental Waldorf la noi.

Aspectele principale din conferinţa prezentată de doamna dr. Glöckler şi tradusă de Nikolaus Kleininger, director pentru învăţământul minorităţilor în Ministerul Învăţământului din România, au fost:

Copiii, fiinţe aparte pe Pământ, au nevoie de condiţii de educaţie clare şi de timp, pentru a parcurge de-a lungul mai multor ani procesele de învăţare. Vorbim despre educaţie pentru libertate. Libertatea este necesară pentru a putea realiza ceva cu sens în lume, ceva necesar pentru ceilalţi.

În procesul de cunoaştere te înfrăţeşti cu cei care fac acelaşi efort. Este nevoie de oameni de iniţiativă, care să acţioneze autonom, în interesul lumii şi al omenirii. Este necesar să nu facem niciun compromis cu adevărul. Nu este permis să ne lăsăm demobilizaţi, să ne resemnăm. Trebuie să cultivăm bucuria de a trăi, de a învăţa. De aceste lucruri au nevoie copiii noştri.

Din sala festivă arhiplină a Liceului „N. Bălcescu" au fost puse multe întrebări cu privire la cum s-ar putea realiza o asemenea educaţie şi la noi.

Ulterior, dr. Michaela Glöckler a avut o întâlnire cu un grup de medici, unde a prezentat aspecte ale abordării antroposofice a problemelor de sănătate şi boală.

După aceea, la domiciliul lui Lucian Lăzărescu, a fost organizată o întâlnire cu grupul de antroposofi români şi s-au discutat aspecte ale refondării Societăţii Antroposofice din România, chestiuni legate de forme legale de activitate şi de reintegrarea în mişcarea antroposofică mondială. În întâlnirile ulterioare s-au dezbătut (aprig!) şi s-au schiţat formulările unor paragrafe din statutul noii Societăţi Antroposofice, problema sediului, a membrilor, a grupurilor de lucru şi a ramurilor, formarea grupului de iniţiativă pentru legalizarea Societăţii Antroposofice din România, paşii juridici de urmat. Aceste prime discuţii au fost coordonate şi temperate de profesorul Ernst Schuberth.

Aspectele de substanță care privesc munca antroposofică în România au rezultat pornind de la istoria mişcării în țara noastră şi de la configurația spirituală, de la misiunea spirituală a poporului român. Concentrarea şi diversificarea muncii antroposofice pot beneficia de preocuparea pentru aspectele specifice ale vieții sufleteşti a românilor (s-a făcut referire la ciclul lui Rudolf Steiner *Misiunea sufletelor popoarelor*), realizarea unor inițiative ale vieții practice, susținute prin munca antroposofică (o educație întru autonomia ființei umane, bazată pe o cunoaştere antropologică aprofundată, o artă a vindecării inspirată de ştiința spiritului, o cercetare goetheanistă a fenomenelor vieții, o artă şi o cultură izvorâte din abordarea antroposofică a existenței, promovarea şi aplicarea triplei configurări a organismului social, traducerea şi publicarea în România a literaturii antroposofice). Un alt aspect dezbătut a fost cel al conlucrării între generații, implicarea membrilor mai vârstnici în inițiative ale tinerilor care încă nu au aprofundat antroposofia şi deschiderea către viața publică a viitoarelor instituții şi grupuri antroposofice.

Datorită profesiei şi activității personalităților germane prezente la aceste momente, o temă frecvent abordată a fost cea a educației. Conceptul discutat atunci al introducerii pedagogiei Waldorf în România a fost formulat şi reformulat continuu.

Legat prin biografia proprie de România, Ernst Schuberth a subliniat în mod repetat interferențele culturale între cultura şi şcoala germană (săsească) şi cea românească. De aceea s-a făcut încercarea de a implica şcolile germane din România în acest proces de reformare cu ajutorul pedagogiei Waldorf. Demersul însemna configurarea şi dezvoltarea treptată a învățământului, pornind de la grupe de grădiniță, clase primare, gimnaziu, liceu. Pentru formarea cadrelor didactice era nevoie de un seminar. Ideea inițială a modelării experiementului Waldorf la noi prevedea creşterea unei şcoli pornind de la clasa întâi. Locația ar fi putut fi legată şi de influența germană în Transilvania, poate la Braşov (aceasta şi datorită importanței Braşovului atât pentru istoria învățământului românesc, cât şi a celui săsesc şi maghiar). Era nevoie de constituirea unui colegiu de câțiva profesori care să aprofundeze cunoaşterea pedagogiei Waldorf. Cadre didactice Waldorf cu experiență din Germania ar fi putut consilia şi însoți acest colegiu profesoral. Prin informarea şi implicarea unui număr cât mai mare de părinți se putea constitui un grup de sprijin în continuă creştere şi asigura un număr suficient de copii pentru grădinițe şi şcoli în mai multe localități. Aceste lucruri au fost discutate în acele zile de martie 1990 şi la Ministerul Învățământului şi la Institutul pentru Ştiințe ale Educației, proaspăt reînființat. Ulterior, în cadrul Institutului avea să funcționeze un colectiv pentru pedagogii alternative, cu rol de documentare şi sprijinire a diverselor inițiative educaționale alternative în România. În plus, pentru anul şcolar 1990-1991 s-a preconizat un număr de două clase experimentale Waldorf în Bucureşti. Pentru pregătirea dascălilor în pedagogie Waldorf s-au programat mai multe serii de cursuri (mai, iunie, iulie 1990 la Bucureşti, aprilie, iulie august la Cluj şi în Munții Apuseni), susținute de docenți din Germania (în primul rând E. Schuberth, H.-W. Wynecken) pentru domeniile învățământului primar, gimnazial şi preşcolar. Din partea Ministerului Învățământului şi a Institutului de Ştiințe ale Educației disponibilitatea a fost maximă pentru a realiza în România un învățământ pluralist în care să se regăsească şi pedagogiile alternative, cu care învățământul „tradițional" să poată dialoga.

Evoluția ulterioară a diferențiat însă acest concept şi la transformat. Astfel, în urma diferitelor cursuri de inițiere şi specializare în pedagogia Waldorf, numărul celor interesați a crescut în asemenea măsură, iar cei care doreau să pornească inițiative veneau din toată țara, încât, până la începutul verii lui 1990 a devenit clară tendința de a începe cu mai multe grupe de grădiniță şi clase, în mai multe localități. Pentru informare, la sfârşitul lui august 1990 a fost organizat un simpozion internațional de pedagogie Waldorf la Deva, iar în octombrie 1990 se deschidea Seminarul de pedagogie Waldorf, în cadrul Universității Bucureşti. Ministerul Învățământului a sprijinit aceste dezvoltări şi prin scoaterea din producție anual a unui număr de 50 de cadre didactice care au primit salariul integral în perioada participării la cursuri (un an). Această procedură a funcționat între 1990 şi 1996, la Bucureşti fiind şcoliți în acest fel un număr de circa 120 de seminarişti anual.

Aceste rememorări ne pun în fața unor întrebări: Ce au devenit impulsurile date atunci? Cum au evoluat munca antroposofică şi Societatea Antroposofică (grupe de lucru, ramuri, Şcoala Superioară, secțiile acesteia, simpozioane, seminarii cursuri, întâlniri) la noi, grădinițele, şcolile şi Seminarul Waldorf, pedagogia curativă şi terapia socială, agricultura biologic-dinamică, medicina de orientare antroposofică, remediile antroposofice, tripla configurare a organismului social, cercetarea goetheanistă, publicațiile în limba română, colaborarea dintre generații, Comunitatea Creştinilor?

După cum se poate observa, momentele de început au fost susținute şi dezvoltate de generațiile de antroposofi care aveau la momentul acela între 32 şi 79 de ani. Lor le-a venit în întâmpinare un impuls venit din Apus, pe care unii dintre ei l-au cultivat şi aşteptat începând 1947. După 42 de ani, în 1989, s-a produs marea răsturnare şi aşteptarea a luat sfârşit. A început „Noul Avânt", rezultat din preluarea impulsului şi dezvoltarea plină de speranță şi dăruire a acestuia. Din fluxul acesta au ieşit, trecând pragul, foarte mulți din cei de atunci. Fluxul se mişcă însă mai departe, a primit şi primeşte şi alte forțe şi impulsuri, Privim înapoi ca să măsurăm dimensiunea acestui flux, îi contemplăm întinderea şi posibilitățile şi, poate şi prin aceste rânduri, îl readucem stimulativ în conştiența contemporanilor.

Apariția lui Christos în etric în conexiune cu munca biografică

Aspecte individuale şi sociale ale şcolirii în munca biografică

Dr. med. Michaela Glockler

Acest material reprezintă forma editată a unei conferințe susținute de Michaela Glockler – conducătoarea secției de Medicină a Şcolii Libere de Ştiință a Spiritului – pe 2 iulie 1993 la Simpozionul de biografie care s-a desfăşurat la Centrul pentru Dezvoltare Socială al Colegiului Emerson (Anglia). Traducerea a fost realizată de Victor Streza, din limba engleză.

Dragi prieteni,

În această după-amiază, când a trebuit să scriem pe tablă toate întrebările despre lucrul în grupuri mici pe care l-am făcut, m-am gândit: „Care grup are tangență cu tema mea?" Mi-am dat seama atunci că era una din întrebările care, de fapt, au fost şterse de pe tablă, şi anume: „Ce este munca biografică?" Deci, vă rog să considerați această prelegere ca o contribuție la acel grup. Sper foarte mult că va deveni evident că aici avem de-a face cu două aspecte: unul cu baze foarte personale/individuale şi unul cu baze cu accent pe partea socială.

CONSIDERAŢII ISTORICE

Când reflectam asupra întrebării: „Ce este cu adevărat consilierea biografică şi munca biografică?" mi-a venit o idee, care sunt sigură, v-a venit şi vouă în timpul activității, anume, că munca biografică – ideea de a avea o biografie, o biografie proprie – este un fenomen foarte nou. Există ca o realitate faptul ca munca biografică, care se practică peste tot în lume în zilele noastre, îşi are începutul după al Doilea Război Mondial. Este deci un impuls total nou. Dacă ne uităm înapoi în timp, ea a fost pregătită de Revoluția franceză, culminând în idealismul central-european al lui Goethe, Fichte, Schiller, Novalis; prin ei ideea dezvoltării individuale a pătruns în cultura omenirii. Aceasta perioadă a creației de poveşti de viață epice, ca *Wilhelm Meister* de Goethe sau a primelor nuvele franceze vine din secolele al XVIII-lea şi al XIX-lea, fiind pregătită din secolul al XVII-lea. Această perioadă, la rândul ei, a fost pregătită de apariția epocii sufletului

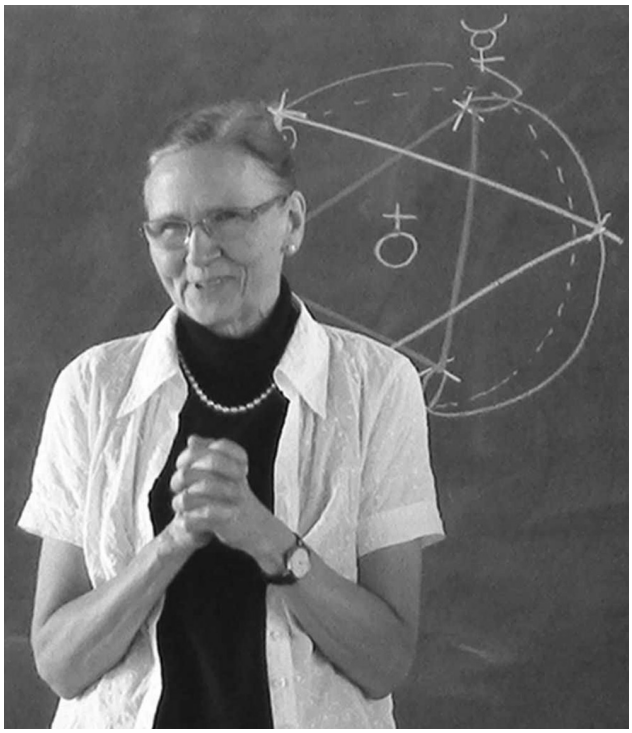

Michaela Glockler

conştienței ce s-a produs în secolele XV–XVI, o perioadă în care personajul istoric Doctor Faust a început să vorbească ca o individualitate care mergea pe propria cale de dezvoltare, independent de calea inițierii oficiale sau a Bisericii. Acesta este începutul apariției sufletului conştienței. Paracelsus a fost unul din cei care a adus acest impuls în domeniul medicinei – lucrând prin intermediul forțelor proprii în sensul dezvoltării individuale. Shakespeare, cam în acelaşi timp a introdus întrebarea: „A fi sau a nu fi?" Anterior au existat doar câteva cazuri în care s-a evidențiat calitatea de a fi o individualitate. Dacă ne concentrăm pe ideea cum s-a produs dezvoltarea individuală la începuturile filosofiei, putem descoperi că avem nevoie de filosofie, avem nevoie de gândirea despre sine, avem nevoie de autoreflecție pentru dezvoltarea individuală, pentru autoeducare.

Acest mod de a gândi despre noi înşine ca individualități este foarte nou. A început cu câteva sute de ani înainte de Christos şi a fost pregătit de tragediile greceşti. Dacă privim aceste fabuloase tablouri ale eroilor prezentați oamenilor, putem vedea că ele nu au fost date ca biografii individuale, ci ca o metodă de educare a sufletului. Ele nu au fost destinate a fi căi de dezvoltare interioară, ci au fost forme de gânduri prezentate în mod artistic, pentru a hrăni viața poporului. Erau o prezentare artistică în formă de gânduri care a dus la o oarecare educație a poporului, însă rezultatul era educația, nu autoeducația sau autodezvoltarea. Era o educație prin imagini, dată de Marii Învățători, dar nu o educație realizată de către omul însuşi. Acest lucru impune întrebarea: Când a avut loc apariția în omenire a posibilității de autoeducare prin munca individului asupra propriei biografii?

Primul pas ar fi posibilitatea de a gândi independent, iar pasul al doilea să te poți simți liber față de obligațiile sociale. Platon a avut o anume înțelegere a dezvoltării sufletului, dar numai la nivelul gândurilor. În viața socială pe el nu-l îngrijora faptul că existau sclavi. În dialogurile sale acest aspect nu a fost articulat ca fiind o problemă.

Deci la început posibilitatea de a deveni o individualitate era o problemă de autorecunoaştere la nivelul gândirii. Mai târziu, odată cu perioada sufletului conştienței, a intervenit o problemă de voință. A trebuit să aibă loc o revoluție socială, astfel încât ființa umană să se poată simți îndeajuns de liberă în viața socială încât să poată realiza: „Într-un fel, eu mă aflu cu adevărat în mine însumi, în propria mea biografie".

Ştim că secolul nostru a adus fenomenul de emancipare a femeii. Înainte, biografiile femeilor nu erau independente de aspectul social – erau puține situații care să le permită un proces liber de formare a unei biografii. Deci putem înțelege că, pe de o parte, această orientare spre biografia proprie trebuie pregătită de dezvoltarea filosofică, iar pe de altă parte, trebuie pregătită şi în alt fel, care reprezintă partea socială a întregii dezvoltări.

Putem observa că Lucifer a adus libertatea la nivelul gândirii, iar Ahriman a adus emanciparea, libertatea în sfera voinței, în sfera socială. La început, impulsul adus de Lucifer nu a fost deloc creştinat. În secolul nostru avem o putere liberă ahrimanică a voinței şi suferim din cauza asta. Deci vedem că în tărâmul gândurilor a pătruns Eul uman înainte de asta – el a fost pregătit cu câteva secole înaintea Misteriului de pe Golgota. În urma Misteriului de pe Golgota noi posedăm această revelație a Eului. Şi avem un verset din Evanghelia Sfântului Ioan legat de faptul că vom primi cunoaşterea adevărului pentru a putea deveni liberi. În acest scurt verset se revelează întreaga transformare a impulsurilor de libertate – luciferice şi ahrimanice.

Întregul trecut a fost stăpânit de Lucifer şi, după cum ştim, întregul viitor va fi ghidat de către Ahriman, iar noi trebuie să ne batem, să ne luptam să-l învingem. Punctul de echilibru sau punctul median dintre aceste două calități ale libertății umane, gândirea şi voința, îl reprezintă Misteriul de pe Golgota.

Munca biografică și relația sa cu Școala de Știință a Spiritului de la Goetheanum

În cele trei conferințe anterioare despre munca/cercetarea biografică de la Goetheanum, ne-am întrebat cu toții: „Aparține munca biografică vreuneia din secțiunile de la Goetheanum?" Curând a devenit clar că subiectul muncii biografice aparține secțiunii generale, pentru că provine din sursele cele mai profunde al antroposofiei. Putem spune chiar că munca biografică este antroposofie într-un fel mai specific. Desigur, ea îşi obține coloritul şi intenția specifică prin profesionalismul domeniilor pedagogic, social, curativ, artistic ş.a. Noi trebuie să luptăm, din acest motiv, dacă ne simțim responsabili pentru antroposofie şi imaginea sa în lume, să stabilim cu adevărat granițele noastre profesionale. Trebuie să fim conştienți de modul în care ne conturăm proiectele muncii noastre biografice. Ceea ce încerc eu să prezint aici este doar acest aspect general, care este independent de toate celelalte secțiuni profesionale.

Munca biografică se evidențiază prin profesionalismul cu care este făcută. Acest aspect este inerent în tema primară despre care am fost rugată să vorbesc, care este, de fapt, şi cel mai important şi general aspect al acestei activități.

Pe de altă parte, nu este posibil să separi acest impuls al muncii biografice din impulsul antroposofic. Nu există muncă biografică adevarată fără antroposofie. Există, într-adevăr, proiecții şi intenții ahrimanice şi luciferice în acest domeniu, dar numai prin antroposofie putem identifica faptul că munca biografică reprezintă un aspect al creştinismului. Şi asta numai prin cunoaşterea detaliată care trăieşte în antroposofie.

Formarea în munca biografică, ca o cale de a-L găsi pe Christos

Pornind de la ideea de a descoperi în munca biografică un aspect al creştinismului, aş dori să fac câteva remarci aforistice privind cele două aspecte ale muncii noastre antroposofice şi responsibilitatea în legătură cu munca biografică. Una din întrebările care mi s-au pus la întâlnirea noastră de la Goetheanum şi care văd că este prezentă şi aici este: „Care este calea specifică de formare a unui cercetator în biografie?" Pornind de la această idee, voi încerca să fac o schiță a acestei căi de formare.

Am descoperit că trebuie să facem diferență între formarea individuală şi formarea socială şi că este foarte important să le studiem şi să sesizăm deosebirea dintre cele două căi, pentru a le putea aduce împreună în mod conştient, deoarece în munca biografică, pe de o parte, clientul nostru are nevoie de ajutor pentru a-şi urma calea sa interioară şi, pe de alta parte, are nevoie de ajutor pentru a face față vieții sociale. Aceste două căi nu sunt întotdeauna aceleaşi, deci trebuie să fim foarte precauți în a identifica pe care cale trebuie mers. De exemplu, într-un caz am putea încuraja clientul să se concentreze mai întâi asupra căii individuale, independent de toate problemele sociale, ca să îl ajutăm să îşi stabilească un cadru sănătos.

În alt caz am putea spune: „Priveşte dincolo de tine! Tu nu eşti deloc interesant! Ocupă-te doar de problemele sociale! Aceasta este calea!" Ca şi consilieri biografici/cercetători biografici noi trebuie să învățăm să cântăm la două piane; câteodată este o cale specifică, iar ca să putem înțelege orientarea acestei căi trebuie să realizăm că Misteriul de pe Golgota a fost momentul inițierii pentru înțelegerea biografiei umane.

Înainte de Misteriul de pe Golgota în lumea spirituală nu exista o cunoaştere despre naştere şi moarte. Mineralele, plantele şi animalele îşi au ființa lor, Eul lor grup, în lumea spirituală. Ele nu pot muri pe Pământ, sunt întotdeauna prezente în lumea spirituală şi diferită puțin ca activitate dacă sunt încarnate pe Pământ sau sunt excarnate din lumea spirituală. Diferența este foarte mică.

Dar când ființele umane se încarnează, într-un fel ele dispar din lumea spirituală şi se întorc din nou aici după moartea fizică. Ceea ce se întâmplă între aceste două etape, ceea ce noi numim biografie sau viață, reprezintă ceva foarte curios pentru Ierarhiile spirituale. Când murim şi apărem din nou în lumea spirituală, cu toate erorile şi nereuşitele noastre, ele pot spune: „Asta este bine, asta este rău" şi apoi pot pregăti împreună cu noi punctul de pornire al unei noi încarnări. Ceea ce nu pot ele înțelege este: „Cum şi de ce am ajuns noi oamenii să facem aceste erori?" Şi nici nu pot înțelege ce înseamnă să mori şi să trăieşti cu moartea şi naşterea în conştiență în timpul biografiei tale.

Acesta este înțelesul esoteric al Misteriului de pe Golgota: Trinitatea şi Ierarhiile au vrut să ştie ce se întâmplă cu ființele spirituale care se întrupează, care părăsesc lumea spirituală, în timpul biografiei lor pe Pământ. În timpul biografiei noastre pe Pământ noi suntem morți, într-un fel, pentru lumea spirituală. Ierarhiile spirituale vor şi au nevoie să înțeleagă misterul morții – din punctul lor de vedere, dar şi din punctul nostru de vedere –, „ce înseamnă moartea".

În întregul plan al evoluției Pământului, Lucifer a avut sarcina sa; mai târziu Ahriman a fost chemat şi el să ia parte la acest plan. Ahriman a dat posibilitatea omului de a fi conştient de ceea ce este moartea. Rudolf Steiner spune că nici înainte de Misteriul de pe Golgota oamenii nu au avut cunoştința a ceea ce este moartea. Vechile Misterii conțineau toată învățătura despre natură, viața socială, despre alte lucruri, dar nu aveau o idee reală despre moarte. De aceea nici ființele umane nu ştiau ce este moartea. Oamenii cunoşteau faptul, dar nu erau conştienți de ce, cum şi ce era moartea ca experiență conştientă.

Ahriman, care a avut misiunea de a aduce libera voință, a trebuit să pregătească ființele umane pentru a înțelege moartea prin moartea gândurilor vii. Întreaga dezvoltare a filosofiei ne arată cum gândurile nu mai puteau atinge, vedea spiritul şi puteau explica numai lumea vizibilă. Acesta reprezintă procesul morții – şi este cea mai importantă lucrare a lui Ahriman să creeze constiența noastră materialistă şi intelectuală. Aceasta este lucrearea sa.

Astăzi, noi, ca ființe umane, înțelegem moartea, ca experiență, datorită acestei fapte a lui Ahriman. Dacă Christos nu ar fi venit să ne ofere o altă imagine despre moarte decât aceea dată de Ahriman, drumul omenirii ar fi luat-o într-o altă direcție. Fără de aceasta am fi ajuns la o moarte a conştienței în sfera materialistă şi a intelectualității.

De aceea Misteriul de pe Golgota a trebuit să se petreacă înainte de a se produce o moarte totală în sfera gândirii. Pe de altă parte, o reală înțelegere a morții nu s-ar fi putut realiza decât după această moarte a gândurilor. Acesta este un fenomen modern, care a luat sfârşit în secolul nostru. În secolul al XIX-lea, lumea ştiințifică încă mai avea câteva moşteniri din trecut despre aceste calități inspirative ale gândurilor şi o relație cu lumea spirituală.

Avem două stări. În timpul Misteriului de pe Golgota, Christos a trecut prin procesul naşterii şi al morții şi astfel, pentru prima dată, din punct de vedere spiritual s-a produs o recunoaştere a biografiei ca o cunoaştere spirituală. Pentru început, înțelepciunea ne-a fost dată prin grația Misteriilor vechi, după aceea ființele umane au trebuit să îşi găsească singure înțelepciunea. Este vorba de acelaşi proces ca cel al găsirii înțelepciunii legate de naştere şi moarte. Pentru început am avut revelarea acestei înțelepciuni prin intermediul unui Dumnezeu, apoi am putut să ajungem la înțelegerea proprie a acestui Misteriu.

Deci Misteriul de pe Golgota este Misteriul naşterii biografiei umane – Misteriul înțelegerii a ceea ce se află între naştere şi moarte ca o dezvoltare specifică a pragurilor naşterii şi morții de către ființa umană. Este, din acest punct de vedere, evident că avem de-a face cu o inițiere în munca biografică care trebuie să fie o cale specifică spre a-L găsi pe Christos, deoarece El este inițiatorul acestui aspect spiritual al înțelegerii adevărului biografiei, în toate detaliile sale. Prin Misteriul de pe Golgota, El a devenit, după cum ştim, Maestrul karmei, Maestrul biografiei. Este foarte interesant ce se spune în *Teosofie*: „Trupul fizic este determinat de legile eredității. Spiritul este influențat de legea încarnarii şi a karmei". Această lege a fost creată de zei şi nu o putem schimba – şi dezvoltarea spiritului este determinată de această lege.

Legat de suflet este scris: „Sufletul este determinat de legi ale destinului pe care sufletul însuşi şi le creează." Şi acest fapt este forte incitant – ne arată că impulsul libertății poate fi descoperit numai în munca biografică. Cu alte cuvinte, sufletul este determinat de legi care sunt create de sufletul însuşi, în lucrul său asupra propriului destin. Sufletul este un mic maestru al karmei, la fel cum Christos este Marele Maestru al karmei. Eul trăieşte în suflet, aşa cum aflăm din *Teosofie* – „das Ich lebt in der Seele" – iar sufletul este determinat de destin, pe care el însuşi şi-l creează. Sinele este aspectul Eului în suflet – centrul viu al sufletului.

Sub aspect esoteric, munca biografică este tărâmul propriei dezvoltari a individului, prin intermediul biografiei; în sfera reală şi în climatul libertății, între legile naturii şi ale spiritului. Este implicit faptul că, dacă noi căutăm o cale de instruire, de şcolire prin munca biografică, trebuie să-l găsim pe Maestrul karmei atât în general cât şi în noi înşine. De aceea se remarcă două aspecte: aspectul larg, social, al destinului şi aspectul personal. Există o vorbă: „Eu sunt Eu". „Ich bin Ich", „I am I". Acesta este destinul, biografia (vezi diagrama).

Aceasta este ceea ce întâlnim ca destin şi aceasta este ceea ce întâlnim în conştiența noastră – „Eu sunt"-ul. „Eu sunt Eu" este ceva legat de un abis, abisul libertății. Eu sunt cel ce creează condiția a ceea ce sunt. Cine sunt eu? Aceasta e treaba mea.

Noi trebuie să ne îndrumăn clientul către totala sa identificare cu condițiile destinului său, pentru ca el să se poată conecta cu partea superioară a Eului, în felul revelat de karma sa.

Partea socială a muncii biografice este orientată către a ajuta, a servi în sensul identificării cu Sinele superior întâlnit prin intermediul karmei. Aspectul individual este de a purifica acest „Eu sunt", Sinele inferior, de egoism, prin calea individuală de învățare (a muncii biografice). Acest aspect social căruia trebuie să-i facem față în întâlnirea cu clientul are rostul de a-l ajuta să se identifice total cu destinul său, cu karma proprie; pentru că în karmă fiecare are revelația ființei sale superioare, fie prin imagini, fie factual. Noi putem da doar un sfat individual, concentrându-ne pe cum trebuie purificat acest Sine/Eu inferior, acest spontan „Eu sunt", de toată mândria lui, de tristețea şi resemnarea sa.

Acestă calitate de „Eu sunt" inferior poate fi purificată ajutând-o să găsească o cale interioară de învățare, astfel încât să se nască o conştiință de sine lipsită de egoism. Acest fapt ne poate pregăti să întâlnim cuvântul paulinic

„Nu Eu, ci Christos în mine”. Este o cale importantă de purificare a acestui „Eu sunt”, aceea de a putea spune: „Nu Eu sunt, ci Christos este în mine”. Scoaterea afară a egoismului ne ghidează către aceste cuvinte: „Eu nu sunt, ci Christos este în mine”. Atunci cele două aspecte se pot contopi şi Eul inferior cu cel superior sunt unite. Aceasta este munca biografică. Eu mă situez cu adevărat în biografia mea atunci când „Eu sunt” este autorul destinului meu, al biografiei mele.

Deci în acest fel trebuie să ne pregătim pe noi înşine, la fel cum încercăm să îi ghidăm şi pe clienţii noştri. Nu îi putem ajuta cu adevărat dacă noi înşine nu cunoaştem toate amănuntele şi dacă nu avem întreaga experienţă, trăire a acestei munci biografice. Voi încerca să descriu acestea, pe scurt, în continuare.

Instruirea individuală prin căile gândirii, simțirii și voinței

Aspectul individual al acestei căi de învăţare, această cale a „Eu sunt”-ului, este călătoria spre a-L găsi pe Christos. Noi, ca şi consilieri, trebuie să punem întrebarea: „Cum Îl găsim pe Christos cu conştienţa de la Prag?” Şi asta pentru că ştim că Christos poate fi găsit numai dacă luăm în considerare misterul morţii; acesta este misterul Pragului. Noi avem nevoie să ne separăm gândirea, simţirea şi voirea şi să încercăm cu adevărat să-L găsim pe Christos prin intermediul acestor calităţi ale sufletului. Calea către Christos prin gândire înseamnă să ne antrenăm riguros pentru a înţelege fiecare expresie a vieţii gândurilor din alţi oameni, ca şi cum Christos însuşi ar trebui să asculte toate aceste gânduri şi ar trăi in ele. „În ceea ce gândeşte cel mai neînsemnat dintre fraţii mei, Eu însumi sunt cel care gândesc în el”. Christos se revelează pe Sine însuşi ca trăind în lumea eterică a gândurilor. Revelaţia lui Christos în eteric, pentru toată lumea, se poate realiza numai pe tărâmul gândurilor pentru că noi gândim cu forţele noastre eterice. Noi avem acest imens impuls al înţelegerii şi ne pregătim pe noi înşine să fim „buni” înţelegători şi simţim că trebuie să învingem orice fărâmă de mândrie legată de abilitatea noastra de a gândi. Toate acestea se vor întâmpla dacă încercăm să-L întâlnim pe Christos chiar şi în fundalul gândurilor care ni se par a fi neadevărate sau problematice etc.

Pe calea către Christos prin voire, care trebuie să ajungă la un nou idealism ce se naşte din libertate – să simţi cu adevărat acestă forţă a Învierii – poţi găsi un nou punct de plecare provenind din propria ta voinţă liberă, în orice situaţie, şi să nu te simţi sub presiunea de a acţiona doar ca o reacţie la ceva. Aceasta este calea de a acţiona din iubire. Dacă acţionăm cu adevărat din noi înşine, acţionăm din iubire. Aceasta este calea de a acţiona din libertate şi, bineînţeles, din iubire. Pentru început, aceasta înseamnă că trebuie să ne educăm pe noi înşine să acţionăm din libertate, apoi Îl vom întâlni pe Christos; aceasta este iubirea. Dacă ne educăm înţelegerea, începem să şi iubim pe cel pe care îl înţelegem. În momentul în care înţelegem cu adevărat, atunci şi iubim cu adevărat.

Ambele căi au ca finalitate iubirea, atât în domeniul cunoaşterii cât şi în cel al voinţei. Marea întrebare este: „Care este calea de mijloc? Care este calea simţirii spre Christos?”. Ei bine, cred că aceasta este calea de a iubi biografia, de a iubi destinul. Ea trebuie să înceapă de la compasiune. Dacă intrăm într-o poveste biografică fără empatie şi compasiune nu vom înţelege nimic – cel puţin nimic din ceea ce este relevant din punct de vedere creştin, christic. Noi trebuie să ne educăm sentimentele de compasiune, şi este foarte dificil să transformi sentimentele astfel încât ele să dobândească calitatea unui organ de simţ. Noi trebuie să găsim acest sentiment, de altfel perceput foarte individual, compasiunea.

Dacă ne educăm compasiunea, iubirea ce se revelează este iubirea pentru karmă. Rudolf Steiner spune că dacă învăţăm să ne iubim karma (acesta este aspectul iubirii din punct de vedere al simţirii) acesta este aspectul esoteric al întâlnirii cu Christos, calea esoterică către Christos. Aşa Îl întâlnim faţă în faţă.

Căile către Christos prin gândire şi voinţă au un aspect mai exoteric. Noi ne confruntăm cu acestea în viaţa exterioară şi le întâlnim şi în viaţa socială. Dar acest fel de abordare, foarte intim, de a iubi karma este ceva foarte lăuntric.

Cred că aceste trei aspecte reprezintă căi de pornire de bază pentru această cale de instruire personală şi individuală, când încercăm mai întâi cu adevărat să separăm în mod conştient gândirea, simţirea şi voinţa într-o situaţie de Prag un al doilea pas este acela de a le reuni din nou – iar prin asta să descoperim că ceea ce reuneşte aceste trei străduinţe, tendinţe, este iubirea.

După cum ştim, putem trece Pragul cu ajutorul acestei iubiri. Pregătirea pentru o reală compasiune, de a înţelege cum să învingem toate sentimentele negative care militează împotriva dezvoltării unei reale compasiuni şi de a ne elibera voinţa de toate aceste aspecte nelibere, trebuie să însemne să acţionăm din libertate, chiar dacă decizia pe care o luăm este greşită, şi să ne străduim să ajungem să întâlnim, în sfârşit, „iubirea de faptă, de a înfăptui". În acelaşi timp, aceasta reprezintă o pregătire pentru a trece Pragul în mod conştient.

Atunci vom întâlni acea forţă care ne poartă peste Prag – adevărata imagine a fiinţei umane – Eul, care trebuie să dezvolte această substanţă a iubirii prin înţelegere în gândire, prin compasiune în sentiment şi prin străduinţă către libertate în sfera voinţei.

Aspecte ale căii sociale de şcolire

O altă cale de formare este calea socială. Sper că nu veţi fi prea uimiţi să aflaţi că, după cum am menţionat mai înainte, această muncă biografică creştină, christică – această adevărată înţelegere a muncii biografice – nu este posibilă fără antroposofie. Putem descoperi acest lucru în prima etapă a şcolirii. Putem observa că fără această imensă cunoaştere, asigurată de antroposofie nu putem descoperi calea individuală de şcolire formare. Dar pentru calea de şcolire socială nu este suficientă doar Antroposofia, cum este cazul căii individuale de formare. Pentru calea de şcolire individuală ne este de ajuns antroposofia, dar pentru calea de formare socială avem nevoie de Societatea Antroposofică şi de Şcoală – dar în special de Societate, pentru că Societatea Antroposofică este calea de formare socială a omenirii de azi nu există o altă cale. Şi asta deoarece calea socială de formare este necesară azi, pentru ca lumea să se poată pregăti pentru următoarea epocă, să întâlnească forţele care încearcă să distrugă Societatea.

Aceste forţe potrivnice nu sunt atât de multe şi de active, când şi când ele vin şi pleacă, dar acest atac, în amploarea sa, se revarsă asupra Societăţii Antroposofice; vor să o facă distructivă, neinteresantă, dogmatică, sectară. Atacul merge atât de departe încât oamenii sunt aproape ruşinaţi să spună: „Da, sunt membru al Societăţii Antroposofice", pentru că apoi să zâmbeaască şi să spună: „Desigur, sunt o persoană liberă". Noi putem chiar vedea aceste calităţi distructive în noi înşine! Cunoaştem destul de bine aceste fiinţe care vor să distrugă Societatea noastră, din tendinţele care trăiesc în noi înşine.

Aceşti demoni sunt cei mai puternici atacatori ai înţelegerii karmei şi ai biografiei. Ahriman urăşte karma. Steiner le spunea tinerilor doctori: „Ahriman vrea să ucidă karma" – singurul loc, din câte ştiu, unde Steiner vorbeşte despre omor. Ahriman vrea să ucidă karma, iar acesta este contraimpulsul împotriva Impulsului christic: să îndepărteze karma de oameni, să o îndepărteze de Pământ. Noi ştim, din evoluţia omenirii, că atunci când a venit Lucifer zeii cei buni au adus bolile şi moartea ca posibilităţi. Dar când Ahriman şi-a început munca în perioada atlanteană, când a pătruns din ce în ce mai mult în realitatea forţelor pământeşti, zeii cei buni ne-au oferit karma. Aceasta a dus la apariţia impulsului ahrimanic. Ahriman ştie că aceasta este forţa prin care fiinţele umane îl vor învinge într-o zi şi îi vor aduce mântuirea.

Îl vom învinge pe Lucifer prin cunoaşterea de sine, care este cea mai bună măsură de a preveni boala, şi pe Ahriman prin munca biografică, prin înţelegerea karmei. De aceea avem nevoie de o cale de formare care Îl întâlneşte pe Christos în viaţa socială. Avem nevoie de oameni care nu fug, chiar dacă intervin cele mai dificile procese în viaţa socială şi noi avem Societatea Antroposofică în care aceste probleme pot apărea. Nu există controverse între tineri şi bătrâni, femei şi bărbaţi, interrasiale, interreligioase ca acelea din interiorul micii noastre Societăţi. Aceasta este cu adevărat zona socială pentru a experimenta problemele reprezentative timpurilor noastre. Chiar şi înaintea apariţiei Fundamentalismului, în anii '70, '80 şi '90, au existat probleme în Societatea Antroposofică. Ştim despre această bătălie imensă între cine posedă cunoştinţele corecte despre ceea ce este de fapt antroposofia şi care este metoda cea mai bună de a o studia. Noi avem aceste cunoştinţe şi avem, de asemenea, experienţa bătăliei şi a lipsei de putere (nu cred că ar trebui să mai dau şi alte detalii – sunt sigură că puteţi şi voi spune destule în acest sens, din experienţa personală).

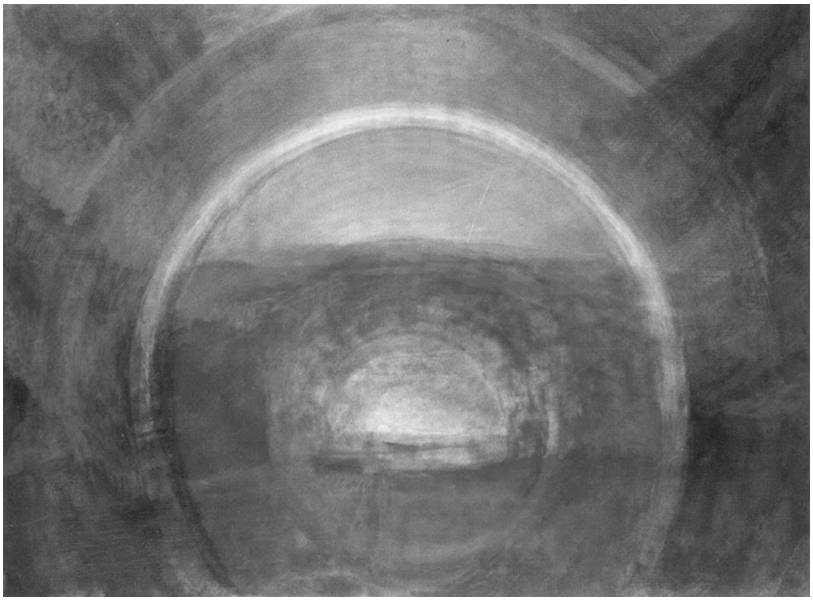

Dacă citiți scrisorile către membri, legat de ceea ce reprezintă calea de formare socială, veți descoperi că pentru a putea să te ocupi de o asemenea cale trebuie în primul rând să activezi într-o Societate. Avem nevoie să descoperim în Societate activitatea socială prin care îl putem birui pe Ahriman; să creăm o comunitate în care Michael să se poate revela, mai degrabă decât Ahriman, care desparte oamenii în grupuri şi în indivizi. Ahriman este spiritul despărțirii, iar Michael este spiritul care uneşte cele mai diferite izvoare şi căi ale oamenilor şi umanității. Rudolf Steiner spune că Michael poate cu adevărat să-şi înceapă munca în zilele noastre doar dacă există un instrument prin care curentele diferite din lume să poată lucra împreună. El indică faptul că aceasta se va întâmpla pe la sfârşitul secolului nostru; până atunci trebuie să se creeze acest instrument! Mai avem doar şapte ani să îl dezvoltăm, şi vom reuşi.

Pentru a mai adăuga ceva la aceasta perspectivă, în scrisoarea finală către membri Rudolf Steiner spune: „Cel putin 4x12 oameni trebuie să formeze un asemenea organism, aşa încât Michael să poată trăi şi această sărbătoare a trăirii revelației să se poată împlini". Nu este o problemă de număr, ci de calitate. De patru ori 12 probleme, calități, izvoare diferite trebuie să se unească. Este într-adevăr un număr imens de curente pe care trebuie să le unim în Societate.

M-am uitat peste aceste scrisori către membri pătrunsă de întrebarea: „Care sunt cele mai importante impulsuri pentru calea de formare socială a consilierilor pentru munca biografică?" În mare, voi găsiți în aceste scrisori 21 de impulsuri pentru autoeducație, pentru aceia care vor să lucreze activ pentru antroposofie. Din aceste 21 de puncte, am găsit nouă puncte esențiale pentru calea socială de formare a consilierului pentru munca biografică.

Primul este acela că un membru care vrea să fie activ în Societate are datoria să se identifice cu întreaga Societate. Aceasta este prima condiție pe care el o menționează. Vedem imediat că asta înseamnă Sinele superior al Societății – destinul, întregul; această parte despre care suntem tentați să spunem: „Nu cu aceşti oameni! Îmi place ideea de Societate, dar nu cu aceşti oameni!"

Avem acelaşi prag în a ne identifica, ca şi cum clienții noştri au acest prag legat de propria lor biografie: „O parte din destinul meu – da, îl accept, dar nu pe tot". A te identifica cu întregul este o cale de şcoliore extrem de complexă.

Sperăm cu toții ca cei ce sunt consilieri pentru munca biografică să reprezinte o „infecție pozitivă" pentru omenire şi să se multiplice într-o bună zi în mii şi mii. Dacă toți ar privi cele nouă puncte, din care eu am menționat doar pe primul, ca pe o cale de formare foarte activă înspre a deveni buni consilieri, atunci întreaga Societate s-ar transforma. Prin aceasta, ar putea avea loc un proces de trezire a ființei superioare a Societății, care este Michael. El este ghidul Societății Antroposofice, spiritul care vrea să se reveleze în Societate şi în munca acesteia. Dar asta presupune o imensă activitate socială, pe care o putem atinge numai printr-o voință puternică îndreptată către altruism. Altruismul este calitatea de care avem nevoie ca să putem accepta karma. Prin acceptarea karmei Societății şi prin identificarea cu ea putem descoperi ce putem învăța şi câştiga din această karmă, pentru viitorul omenirii.

A doua condiție este să avem cunoştințe solide despre toți duşmanii antroposofiei, despre toate forțele potrivnice. Aceasta este mai uşor de îndeplinit decât prima condiție, totuşi este o provocare. Pentru moment o să numesc doar trei dintre aceşti duşmani, menționați de Steiner în statutele întocmite cu prilejul punerii Pietrei Fundamentale la Congresul de Crăciun, statute care sunt centrul Societății Antroposofice nou formate. El a menționat acolo că trebuie să luptăm împotriva dogmatismului, sectarismului şi politicii. Sau putem măcar să începem să descoperim aceşti duşmani în cele trei domenii menționate.

Aceşti duşmani îi putem observa în câmpul cunoaşterii, unde există corupția (dogmatismul); în câmpul simțirii există sectarismul, care este tot un fel de corupție – o problemă legată de simțire (empatizezi cu oamenii cu care esti într-un grup şi nu empatizezi cu oamenii care nu sunt în grupul tău – acest imens criticism poate apărea numai

legat de sentimente). În sfârşit, în domeniul politicii avem corupția voinței. Este o coruptie a voinței de natură luciferică, dacă încercăm să facem ca ceva să pară frumos pentru toată lumea. Este un aspect luciferic, care ne face să devenim falşi, nesinceri; aceasta este esența politicii. Aspectul ahrimanic al politicii este însăşi acela pe care cu toții îl cunoaştem – manipularea oamenilor fie printr-o putere ascunsă, fie printr-o putere evidentă. A fi tot timpul amabil sau a folosi o forță ascunsă sau evidentă – aceasta este corupția ce se revarsă asupra acțiunii realizate din iubire.

De asemenea, în aceste scrisori către membri Rudolf Steiner descrie terapia şi prin aceasta putem descoperi duşmanii. Terapia, vindecarea de dogmatism se face prin a arăta interes față de oameni, prin a încerca să-i înțelegem. Ştim că în spatele acestui fapt se află calea gândirii.

Calea de terapie, de vindecare de sectarism o reprezintă recunoaşterea tuturor calităților pozitive pe care o persoană le are (criticismul reprezintă recunoaşterea aspectelor negative). Aceasta este singura forță prin care putem învinge sectarismul.

În acest ultim domeniu ne întâlnim cu un minunat cuvânt – încredere. Dacă ne temem întotdeauna că celălalt nu este sincer sau că se poartă cu noi ca un politician, nu vom putea învinge niciodată politica. Trebuie să începem să nu mai fim „politicieni" şi asta o putem face doar dacă avem ca bază încrederea – în noi înşine şi în ceilalți oameni. Acest lucru putem să-l facem începând de acum, aşa încât să se dezvolte o lume care nu mai este acaparată de politică, din punctul de vedere mai sus menționat. Acesta a fost doar unul dintre aspecte, dar, bineînțeles, mai există şi alți duşmani.

Cea de a doua condiție este să ajungi la adevăr, să învingi greşeala recunoscând răul. Putem înțelege că prima condiție, de a te identifica cu întregul, se poate realiza doar dacă o include şi pe a doua. Fără cea de-a doua condiție nu putem ajunge să distingem binele de rău, ceea ce este foarte necesar pentru a te putea identifica cu întreaga Societate.

A treia condiție este una foarte dificilă – să fim sinceri, cinstiți atunci când vorbim despre munca noastră şi despre munca altora. Rudolf Steiner a descoperit că atunci când oamenii se adună, stau împreună, toată lumea este amabilă. Se spune: „Ceea ce faci este minunat", apoi, după ce se termină întâlnirea, unul câte unul sau în grupuri mici scot, de fapt, la iveală adevărul. A treia condiție este deci de a scoate adevărul la iveală în public şi de a găsi o cale de a face acest lucru.

A patra condiție – şi asta o ştim din munca biografică – o regăsim în faptul că încercăm să ne încurajăm clientul, pentru ca el să poată trece Pragul, să spună adevărul, lui însuşi şi celorlalți. Dacă noi înşine nu experimentăm ce dificil este acest lucru, dacă ne gândim că este de ajuns să învățăm aceasta din destinul nostru personal sau din viața noastră profesională, atunci trăim într-o iluzie. Cel mai dificil lucru este să ajungi la decizia interioară de a rosti adevărul despre cineva sau ceva în momentul în care stăm împreună cu cei cu care ne unim karma, cu cei cu care nu avem o relație personală. Aceasta se aplică şi în cazul unui asemenea domeniu larg şi obiectiv cum este Societatea noastră.

Deci a patra condiție este aceea de a găsi nu numai bunăvoința pentru cooperare, dar şi punctul în care aceasta devine fructuoasă. Rudolf Steiner spune: „trebuie să ne străduim să găsim lucrul bun de făcut atunci când avem bună-voire în cooperarea cu alte persoane". Trebuie să fie posibil, în orice relație bazată pe bună-voire, să găsim lucrul bun de făcut care să transforme această relație într-una fructuoasă.

A cinca condiție are de-a face, din nou, cu interesul pentru ceilalți. Este o condiție specifică, dar care are scopul de a produce un interes atât de puternic încât membrii unei ramuri a Societății, de exemplu, să ajungă chiar să-l simtă. Atmosfera armonioasă printr-o ramură se poate crea doar dacă oamenii se simt ei înşişi înțeleşi, prin interesul unuia pentru celălalt.

A şasea condiție este aceea de a pune întrebări vieții însăşi – de a găsi întrebările corecte prin prisma experienței de viață, şi pentru situațiile întâlnite în viață. Dacă astfel vom ajunge la întrebări cu adevărat relevante şi lucrăm în sensul de a găsi un răspuns la ele, atunci trebuie să aflăm şi tonul potrivit pentru a da acest răspuns. Rudolf Steiner spune că nu conținutul acestui răspuns este cel mai important, ci cum transformăm, cum transpunem răspunsul prin calitatea, forța limbajului. Legat de această condiție, educația limbajului reprezintă un instrument al consilierii; a lucra la modul de a tramsmite cât mai uman ceea ce vrem să spunem reprezintă, de asemenea, o parte integrantă a acestei căi de şcolire.

O problemă relevantă pe care o întâlnim în lumea muncii şi consilierii biografice, pe care o putem descoperi şi în sesiunile de grup, este aceea că mulți oameni sunt în pericol de a deveni egoişti. Prin această a şaptea condiție, Rudolf Steiner indică un fel de dezvoltare. El spune că fiecare ființă umană depune straduință spre a obține o cunoaştere despre lume. Totuşi, a obține aceasta este foarte dificil şi oamenii se resemnează, simțindu-se incapabili să atingă această cunoaştere a lumii. Ei nu înțeleg ce se întâmplă în zilele noastre, iar asta îi face să se simtă inconfortabil şi încep să urască lumea. Apoi îşi retrag întrebările şi încetează căutările de a înțelege lumea, pentru că se simt

prea răniți. De aceea îşi reprimă stăruința pe care o aveau în acest sens şi încep să se cunoască pe sine. De cele mai multe ori, prin acest fapt se creează o debalansare – oamenii sunt foarte interesați de ei înşişi, de psihologie, de a se înțelege pe sine în detaliu şi nu mai manifestă interes pentru înțelegerea lumii sau a celorlalți semeni. Noi avem această problemă şi în cadrul ramurilor Societății şi de aceea cei care vor să se străduiască activ, ca membri ai Societății, trebuie să cunoască acest fapt. Acesta este însă doar un fapt. Autocunoaşterea este întotdeauna în pericolul de a degenera în iubire de sine – asta ne spune şi Steiner. Iubirea de sine este începutul unei îmbolnăviri serioase; o mai mică iubire de sine duce la o boală de proporții mai reduse, o mai mare iubire de sine duce la o îmbolnăvire serioasă.

Ca şi consilieri sau ca membrii ai Societății noi trebuie să vindecăm această iubire de sine. Aceasta este una din sarcinile Societății Antroposofice, să învingă iubirea de sine, pentru că aceasta apare atunci când nu mai exista un echilibru corect între autocunoaştere şi cunoaşterea lumii. Apoi, noi mai trebuie să lucrăm spre a învinge iubirea de sine prin a ne îndrepta străduința către a iubi omenirea şi ființa umană în general. Aceasta reprezintă terapia pentru iubirea de sine, iar iubirea este chiar calitatea creştină care aduce omenirea împreună.

A patra condiție o reprezintă faptul de a fi un reprezentant real al antroposofiei, astfel încât oamenii să poată întâlni antroposofia prin tine, prin intermediul tău. Aceasta este o activitate de natură mercuriană – de a te educa pe tine însuți în aşa fel încât prin consiliere clientul să simtă că ceea ce vorbeşte prin tine nu este doar persoana ta, ci însăşi calea obiectivă a umanității, care este mai presus decât tine ca persoană. Clientul trebuie să aibă impresia că în spatele tău stă ceva superior şi el trebuie să caute acest ceva, să găsească întrebarea potrivită pentru a înțelege acest fapt. Acest fapt va fi, pentru client, inconştient la început, dar el trebuie să simtă că în spatele tău stă ceva, şi anume ființa antroposofiei.

A noua condiție, pe care am găsit-o şi care am simțit că ar fi esențială pentru calea de formare a consilierului pentru biografie, este un fel de rezumat al celorlalte condiții; anume, ea este aceea de a te simți pe tine însuți ca mediator între cunoaşterea, înțelepciunea inițiatului şi sufletul uman întrebător al clientului. Cred că aceasta este cea mai sublimă descriere a muncii biografice: a te simți un mediator între cunoaşterea inițiatului şi sufletul întrebător al zilelor noastre.

În acest sens aş spune: calea de formare în consiliere biografică are de-a face, pe de o parte, cu antroposofia pură şi, pe de altă parte, cu misiunea Societății Antroposofice. Fără experiență socială şi fără experiența interioară a acestei căi de formare nu vom avea această imensă flexibilitate şi acest întreg spectru de întâmplări din viața umană. Noi avem nevoie de consilierea individuală. Este întotdeauna dificil, dacă stabilim standarde, cum ar fi, de exemplu, legat de cum se pun întrebările şi cum şi ce să urmeze în acest proces. Toate acestea sunt necesare, bineînțeles, dar ele trebuie întotdeauna să fie create din imensa panoramă de posibilități şi să ne facă să găsim intuiția morală pentru fiecare situație particulară în parte.

CONCLUZII

Acum, când trebuie să mă apropii de sfârşit, ați putea spune că nu am vorbit despre Christos eteric; ei bine, voi încerca să fac mai clar acest aspect cu câteva remarci cu caracter de concluzii. Rudolf Steiner a pregătit revelarea misiunii antroposofiei în cartea sa *Filosofia libertății*. Impulsul *Filosofiei libertății* era acela de a trezi activitatea Eului în câmpul cunoaşterii, să învingă mândria înțelepciunii, care este Lucifer, şi imensul egoism, potențial integrat în înțelepciune, care este Ahriman, şi astfel să învingă aceşti doi duşmani pe tărâmul gândirii, astfel încât idealul şi realitatea libertății să poată fi christificate.

Prin această faptă s-a făcut pregătirea pentru purificarea tărâmului gândirii din ființa umană, aşa încât Christos să se poată revela în eteric, pe tărâmul gândirii. Steiner a fost un fel de Ioan Botezătorul, legat de această revelare a lui Christos în eteric. El a trebuit să pregătească astfel calea ca Eul să se trezească ca să poată să-L găsească şi să-L întâlnească pe Christos, învingând forțele de opoziție.

Apoi a trebuit să vină antroposofia, şi acesta a reprezentat pasul al doilea în pregătirea pentru revelarea lui Christos în eteric; astfel aceasta ființă, antroposofia, care s-a născut în câmpul cunoaşterii, a făcut să se poată revela şi în domeniul artei (în toate manifestările acesteia) prin intermediul forțelor sufleteşti şi, în sfârşit, în forțele voinței, prin sacramentalizarea tuturor profesiilor. Acesta a fost un imens pas de pregătire pentru această revelare, pentru că oamenii Îl întâlnesc pe Christos eteric în viața de zi cu zi, când ei se luptă cu sentimentele, cu viața lor socială sau profesională sau cu procesele legate de cunoaştere. Christos poate apărea în momentul când oamenii se luptă şi ne ajută să găsim gândul potrivit, care salvează situația problematică şi care schimbă întreaga stare a sufletului nostru. Întreaga sferă interioară se schimbă total, prin intermediul acestui gând corect şi potrivit, dacă şi întrebarea sau situația este una destul de puternică.

De aceea este necesar ca, începând cu viața de gândire, viața sufletească să fie atât de pregătită încât umanitatea, care este Christos, să poată ajunge să se reveleze. Antroposofia trebuie să fie ca un întreg, așa încât întreaga esență a umanității să se poată revela.

După cum știm, Rudolf Steiner spune că accesibilitatea generală la această revelație a lui Christos în eteric va fi posibilă începând cu anul 1933. Acesta a fost momentul în care forțele contrare omului din Germania au avut această revelație. Putem observa că se dă o imensă bătălie de a împiedica ființele umane de la a-L cunoaște cu adevărat pe Christos.

Mai sunt doar cinci ani până la anul 1998, când va avea loc cel de-al doilea atac al ființei Sorat – Bestia cu două coarne. Această forță a Bestiei se va manifesta împotriva omenirii, iar noi avem deja în pregătire o oarecare contraforță, și anume imensul impuls al muncii biografice, care a început după cel de al Doilea Razboi Mondial și care pregătește omenirea pentru sfârșitul secolului.

Am fost foarte bucuroasă să vă aud pe unii din voi afirmând că noi trebuie să aducem aceste idei la cunoștința întregii populații. Este cu adevărat ceea ce trebuie făcut, pentru că ceea ce se pregătește acum, pentru apariția Bestiei în 1998, a putut fi simțit mai intens în ultimii câțiva ani și mai ales anul trecut, când am aflat despre acele întâmplări de groază, cu violență și brutalitate din toată lumea.

Care este rezultatul, realitatea acestei teribile manifestări de brutalitate și lipsă de umanism? Efectul este acela că oamenii încep să se îndoiască de faptul că umanitatea este ghidată de un spirit bun și oamenii încep să urască viața de pe Pământ. Această frică de violență este atât de puternică încât unii oameni încep să consume droguri sau încearcă să se sinucidă, pentru că aceste frici sunt mai groaznice decât ideea de a se distruge pe sine sau de a muri – insecuritatea, singurătatea, îndoiala și disperarea sunt puternice, legat de ceea ce se întâmplă – și Bestia asta urmărește! Ea vrea să dea o tentă atât de negativă umanității pe Pământ, încât să refuzăm să mergem mai departe. Și acesta nu este cel mai drastic lucru pe care Bestia îl vrea pentru omenire, ci și cel mai eficient mod de a ascunde revelarea lui Christos din lumea eterică.

Noi trebuie să înțelegem aceasta și să lucrăm pentru a dobândi o nouă încredere, care înseamnă a lupta cu răul, și să ne confruntăm cu răul din karma noastră, să-l învingem din liberă voință. Atunci, oamenii îl vor întâlni pe Christos. Faptul că munca biografică merge în secolul nostru „mână în mână" cu revelarea lui Christos în eteric este semnificativ. Noi trebuie să ne legăm în mod pașnic, în liniște, cu acest aspect, să-l împlinim – pentru că Societatea Antroposofică este dedicată lui Christos – prin Meditația Pietrei Fundamentale și să ne pregătim pentru acest eveniment. Cred că trebuie să facem față acestei sarcini imense – să găsim destule ființe umane care să se decidă să devină cu adevărat colaboratori în cadrul Societății Antroposofice, pe care Rudolf Steiner a vrut să o fondeze cu ocazia întâlnirii de Crăciun.

Împotriva forțelor distructive ale Bestiei este absolut necesar să punem, la sfârșitul secolului, construcția comunității umane în care Michael să se poată revela și să ne poată arăta calea pentru a-L întâlni pe Christos în eteric.

Aș vrea să închei cu o propoziție (dintr-o conferință ținută în 26 martie 1922, din GA211) prin care Rudolf Steiner scoate în evidență revoluția care s-a întâmplat în lumea spirituală prin Misteriul de pe Golgota, printr-o înțelegere cu totul nouă a morții și a biografiei umane de către zei! O să v-o relatez pe scurt: Zeii au nevoie, ca material de cercetare și ca nou conținut pentru propria lor dezvoltare, ca oamenii de pe Pământ să-L întâlnească pe Christos și să le aducă astfel această cunoaștere a misiunii lui Christos, despre cum trăiește Christos în biografia umană – în toate detaliile vieții zilnice, care trebuie văzute prin prisma luminii și realității lui Christos. Aceste detalii ale vieții umane sunt de cel mai mare interes pentru Ierarhii.

Miorița

Germar Wetzler

Întrebarea este de ce m-am decis tocmai pentru analiza MIORIȚEI din punct de vedere al antroposofiei pentru simpozionul de la Timişoara, din iulie 2014. După părerea mea, din naivitatea poporului, care e foarte apropiată de „Volksgeist" (spiritul poporului), aflăm în mod direct ceea ce trăieşte în adâncurile lui. La romantici ca Eminescu şi Blaga nu găsim această „naivitate", izvorul cel limpede din spiritul poporului, ei sunt mai degrabă călăuziți de sentimentalitate. În concordanță cu Friedrich Schiller din publicația lui estetică *Über naive und sentimentalische Dichtung*, sentimentalismul ar fi lipsit de privirea naivilor şi mai degrabă tulburat de greutatea reflecției.

MIORIȚA, această capodoperă, e scrisă în limba cea mai simplă din popor şi totuşi are o mare forță sugestivă. Rima este împerecheată, metrica este liberă.

Într-un anumit fel are o asemănare cu cântul popular german („Volkslied").

1 Pe-un picior de plai,
2 Pe-o gură de rai,
3 Iată vin în cale,
4 Se cobor la vale,
5 Trei turme de miei,
6 Cu trei ciobănei.
7 Unu-i moldovan,
8 Unu-i ungurean
9 Şi unu-i vrâncean.

În primele două versuri avem două planuri, cel terestru şi cel cosmic, o deschidere ca în Biblie: „La început Dumnezeu a făcut Cerul şi Pământul" (Moise 1, 1). Din lumea umană avem doar metaforele „gură" şi „picior". „Gura" sau „poarta cuvântului" (din latinescul „conventum": întrunire) este atribuită raiului, de unde provine Cuvântul divin, creator. Acesta e aici asociat cu lumea umblată de „picior", aşadar „pământul".

În versurile 3-6 lumea din zona „gurii", a Cuvântului divin, este umplută cu turme de oi, care se mişcă din regiunea apropiată raiului „la vale" – deci de sus în jos. De-abia în cel de al şaselea vers aflăm protagoniştii – trei ciobani. Şi ei vin din lumea Cuvântului creator, în conformitate cu cuvintele lui Steiner din ciclul *Occult Signs and Symbols*, p. 51: „All of you are words uttered by divine beings ..."

Este o imagine nespus de frumoasă: se pare că trei ape albe se varsă pe plai spre vale, la sfârşit aflăm despre om: el este cuprins în această polaritate cosmică între gura raiului şi piciorul plaiului. Deja la anticii greci omul era înglodat în imaginea coloanei între baza celor trei trepte ale templului pe Pământ şi arhitravul cu metopele imaginând scene din viața eroilor şi semizeilor. Iar arhitrava sprijinea lumea celestă a zeilor reprezentați în basoreliefuri pe suprafața timpanului. Deci coloana greacă, uneori chiar înlocuită cu cariatide sau atlanți, reprezintă în mod clar omul. Cu versul al şaselea se împlineşte proverbul: „Omul sfinţeşte locul." Plaiul îl învecinează cu eterul, dar în acelaşi timp stă înfipt cu picioarele pe el ca ființă terestră. Raiul ca noțiune este apropiat de englezescul „heaven", mai degrabă decât de „sky". Este împlinirea genezei: coborârea din macrocosmos în microcosmos.

Este vorba de trei ciobani, deci o triadă, conform proverbului „Toate lucrurile bune sunt trei". Trimurti (la indieni) sau triada are o amplitudine a complexității. Prin cifra trei ajungem la rezolvarea diviziunii, urcând-o pe un plan superior. În versurile 10-16 vom afla cum triada va să fie redusă la doi, prin opoziția vrânceanului şi a ungureanului împotriva moldoveanului.

De ce tocmai ciobani?

Lumea păstorilor are o dimensiune arhaică: ne duce înapoi până în timpul lui Zoroastru (după Steiner, în cel de-al şaptelea mileniu înainte de Christos). Sub influența

lui Zoroastru, poporul iranian era primul chemat să domesticească animalele în epoca postatlanteană. Ca şi vechii iranieni, tracii au rămas în structura lor socială pe planul preoților-regi. Vlahii, în ochii grecilor şi bulgarilor, erau ciobani; cei din urmă au cunoscut mai degrabă acei vlahi care dăinuiau la sud de Dunăre, până în Dobrogea. De fapt, „român“ sau „vlah“ era identic cu „cioban“ pentru popoarele vecine. Deja la Homer, în *Iliada*, întâlnim soldați venind din Tracia, tărâm denumit „muma oilor“.

Spre deosebire de țăranul rus, de pildă, ciobanul român este „umblător pe pământ rătăcitor“. Aici intervine acea noțiune a „transhumanței“, care se evidențează la multe popoare alpine.

Poporul român este definit prin cei trei reprezentanți (versurile 7-9): unul care este chiar şi după nume influențat de elementul fino-ugric, un altul din Vrancea, după unii şi el moldovean, după alții din Valahia sau „Vlasca Zemlja“, mai târziu Țara Românească. Acesta din urmă este atât după nume cât şi geografic cel mai apropiat de Roma antică. Pe de altă parte avem „moldovanul“, care geografic e foarte aproape de nesfârşita întindere a ținutului rus.

10 Iar cel ungurean
11 Şi cu cel vrâncean,
12 Mări se vorbiră,
13 Ei se sfătuiră
14 Pe l-apus de soare
15 Ca să mi-l omoare
16 Pe cel moldovan,
17 Că-i mai ortoman
18 Ş-are oi mai multe,
19 Mândre şi cornute,

20 Şi cai învățați,
21 Şi câni mai bărbați.

Conflictul

În lumea dualității, două planuri sunt opuse şi trebuie cândva împăcate pe un al treilea plan: UNU este totalitatea.

Cu DOI avem dualitatea, numărul revelației: EU se recunoaşte opus lumii.

TREI înseamnă împăcarea lui DOI pe un plan superior; aceasta ar fi simbolizarea numerelor pe plan filosofic.

TREI urmează să fie redus la DOI, prin opoziția vrânceanului şi ungureanului față de moldovean în spiritul lui Mefisto din capodopera *Faust* de Goethe (scena vrăjitoarelor, în „Hexeneinmaleins“): „Aus drei mach zwei.“ Este atitudinea diabolică, care ține de viața pământească. Problema teodiceii apare aici, dar nu vom pătrunde în detalii. Această reducere de la TREI la DOI poate fi recunoscută şi în reducerea omului la trup şi suflet, aşa cum a fost stabilit la Conciliul din Constantinopol, în 869. De atunci Omul-spirit a fost negat, macrocosmosul, cu Sfântul Duh, Christos şi Tatăl, n-a mai avut corespondență în microcosmos, cu trup, suflet şi spirit.

Interesantă este cauza conflictului, pe care o aflăm în versurile 17-21: scopul josnic, lăcomia. Şi din nou aflăm de o triadă: referindu-ne la cele trei animale amintite, ne dăm seama că moldoveanul trăieşte în conformitate cu lumea spirituală…

Caii sunt „mai învățați“. Din timpul Războiului troian, calul este acel animal care, domesticit, se află în strânsă legătură cu forțele intelectului. Născocit de intelectul viclean a lui Ulise, el biruie peste vechea putere a profeției lui Laocoon, un semn de mare evidență că timpul marilor imaginări profetice e în declin. Prin stăpânirea calului, omul ajunge prin intelect să se stăpânească pe sine însuşi. Cea mai frumoasă imagine pentru această autostăpânire este vizitiul de la Delfi. Calul este un animal tipic pentru băştinaşii acestor meleaguri. Tot în *Iliada* e vorba de luptătorii traci ca de nişte „crescători de cai“, „luptători cu carele” şi „suliţaşi“.

Pe când calul este polul gândirii, câinii, „mai bărbați“, sunt expresia voinței, iar oile „mândre şi cornute“ sunt expresia frumuseții şi a simțirii, aici chiar a compasiunii, după cum vom vedea.

22 Dar cea mioriță
23 Cu lâna plăviță,
24 De trei zile-ncoace
25 Gura nu-i mai tace,
26 Iarba nu-i mai place.

De ce oaia?

Poate aflăm în modul cel mai direct la Steiner răspunsul: „There is and always will be as long as the earth shall exist, a group soul for the higher manifestation of men, which is represented by the lamb in the center of the soul, the mystical lamb, the sign of the Redeemer." (Signs and Symbols, p.52, GA 101.) În artă de multe ori apare mielul ca Agnus Dei, începând cu mozaicurile din Ravenna până la Matthias Grünewald, în celebrul altar din Colmar („Isenheimer Altar"), unde Mielul îşi varsă sângele în faţa crucii, pentru salvarea omenirii.

Misticul englez, scriitor şi pictor, William Blake a scris poezia sugestivă „The Lamb", în care răsună versurile:

„Little Lamb who made thee
Dost thou know who made thee
… He is called by thy name,
For he calls himself a Lamb..."

În versul 24 e vorba de trei zile. La ce ar putea face aluzie aceste trei zile?

Trei zile, după Steiner, e timpul iniţierii, cu gândul la vechii hierofanţi egipteni cu neofiţii lor, care atunci deveniseră Osiris, murind în ochii oamenilor de rând, pentru a fi reînviaţi („cei de două ori născuţi"). În Vechiul Testament, Iona stă trei zile în burta peştelui uriaş, iar Iisus stă timp de trei zile şi nopţi în „burta" Pământului ş.a.m.d.

Este singura menţionare exactă a unui timp în MIORIŢA, şi acum ne putem da seama de ce …. Pe planul nostru terestru avem timpul Paştilor, cu cele trei zile sfinte:

„In Russland setzte sich das Läuten in manchen Gegenden über alle Osterfeiertage fort. Deren waren aber mindestens drei" (H. Hahn *Genius Europas, Russland*).

Spre deosebire de „vorbiră" şi „sfătuiră" ale oamenilor prinşi în pasiunile lor (aici chiar criminale), „jeluirea" e exprimată prin negaţie: „nu-i mai tace" (în loc, de pildă, de „se jeluieşte de trei zile"). Simplitatea acestei negări are o forţă puternică.

„Iarba plaiului"(v.25) este în opoziţie cu „gura raiului"(v.24), ca şi nevoile spirituale (compasiunea) cu cele materiale, ale hrănirii.

27 Mioriţă laie,
28 Laie bucălaie,
29 De trei zile-ncoace
30 Gura nu-ţi mai tace!
31 Ori iarba nu-ţi place,
32 Ori eşti bolnăvioară,
33 Drăguţă mioară?

Devenim martorii unui dialog cu multiple forme ale adresării: mioriţă laie, drăguţă mioară, oiţă bârsană, drăguţule bace, stăpâne. În epopee, diminutivele sunt expresia populară a dragostei pentru tot ce umple ambianţa ciobanilor, ei înşişi devenind „ciobănei". Sunt câteva limbi europene, amintite de Herbert Hahn în *Vom Genius Europas*, unde întâlnim o mulţime de diminutive ale unor nume proprii şi comune, ca rusa şi olandeza.

Mioara însăşi devine aici „mioriţă", maica „măicuţă", oaia „oiţă", draguţă, fluieraş, păltinaşi, feţişoară, mustăţioară, perişor, ochişori ….

34 Drăguţule bace,
35 Dă-ţi oile-ncoace,
36 La negru zăvoi,
37 Că-i iarba de noi
38 Şi umbră de voi.
39 Stăpâne, stăpâne,
40 Îţi cheamă ş-un câne,
41 Cel mai bărbătesc
42 Şi cel mai frăţesc,
43 Că l-apus de soare
44 Vreau să mi te-omoare
45 Baciul ungurean
46 Şi cu cel vrâncean!

În aceste versuri găsim avertizarea şi totodată sfatul mioriţei.

Când Soarele apune apar puterile întunericului, cresc în putere pasiunile, chiar şi cele demonice. Apusul de Soare din acest vers 43 este singura amintire a unui timp precis al zilei. Şi la moartea lui Christos pe cruce dispare Soarele, Soarele ca Soare-Christos.

În Evanghelia după Ioan se spune (cap.12, 35): „Deci le-a zis Iisus: Încă puţină vreme Lumina este cu voi. Umblaţi cât aveţi Lumină ca să nu vă prindă întunericul. Căci cel ce umblă în întuneric nu ştie unde merge."

47 Oiţă bârsană,
48 De eşti năzdravană,
49 Şi de-a fi să mor
50 În câmp de mohor,

51 Să spui lui vrâncean
52 Şi lui ungurean
53 Ca să mă-ngroape,
54 Aice, pe-aproape,
55 În strunga de oi,
56 Să fiu tot cu voi;
57 În dosul stânii
58 Să-mi aud cânii.

Atât timp cât privim această atitudine (versul 49) ca „resemnare", rămânem în lumea dualității, unde există tendința să răsplăteşti cele suferite cu aceeaşi monedă. În acest fel avem prilejul desfăşurării viziunii cosmice a „baciului moldovan". Acest moldovean nu manifestă nici cea mai mică zguduire sufletească în fața sfârşitului şi vorbeşte prietenos despre „vrâncean" şi „ungurean": să-l îngroape în dosul stânii. El răspunde la sfatul mioarei conform adevăratului creştinism.

În Evanghelia după Ioan stă scris:

Cap.18, 11: „Deci a zis Iisus lui Petru: Pune sabia în teacă. Nu voi bea, oare, paharul pe care Mi l-a dat Tatăl?"

Prin urmare, la moldovean vedem o atitudine opusă celei a dacilor, care au mers la luptă cu mare vitejie, ştiind că moartea în luptă îi va reuni la Duhul lor, Zalmoxis.

Sfântului Petru, la reînviere, Christos i-a dat porunca: „Paşte mieluşeii mei." De acum, moldoveanul va fi cu conştiența printre oi pe un alt plan. La Ioan putem citi în cap.17, 24:„Părinte, voiesc ca unde sunt Eu să fie împreună cu Mine şi aceia pe care mi i-ai dat, ca să vadă slava Mea pe care Mi-ai dat-o …"

Stâna (versul 57), doina, codrul, plaiul sunt pentru români ceea ce sunt moara, casa de paiantă şi castelul (cetățuia) pentru germani; stâna şi plaiul sunt foarte strâns legate de păstorit, codrul revine în multe poezii româneşti. Am mai putea adăuga muntele şi izvorul, cum răsună în cântecul „Românaşului îi place...", deci toată lumea atribuită vieții, universului ciobanilor.

Toate lucrurile evocate de ciobanul moldovean în aceste strofe, cât şi în cele următoare, sunt de fapt litere pentru cuvânt iar omul-cioban este cuvântul, el însuşi ieşit din marele Cuvânt creator, dacă luăm *ad litteram* ceea ce a spus misticul german Paracelsus. Citez după Steiner: „Paracelsus used a beautiful comparison to demonstrate this connection of the human being with nature. He said that the individual beings in nature are letters, and men are the words that are composed from them" (Steiner, *Signs and Symbols,* p. 48).

59 Aste să le spui,
60 Iar la cap să-mi pui
61 Fluieraş de fag,
62 Mult zice cu drag;
63 Fluieraş de os,
64 Mult zice duios;
65 Fluieraş de soc,
66 Mult zice cu foc!
67 Vântul când a bate,
68 Prin ele-a răzbate
69 Ş-oile s-or strânge,
70 Pe mine m-or plânge
71 Cu lacrimi de sânge!

În aceste versuri ale MIORIȚEI se exprimă ceva ioanitic: creştinismul esoteric, spre deosebire de cel exoteric, al Sfântului Petru. Fără a face aluzie la cruce, dar prin atitudinea lui față de moarte şi prin dragostea pentru tot ce există, devenim martori la moartea egoismului josnic, iar sufletul se deschide spre tainele cele mai înalte.

Cele trei fluiere răsună ca prin farmec la capul mortului, când răzbate vântul prin ele. În „Flautul fermecat" şi în poveşti din toată lumea, muzica are o forță care pacifică pasiunile sălbatice ale oamenilor: La Mozart puterile întunericului, care apar pe drum spre templul Soarelui, sunt îmbunate. Muzica va armoniza dezechilibrul din lume.

La frații Grimm găsim, în „Deutsche Mythologie", amintirea fagului şi socului, care la vechile popoare germanice erau considerați sfinți. Pentru a putea tăia o creangă din soc, de exemplu, trebuia să se facă o rugăciune la maica sau doamna socului.

Osul, pe de altă parte, este imaginea a tot ce e trecător în lume, e literă pentru moarte. Osul este materia prin care fiecare om va trebui să treacă.

72 Iar tu de omor
73 Să nu le spui lor.
74 Să le spui curat
75 Că m-am însurat
76 Cu-o mândră crăiasă,
77 A lumii mireasă;
78 Că la nunta mea
79 A căzut o stea;
80 Soarele şi luna
81 Mi-au ținut cununa.
82 Brazi şi păltinaşi
83 I-am avut nuntaşi
84 Preoți, munții mari,
85 Paseri, lăutari,
86 Păsările mii
87 Şi stele făclii!

În aceste versuri, ciobanul insistă asupra adevărului prin cuvintele: „Să le spui curat..."(v. 74), deci aşa cum a fost. El tinde aici spre un alt nivel decât cel al lumii fragmentate a oamenilor, cu jale şi omor. În versul 76 se

face aluzie la o mândră crăiasă. Vom vedea în curând cum se vorbeşte despre Maria. În timpuri mai vechi s-a ştiut de tronul Mariei celeste, tronul înțelepciunii, care depăşeşte „ordinea stelelor“ făclii (Solomon 7,26). Căderea unei stele (v. 79) prevesteşte moartea; de aceea şi-n germana veche căderea stelei era denumită „zornrute gottes“, „ciomagul lui Dumnezeu“.

Ce înseamnă „Soarele şi Luna / Mi-au ținut cununa“? Soarele stă în lumea diviziunii pentru polul masculin, Luna pentru cel feminin. Adam Kadmon ar fi cel care ajunge la concilierea celor doi poli în nunta cosmică. În tablourile din Evul Mediu, până la Dürer, Adam Kadmon e prezentat alegoric ca inimă înaripată. „A lumii mireasă“ (v.77) e ca în cântările lui Solomon, „frumoasă ca Luna, pre-aleasă… ca Soarele“. Întotdeauna când apar împreună Soarele, Luna şi stelele avem alegorii pentru „crăiasa Cerului“, Maria, aici transferate în universul ciobanului moldovean.

În versurile 80-87 întreaga lume dezvăluie „moartea“ şi „nunta“ moldoveanului: din sfera cosmică Soarele, Luna şi stelele; din cea terestră împărăția minerală, reprezentată prin măreția munților, cea a plantelor prin „brazi şi păltinaşi“, cea a animalelor, prin „păsările mii“.

Moldoveanul vorbeşte în acea limbă care ESTE – nu doar semnifică sau reprezintă. Vorbeşte „curat“, în acea limbă, care ştie de izvorul spiritual al tuturor lucrurilor din lumea pământească. La oamenii de rând această lume ambientală tace; ei nu mai au organele pentru a le auzi, au uitat numele adevărate ale lucrurilor şi limba lor e redusă la „vorbiră“ şi ”sfătuiră“. Pentru moldoveanul nostru lumea răsună din inspirația lui universală. Ca un copil, el are acea compasiune adâncă pentru toate ființele. Observăm cu câtă dragoste vorbeşte de ambientul lui, de câini, oi, munți, paseri ş.a.m.d. ...

După părerea mea, am putea lua MIORIȚA cu toată bogăția ei spirituală drept hieroglifă pentru spiritul poporului român. Prin ea ca şi prin poveştile fraților Grimm am obținut germeni pentru viitor în sufletele celor apți de a le înțelege.

În ceea ce priveşte versurile 85, 86 merită amintită pictura „Madonna im Rosenhag“, de Martin Schongauer, unde Maria stă pe un tron, încadrată de flori cu conținut alegoric şi păsările cântând în rămurele.

Imaginea celestă a păstorului e comună la multe popoare. Astfel, frații Grimm amintesc de un cântec sârbesc, unde întâlnim versurile:

„Cel care pelegrinează prin Cer
ca ciobanul în fruntea turmei de oi“,şi mai departe:
„Cerul se împodobeşte cu stele
şi câmpul întins cu oi.“

88 Iar dacă-i zări,
89 Dacă-i întâlni
90 Măicuță bătrână,
91 Cu brâul de lână,
92 Din ochi lacrimând,
93 Pe câmp alergând,
94 Pe toți întrebând
95 Şi la toți zicând:
96 „Cine-au cunoscut,
97 Cine mi-au văzut
98 Mândru ciobănel,
99 Tras printr-un inel?
100 Fețişoara lui,
101 Spuma laptelui;
102 Mustețioara lui,
103 Spicul grâului;
104 Perişorul lui,
105 Peana corbului;
106 Ochişorii lui,
107 Mura câmpului?“

Ciobanul dă mioriței o indicație clară pentru „măicuța“ lui. Şi aici ne amintim de Paşte, când Sfântul Ioan aude de pe cruce cuvintele: „Iată mama ta! Şi din ceasul acela ucenicul a luat-o la sine“ (Cap. 19,27).

În versurile 96-107 avem imaginea mamei care îşi vede copilul. Oamenii de atunci erau inspirați de estetica timpului, care era strâns legată de sfera esteticii Bisericii, unde au cunoscut picturile pentru popor. Idealul era – cum ar putea fi altfel – Iisus Christos, aşa cum a apărut în icoanele timpului.

Metaforele pentru apariția fizică a moldoveanului sunt luate din lumea ciobanului şi a păstorului (v.96-107). Portretul este deci o sinteză între sfera plaiului şi a raiului.

108 Tu, mioara mea
109 Să te-nduri de ea
110 Şi-i spune curat
111 Că m-am însurat
112 Cu-o fată de crai,
113 Pe-o gură de rai.

În conformitate cu Ioan Evanghelistul, mioara trebuie să aibă grijă de măicuță; acesta poate fi luat drept testamentul moldoveanului. E evident că nunta de care e vorba aici nu poate fi o ceremonie de rând. Ea va avea loc mai degrabă „pe-o gură de rai“. În antroposofie vorbim de nunta chimică a lui Christian Rosenkreutz, deci o inițiere. Dacă omul a reuşit să biruie instinctele egoiste terestre, va fi demn de această nuntă.

„Fata de crai“ (v.111-113) e pentru misticii creştini „maica din înălțimi“ – Sophia. Ea devine porumbelul, iar

pe Maria pământească „Cel înviat" o numeşte: „maica-mea – unde am dăinuit". Iniţiatul devine Ioan Evanghelistul şi ia „măicuţa" la sine, dar în tradiţia creştinismului esoteric o va numi „Sophia". După Steiner, în Evanghelia după Ioan măicuţa nu este niciodată chemată cu numele ei. Chiar şi Ioan Evanghelistul este numit doar „prietenul Mirelui". Creştinismul esoteric a cunoscut soarta „Maicii-Fecioară a Luminii", coborârea ei din Ceruri, chemarea ei şi întoarcerea ei prin Christos. Literatura mistică a fost aproape complet exterminată, iar acestea le ştim mai degrabă din pamfletele împotriva ei. Cu atât mai vie trăieşte imaginea Sophiei în artă, aşa cum a fost transmisă de Rafael în scena Madonei Sixtine. Aici se cuvine să-l auzim pe Steiner însuşi: „So haben wir in der Sixtinischen Madonna vor uns ein Bild der Menschenseele, herausgeboren aus dem geistigen Universum; entsprungen aus dieser Seele das Höchste, was der Mensch hervorbringen kann, seine geistige Geburt, das, was in ihm ist, eine Wiedergeburt der Schöpfertätigkeit der Welt" (GA 57). Şi în *Faust* aflăm că omul poate intra în „regatul mumelor" („Reich der Mütter") doar dacă reuşeşte să elibereze forţele care zac ascunse în fiecare din noi. Acel „veşnic-feminin" („Ewig-Weibliche"), care ne înalţă spre Ceruri, este sufletul omului, care nu provine de pe piciorul plaiului. Pe acesta rătăceşte doar, pentru a se întoarce prin purificare şi sacrificiu. De-abia atunci vom întâlni „preoteasa inimilor", cum scrie Novalis:

„Vorüber ging der lange Traum der Schmerzen,
Sophie ist ewig Priesterin der Herzen."

În versul 113 se vorbeşte a treia oară despre „gură" (v.113): prima dată în cel de-al doilea vers, când se coboară pe „gura raiului" în jos; a doua oară, când află jalea pământească din „gura" mioriţei şi acum, odată cu reunirea cu „fata de crai" pe-o „gură de rai". Deci avem triada: creaţie, revelaţie, reunire pe un plan superior.

La ruşi aceasta atitudine e foarte vie: Anastasia, nume de origine greacă, „aparţine Paştilor", spiritul poporului cunoscând misterul reînvierii. În estul Europei sufletul e foarte aproape de misterul Paştilor.

114 Iar la cea măicuţă,
115 Să nu spui, drăguţă,
116 Că la nunta mea
117 A căzut o stea,
118 C-am avut nuntaşi
119 Brazi şi păltinaşi,
120 Preoţi, munţii mari,
121 Paseri lăutari,
122 Păsărele mii
123 Şi stele făclii!

Christos este cel care stăpâneşte ordinea cosmică, cea a stelelor ş.a.m.d. Prin exemplul lui ne-a indicat nouă, omenirii, drumul pe care l-a străbătut el. Moldoveanul a bătut această cale cu firea celui care ştie.

Deci miorița să nu-i spună măicuţei de căderea stelei, c-ar înţelege şi ar fi foarte dureros pentru ea.

Miorița poartă toată povara. În Evul Mediu, ucenicii erau deseori reprezentaţi ca miei, iar în mijlocul lor se afla Iisus Christos (mozaicurile din Ravenna). Chiar în timpuri păgâne s-a ştiut de miel ca „group soul for the higher manifestation of men": regele Babiloniei s-a considerat păstor al poporului său, Agamemnon era „păstorul triburilor greceşti". Dar abia în era creştină mielul va căpăta această semnificaţie-cheie şi Christos va apărea ca Păstorul „cel bun":

Ioan, cap.10.7: „Adevărat, adevărat zic vouă: Eu sunt uşa oilor.

8.Toţi câţi au venit mai înainte de Mine sunt furi şi tâlhari, dar oile nu i-au ascultat.

9. Eu sunt uşa: de va intra cineva prin Mine, se va mântui; şi va intra şi va ieşi şi păşune va afla.

10. Eu sunt păstorul cel bun. Păstorul cel bun îşi pune sufletul pentru oile sale."

După viziunea lui Pavel la Damasc, omenirea va trebui să treacă prin poarta morţii pentru a ajunge la spirit. Puterea vederii spirituale era în acel timp în mare decadenţă. Este important să recunoaştem că, în ciuda faptului că omul fizic se descompune în nenumărate părţi după moarte, rămâne totuşi ceva ce nu poate fi sesizat prin simţurile noastre. În timpuri vechi, viziunea cosmică era transmisă fiecărui popor, acum fiecare om va trebui să se străduiască să ajungă la spiritual pe drumul său propriu, nemaifiind legat de legătura sângelui.

În concluzie, s-ar putea spune, aşa cum am încercat să arăt, că în MIORIŢA – numită uneori „epopee pastorală" – păstorii sunt, chiar şi după etimologie, apropiaţi de misterul Paştilor. Întâlnim o cosmogonie cu multe aluzii creştine, în special la misterul Paştilor. Am putea înţelege opera în întregime ca pe o alegorie pentru sacrificiul, pentru Patimile Mântuitorului.

În viitor, creştinismul se va apropia tot mai mult de festivităţile flexibile, Paştile şi Rusaliile. Popoarele Europei Orientale păstrează în „adormire" taina Paştilor pentru clipa maturităţii. Steiner a vorbit de aşa-numita „Wartekultur"(cultura care dormitează).

Ion Creangă și eroii săi

sau „Banu-i ochiul dracului"

Verginia Petrovici

Dănilă Prepeleac este sărac pentru că este *leneş, nechitit la minte şi nechibzuit la trebi; ş-apoi mai avea şi o mulțime de copii*! Nevasta lui însă *era muncitoare şi bună la inimă.* Sfătuit de fratele lui chiabur, se duce la târg să schimbe boii cei frumoşi pe nişte boi mai mici, ca să-şi facă rost şi de un car. Plecat târziu de acasă, vede oamenii deja întorcându-se de la târg, iar el este obosit să tot tragă boii după el şi-i schimbă pe un car, carul pe o capră, capra pe un gâscan, iar pe acesta pe o traistă, căci la fiecare lucru găsea că e greu de dus.

Întors acasă cere din nou carul cu boi fratelui să aducă lemne din pădure, dar îl distruge şi omoară şi boii, lăsând copacul să cadă direct pe car, ca să termine treaba mai repede. În urma acestei isprăvi e hotărât să renunțe la tot şi să fugă în lume, dar nu înainte de a-i fura fratelui iapa şi o secure.

Sperând să recupereze toporul pe care-l aruncase mai înainte după gâşte, se întoarce la heleşteu, dar *aici îi trăsni în cap lui Dănilă că el ar fi bun de călugăr, după vorbele frățâne-său.* În sfârşit, are şi el un zvon al misiunii lui pe Pământ! *Am să durez o mănăstire pe pajiştea asta, de are să se ducă vestea în lume, zise el.* Despre cel ce se spune că nu făcuse decât un prepeleac – *atâta odor avea şi el pe lângă casă făcut de mâna lui*, de aici şi porecla ce o purta – aflăm acum că e destul de priceput şi hotărât să facă treabă. Face o cruce o înfinge în pământ merge prin pădure să însemne copacii de care are nevoie şi se dovedeşte un bun cunoscător al esențelor necesare pentru diferitele părți ale clădirii.

Dar se pare că nu-i este dat să scape de lene, căci un drac îi apare în față şi-i spune că este locul lor, iar când i se mai şi dăruieşte o pungă doldora de galbeni se lasă uşor înduplecat să renunțe la ideea cu mănăstirea. Doar că pentru a o obține trebuie să treacă nişte probe, iar de data aceasta el, nepriceputul în afaceri, devine deodată tare isteț şi-i păcăleşte pe draci, fiind chiar dus în spate de către unul dintre ei, care abia scapă cu viață din mâna copiilor lui.

Finalul poveştii spune: *Iară Dănilă Prepeleac, nemaifiind supărat de nimene şi scăpând deasupra nevoiei, a mâncat şi băut şi s-a desfătat până la adânci bătrânețe, văzându-şi pe fiii fiilor săi împrejurul mesei sale.* Ai zice că a atins lucrul cel mai de preț în viață: să iasă deasupra nevoilor. Câți dintre oameni nu visează să nu mai aibă a lupta cu lipsurile de zi cu zi. Şi câți nu sunt mulțumiți că-şi văd copiii puşi la casele lor şi tot chivernisec ca să le mai ia un lucru sau altul.

Din perspectivă spirituală, are cu adevărat valoare doar ceea ce ai de făcut pentru economia universală. În acest caz menirea lui era să mântuiască acel loc de stăpânirea dracilor, iar prin această lucrare putea să-şi pună în valoare forţele lantente pe care dovedise că le avea, dar nu le-a mai folosit, atât timp cât nu se mai afla la ananghie. Nu întâmplător făcuse în curte un proţap, o axă verticală, semn al predestinării lui de a aduce dimensiunea cosmică în viaţa satului. Nu întâmplător are atâta curaj în lupta cu dracii, chiar şi atunci când pierde un ochi, sub blestemul lor. Am putea spune ca şi Constantin Noica: a intrat în devenirea întru devenire, ratând pe cea a devenirii întru fiinţă.

La polul opus acestui erou, Creangă plasează, un an mai târziu, povestea lui Stan Păţitul, un copil orfan, care prin muncă cinstită, bunătate, cumpătare şi credinţă în Dumnezeu ajunge om înstărit. Bogăţiile cresc văzând cu ochii din momentul în care primeşte în gospodăria lui un copil orfan, ca ajutor la treburi şi companion. Acesta nu este decât un drăcuşor pedepsit de Scaraoţchi pentru faptul că nu a fost capabil să ghicească gândul omului care a lăsat bucata de mămăligă pe buturuga din pădure pe care el o mâncase fără să spună *bogdaproste*.

De remarcat faptul că acest Stan nu pleacă la drum fără să spună *Doamne-ajută!*, iar prima conversaţie dintre el şi dăcuşor e de-a dreptul curioasă, dacă ar fi să vedem doar felul în care se prezintă: *tot Chirică mă cheamă*, răspunde dracul; *tot Stan mă cheamă,* spune cel ce se mai numeşte şi Ipate. Este parcă o recunoaştere din alte vremuri. Iar cimilitura dată spre dezlegare dracului ascunde şi ea tâlcuri: *Lată-peste lată, peste lată-îmbujorată, peste îmbujorată-crăcănată, peste crăcănată-măciulie, peste măciulie-limpezeală, peste limpezeală-gălbeneală şi peste gălbeneală-hudubeţ.*

Acesta recunoaşte faţa casei, vatra, focul, pirostiile, ceaunul, apa, făina şi făcăleţul de făcut mămăliga. Ce taină s-o fi ascunzând în mămăliga asta iar e greu de bănuit, dar numirea acestor lucruri arată o direcţie clară din afară spre interior, spre intimitate.

Aşadar, Stan, care este slujit cu fidelitate timp de trei ani de către un drăcuşor, devine un om cu experienaţă, „păţit", iar tovărăşia lui cu dracul nu-l duce la pierderea sufletului, ci la un echilibru şi mai bine consolidat. Găseşte o nevastă, căreia i s-a scos şi singura coastă de drac ce o avea, are copil şi scapă şi de baba codoaşă ce se cuibărise la casa lui şi o dusese pe tânara femeie în ispită.

Deşi se povesteşte mereu despre bani şi bogăţii adunate, e clar că nu se vorbeşte doar de cele materiale, căci scopul final este acela de a întemeia un cuplu în care cinstea, hărnicia, grija pentru copii şi slava adusă lui Dumnezeu sunt valori supreme.

Interesant de observat că în opera lui Creangă banul nu ajunge să altereze fiinţa umană, răul este pus mereu în slujba binelui. Dănilă Prepeleac nu se poate ridica la misiunea înaltă ce-i stătea înainte, dar, purtându-se curajos cu dracii, umilindu-i chiar, a putut asigura traiul familiei sale numeroase. Stan Păţitul pare că nu depăşeşte mentalitatea şi condiţia unui om cu aspiraţii nu prea înalte, prea puţin se depăşeşte pe sine însuşi, dar devine evident faptul că prin muncă cinstită a căpătat respectul semenilor şi mulţumirea sufletească.

Ceea ce face opera humuleşteanului etern valabilă e faptul că, deşi narează fapte din cotidian, el are mereu în vedere realităţi sufletesc-spirituale. El nu dă lecţii, nu moralizează, ci adoptă un ton hazliu, are privirea îngăduitoare a omului înţelept care vede şi înţelege ce stă în spatele realităţii prezentate, spre deosebire de contemporanul şi prietenul său Ioan Slavici, care ne pune în faţă lecţia popii Tanda, cel ce face să renască satul prin exemplul personal sau al lui Ghiţă, cizmarul ce ia în arendă hanul *Moara cu noroc* şi ajunge să piară cu tot avutul adunat în mod necinstit în flăcări purificatoare.

12 plante medicinale pentru uz extern

O baie utilă la mâini sau la picioare

De unde vine preferința mea pentru băi la mâini şi la picioare?

Dr. med. Jürg Reinhard

Traducere: Delia Popescu

Textul de față face parte din cartea dr. Jürg Reinhard, *Sanfte heilpraxis mit selbstmachten Medikamenten*, apărută în 1993 la Editura Hallwag (*Blânda practică terapeutică cu medicamente făcute de noi înşine*). Tot la Editura Hallwag a apărut şi cartea *Nemaiauzite din medicină* (1989), scrisă de Jürg Reinhard împreună cu Adolf Baumann. Doctorul Jürg Reinhard, născut pe 1 mai 1947 la Biel, Elveția, este de profesie fizician, medic naturist şi călăuză montană. El şi-a expus practica încununată de succes ca autor, referent şi conferențiar pentru a familiariza un public larg cu forțele vii din natură. Autorul este activ şi din punct de vedere artistic, ca pictor şi muzician – pentru el creativitatea este remediu *prin excelență*. Ea include şi propria preparare a remediilor. Dorința sa este ca această terapie medicală, inspirată atât din medicina chineză cât şi din medicina antroposofică, să devină materie de studiu. De aceea, se angajează în formarea şi perfecționarea celor care lucrează pentru sănătate.

Mâna porneşte de la inimă, omul poate fi constructor şi creator datorită mâinii. O baie la mâini favorizează procesele formatoare ale sângelui din întregul corp.

Omul este, ca să spunem aşa, „depozitat" pe picioare. O baie la picioare mobilizează toate depunerile din el şi acționează favorizând procesele de eliminare din întreg corpul.

Omul este o ființă tripartită, constând din sistemul metabolic şi al membrelor, sistemul ritmic şi sistemul neurosenzorial, spus simplu, din abdomen, piept şi cap. Sistemul metabolic şi al membrelor reprezintă o adevărată polaritate față de cap, ca sediu principal al sistemului neurosenzorial, de aceea asupra tuturor maladiilor capului se poate interveni prin membre. Toate fenomenele de blocaj din cap pot fi deviate printr-o baie la mâini sau la picioare. Însă sistemul metabolic şi al schimburilor este polar în sine; ştiți şi dumneavoastră că acolo unde membrele nu sunt folosite, unde mâinile şi picioarele zac se instalează boli ale sistemului metabolic. Reciproc, observați că atunci când un sugar digeră şi „metabolizează" toate aceste procese interioare sunt însoțite de mişcări caracteristice, asemănătoare celor peristaltice, ale mâinilor şi picioarelor, până în vârful degetelor! Băile la mâini şi la picioare reglează toate procesele metabolice din corp!

Băi la mâini: prin mână şi degete trec meridianele inimii, intestinului subțire, celor trei focare de căldură, ale sistemului circulator, sexual, ale intestinului gros, ale plămânului. Aceste fluxuri de energie se scurg unul într-altul înspre vârfurile degetelor. Această scurgere este favorizată printr-o baie la mâini, printr-o baie de 10–15 minute şi pot fi promovate toate aceste energii şi favorizați toți aceşti curenți, spre binele organelor menționate.

Băi la picioare: prin picioare trec meridianele rinichiului, splinei şi pancreasului, ficatului, bilei, stomacului, vezicii. Mai multe în această privință găsiți în cartea lui Kuan Hin *Masajul chinezesc şi acupresura* (apărută la Hallwag).

15 minute de baie la picioare vă deconectează de gravitație şi împrospătează toate organele enumerate, dar şi părțile corpului prin care trec aceste meridiane.

Nu vă permiteți niciun sfert de oră de odihnă?

Combinați o baie la mâini şi una la picioare cu un ceai adecvat, cu remediile homeopatice potrivite şi întregiți-le cu ceva tămăduitor din bucătărie, de exemplu cu o compresă cu ceapă, şi iată că se formează un paradis de energii vindecătoare, ce străbat corpul şi care sunt încredințate spiritului dumneavoastră solar. Însă pentru un demon al bolii situația poate deveni uşor inconfortabilă, astfel încât în curând – opunându-se şi ridicând îngrozit din umeri – va trebui să plece, să părăsească îngrozit „localul". De altfel, puteți să-i spuneți pe nume şi să-i indicați cu voce tare să plece în altă parte. Luminați-vă corpul cu lumină solară, căldură şi iubire şi gândiți-vă că, dacă demonul bolii primeşte şi el ceva din acestea, să-i fie de bine!

O propunere pentru zile de sănătate deplină, de a găsi un sfert de oră de linişte şi pentru prevenirea bolilor:

Sâmbătă: Baie la picioare cu rosmarin pentru încălzire

Duminică: Baie la picioare cu sunătoare pentru Soare în inimă

Luni: Baie la picioare cu ace de zadă pentru străbatere cu lumină

Marți: Baie la mâini cu cimbrişor pentru străbatere cu respirație

Miercuri: Baie la picioare cu levănțică pentru liniştire şi luciditate

Joi: Baie la picioare cu coada şoricelului pentru vivifierea ficatului şi corpului vieții

Vineri: Baie la picioare cu coada calului pentru rinichi şi corpul astral.

CASTANUL SĂLBATIC
(Aesculus hippocastanum)
COPACUL UMBROS AL ŞESULUI

Pentru vene

Castanii sunt cei mai buni furnizori de umbră. Nu lasă niciun pic de lumină să răzbată la pământ. Castanul sălbatic este un copac ce se află mai degrabă în relație cu întunericul. Esculina, o substanță pe care o conține, este o oprelişte pentru lumină. Esculina absoarbe spectrul chimic activ ultraviolet. În calitatea sa de copac foarte sumbru, întunecat şi furnizor de umbră, castanul sălbatic este totuşi în măsură să dezvolte puteri de viață în cel mai mare întuneric. Însuşirile fluorescente ale sevei conținute în scoarță sunt asemănătoare celor ale fluoritului. Prin acestea, lumina este atrasă în gravitație: lumina invizibilă, oscilând pe unde scurte, încă cosmică, este transformată în lumină terestră. Castanul sălbatic poate fortifica organismul de lumină al omului, până în domeniile de umbră ale corpului încremenit, până în sângele întunecat, venos, până în nodulii negri hemoroidali, până în dinți şi în oase.

Însă în castan se mai desfăşoară şi lupta ritmică cu puterea de gravitație. Înspre Cer se înalță mugurii florali, crengile sunt cuprinse de puterea gravitației. Vlăstarele verticale devin ramuri orizontale, umbroase. Dacă ne reprezentăm parcursul temporal al creşterii acestui copac, observăm mişcări respiratorii, ca la vâslit. Această dinamică ne indică acțiunea sa vindecătoare asupra sistemului membrelor, cu acțiunea sa ritmică.

Şi în mugurele frunzei este vizibilă pătrunderea puterilor gravitației: răşina lipicioasă a învelişurilor mugurilor nu este altceva decât aromă florală cuprinsă de puterea gravitației. Castanul sălbatic, cu florile sale roz, este impregnat în mod deosebit de puterile lui Marte, el îşi desfăşoară efectele vindecătoare asupra bolilor reumatice. Trunchiul spiralat trădează felul în care castanul lasă parcursul solar să-l străbată şi cum învinge el gravitația Pământului până în lemnul condensat în mineral. Acest copac ne dăruieşte mişcare şi mobilitate.

Lumânările străluminate se transformă în seminițe întunecate, îndreptate spre pământ. Lumină şi întuneric, uşor şi greu se schimbă într-o alternanță ritmică. Astfel, castana poate străbate din nou metabolismul cu lumină, schimburile metabolice din aparatul de mişcare ritmică, la fel ca şi schimburile metabolice din sângele venos. Ea conferă sângelui lumină şi putere de ascensiune. Aceasta face din castană numărul unu în remediile împotriva acumulărilor venoase, unde sângele cade în stăpânirea gravitației, configurându-se în ghemotoace întunecate, asemănătoare castanelor.

Sângele sănătos, încărcat cu aer, face spumă. Castanele puse în apă spumegă ca un cal. Castanele sporesc puterea spumantă a sângelui. Castanele sunt şampon comprimat. Spuma vivifiază corpul. O băşică este aer închis în apă, uşurință cosmică prinsă, captată în apă. Băşicile sunt baloane de aer, care poartă ceea ce este greu iarăşi înspre Cer. Prin țepii bogați în siliciu ce înconjoară

capsulele semințelor, aceste puteri ale luminii şi imponderabilului pătrund până în semințele întunecate şi grele, destinate pământului. Aceste semințe uriaşe înspumează şi luminează solul densificat mineral. De aceea, castanele sunt potrivite pentru tratamentul maladiilor de depuneri în sânge, în oase şi piele.

În substanțele formatoare de spumă ale castanelor se arată o putere care aspiră să formeze organismul. Substanțe cu tensiune superficială ridicată vor să formeze ansambluri. Băşicile sunt mici ființe în care totul se află în legătură cu totul. Este de neimaginat o băşică cu o gaură. Gaura s-ar închide imediat şi s-ar forma iarăşi un tot. În aceste substanțe este ascunsă puterea de a forma un întreg. Când, datorită depunerilor reumatice, lipsesc din întreg anumite substanțe, castanele poartă în sine puterea de a clădi din nou organismul. Orice organism este prevăzut cu o piele închisă. De aceea castana este remediu şi pentru pielea noastră.

Puterile spumante ale castanei pot verticaliza din nou ceea ce este greu, căzut la pământ, şi compacta ceea ce este perforat. Aceasta se află la baza acțiunii etanşeizante a vaselor sangvine. În caz de luxații, poate fi astfel împiedicată o umflătură puternică.

Castanul este polaritate între sânge şi oase devenită vizibilă, între greutate şi imponderabilitate, între lumină şi întuneric. Ca arbore umbros al şesului este opusul zadei, copacul luminos al munților.

Folosirea castanelor

Mobilizează toate depunerile în sânge, oase, articulații, țesuturi conjunctive (reumatism) şi piele (eczeme).

În inflamații venoase şi tendință la tromboză, în tulburări de circulație venoasă şi la oase, după fracturi şi operații.

Pentru etanşeizarea venelor şi împiedicarea formării de umflături în luxații şi entorse.

În sindromul Sudeck (tulburări de hrănire la nivel de țesut după fracturi osoase).

În hemoroizi şi blocaje ale venei porte.

În boala intestinului Morbus Crohn şi colită ulceroasă.

Reglează toate tulburările de irigație sangvină venoasă.

CIMBRIŞORUL
(Thymus serphyllum et vulgaris)
PROCES DE ARDERE DEVENIT PLANTĂ

Pentru plămâni

Cimbrişorul poartă puterile căldurii înăuntrul organelor respiratorii. O căldură uscată, ca jarul, este mijlocită

corpului prin aceste Labiate înrudite cu lumina. Cimbrişorul înflăcărează respirația. Este principiu vegetal al jarului. Cenuşa lui este iute. Şi cimbrişorul însuşi a devenit iute prin pârjolirea provocată de acțiunea Soarelui.

Arderea cu oxigen determină izgonirea a tot ce este imponderabil, a tot ce este cosmic, şi rămânerea doar a cenuşii fizice, iuți şi moarte.

Cimbrişorul parcurge acest proces de ardere, putând totuşi dezvolta viață chiar şi în stare aproape arsă. Domeniul său vital este pământul pârjolit, ars. Acolo unde câmpiile alpine sunt străbătute de pietre şi stânci, unde păşunea devine pustiu stâncos, unde arşița se reflectă în pietre, cimbrişorul îşi dezvoltă viața sa tenace. El poate suporta şi frigul extrem din munți.

Cimbrişorul reprezintă procesul de ardere pulmonară în natură. Toate materiile organice sunt inflamabile. Împrejurul cimbrişorului este totul ars. Chiar stâncile pe care creşte el nu sunt altceva decât calcar ars, respectiv siliciu ars în stânci primordiale, în care oxigenul este legat prin legături de formă trivalentă sau bivalentă.

Ființele ce se află permanent în preajma cimbrişorului sunt furnicile. Furnicile, în fond, nu sunt altceva decât principiu al jarului în natură. Furnicile roşii ar putea fi numite animăluțele jăratice ale Pământului. În acidul formic se oglindeşte din nou acest proces jăratic. Şi datorită lui este ars tot ce este organic.

Cimbrişorul şi acidul formic au putere de ardere şi uscare asupra sedimentelor organice din corpul nostru. Cimbrişorul usucă organele respiratorii şi are capacitatea de a le mijloci puterile sale vindecătoare de căldură, în caz de răceli contractate. În violaceul alb şi roşul florilor sale devine vizibil procesul de jăratic care progresează până la formarea de cenuşă, la fel cum în gustul iute, asemănător cenuşii, acesta poate fi şi simțit.

Folosirea cimbrişorului

În răceli ale căilor respiratorii în regiunea nasului, gâtului şi plămânilor, sinuzită, faringită, amigdalită, bronşită, pneumonie.

În astm, în cazul când există şi o componentă infecţioasă

În caz de catar al căilor respiratorii, dar şi la stomac, intestin şi vezică.

Acţiune uscătoare şi antibacteriană prin uleiurile sale eterice, în micoza cavitatăţii bucale şi micozele dintre degetele de la picioare.

COADA CALULUI
(Equisetum arvense)
CRISTAL VEGETAL

Pentru rinichi

Coada calului este proces de percepţie – devenit plantă – pentru organismul de apă al Pământului şi al omului, căci natura nu este decât un om macrocosmic. În coada calului, natura face experimentul coloanei vertebrale; ea este principiu al segmentului şi, de aceea, un remediu important pentru afecţiunile coloanei vertebrale. Coada calului este însă şi un principiu al tulpinii radiante şi acţionează ca atare asupra tuturor celorlalte structuri radiante: păr, unghii, creier, rinichi şi fibrele oaselor (acestea prezintă, în secţiune, tot o natură radiantă). Coada calului intensifică radierea renală şi prin aceasta puterea osmotică a tuturor lichidelor. De aceea, poate fi de ajutor în vindecarea picioarelor umflate, a exudatelor articulaţiilor şi ţesuturilor. Saponina sa vivifiază organismul fluidelor, căci abia lichidele vii pot fi eliminate. Principiul radial ajută şi la îndreptarea direcţiei vizuale la copiii cu strabism. Pentru aceasta e bine să se pună vreme mai îndelungată comprese cu coada calului pe frunte.

Coada calului este formată – la fel ca şi organele senzoriale şi membrana oului – din mai mult de 80% acid silicic, substanţa componentă a cuarţului. Membrana oului trebuie să fie permeabilă pentru lumină, sunet şi suflet. Omul vine pe lume într-un cristal. Membranele ouălor sunt imagini ale Cerului cristalin, în care se încarnează sufletul după concepere. Coada calului aduce claritate în organele senzoriale, astfel încât ele să devină din nou transparente şi dezinteresate faţă de cele percepute. Între acestea se numără şi pielea, pentru care compresele cu coada calului sunt adesea o binecuvântare. Ca principiu capilar acţionează având un efect stabilizator asupra plămânilor, rinichilor, ganglionilor şi vaselor sangvine. Coada calului este o colaborare vie dintre Sal şi Sulfur, dintre polul neurosenzorial şi polul metabolic, care se întâlnesc în rinichi şi în glandele suprarenale. Sulful favorizează dezintoxicarea rinichilor şi excreţia. Coada calului este în natură ceea ce este rinichiul în om.

Folosirea cozii calului

Fortifică toate funcţiile rinichiului, reglează metabolismul apei şi ameliorează funcţia excretorie.

Purifică şi fortifică pielea şi toate organele senzoriale; remediu de bază pentru toate bolile pielii: eczeme (inflamaţii ale pielii), psoriazis, ciuperci.

Acţionează purificator, limpezitor, formator, structurând şi oprind sângerările.

În inflamaţii purulente ale pielii: acnee, abcese, coşuri şi în special în faza finală a vindecării acestora. În stadiul lor acut se recomandă mai degrabă creţuşca (Filipendula ulmaria).

Pentru vindecarea completă a maladiilor bronhiale, ale rinichilor şi vezicii urinare.

Stabilizează structurile pielii, părului, unghiilor, vaselor sangvine şi oaselor – le conferă o nouă elasticitate.

În tulburări ale ţesutului conjunctiv, celulită, funcţionarea defectuoasă a tendoanelor.

În edeme (prezenţa apei în ţesuturi), exudate articulare şi exudate în blocaje limfatice.

Acţionează ca principiu al coloanei vertebrale în toate durerile de spate.

În tulburările de formă ale corneei şi ochilor, în strabism.

În tulburări psihice, legate de tulburări ale sistemului rinichi–glande suprarenale.

COADA ŞORICELULUI
(Achillea millefolium)
ORGAN DE SIMŢ PRIN CARE CELE VII PERCEP LUMINA

Pentru ficat, intestin şi uter

Acolo unde apare în natură coada şoricelului, caută în ţinut, cu frunzele ei fin divizate, asemănătoare antenelor, viul invizibil. Ea apare în locurile unde, la marginea drumurilor, natura se învecinează cu ceea ce este mort,

manipulat, rănit. În locurile unde solul a fost deșelenit cu forța, ea caută viața rămasă, care pluteşte nevăzută deasupra regiunii distruse. Coada şoricelului atrage puteri de viață. Aceasta o face până în organele care, cum e ficatul, au sarcina să sporească viața. Mulțumită sulfului care se uneşte cu potasiul în coada şoricelului, ea acționează profund până în celulele ficatului, dezintoxicându-le şi purificându-le. Frunzele fin cizelate sunt supuse unor puteri formatoare asemănătoare celor din vilozitățile intestinale. Ele regenerează mucoasele şi ajută intestinului să deguste dacă în fluxul de alimente mai este conținut ceva viu.

Coada şoricelului este remediul pentru ovare şi uter, unde moartea şi naşterea se întâlnesc în alternanță ritmică: mucoasa moartă trebuie eliminată şi în acelaşi timp se dezvoltă o viață nouă în mucoasa germinândă. Această situație limită este aceea a cozii şoricelului în natură. Ea aduce puteri de regenerare la limita de moarte. Prin aceasta, se poate obține o acțiune hormonală. Hormonii sexuali permit reînnoirea, acolo unde corpul a îmbătrânit. Coada şoricelului vindecă şi acolo unde țesuturile moarte din tumori împiedică vindecarea rănilor. Unde creşte coada şoricelului în natură, putem resimți strigătul naturii după viață. Frunzele ei sunt antene cu care este perceput etericul din lume. Coada şoricelului este planta cu antene pentru cealaltă lume.

Folosirea cozii şoricelului

În tulburări hepatice şi intoxicări ale ficatului din cauza bilei.

În intoxicații alimentare şi tulburări de digestie.

În timpul şi după icter.

Pentru regenerarea ficatului.

În probleme cu mucoasa intestinală şi stomacală: diaree şi constipație.

În maladii ale uterului şi crampe ale abdomenului inferior.

În sterilitate şi după consumul de anticoncepționale. În tulburări de menstruație, după avort (naştere prematură).

În inflamații ale vezicii, vaginului şi uterului.

În tulburări datorate unor modificări şi după extirparea uterului.

În tulburări de irigație sangvină venoasă, provocate în domeniul abdomenului inferior şi în varice.

În tulburări psihice condiționate de isterie şi disfuncții hormonale.

CREȚUŞCA
(Filipendula ulmaria)
NOURAŞ DE VARĂ DEVENIT FLOARE

În inflamații şi dureri, pentru irigația sangvină

Norişorii de vară încremeniți sub formă de floare ne întâmpină în mlaştini sub forma vie de Filipendula ulmaria. Sarcina ei este să împrăştie apa. Acest proces de împrăştiere este atât de puternic încât planta se spulberă chiar pe sine – florile sale. Ea absoarbe apa prin tulpina ei roşie, asemănătoare unei artere, şi o împrăştie înspre nori. Florile se aseamănă cu nourașii de vară, care îşi clădesc masele din apă. Zeci de insecte obişnuiesc să-şi facă „duşul" aici, în arşița verii. Insectele, animalele Soarelui şi ale căldurii, care îşi transformă puterile sufleteşti în mod multiplu în veninuri arzătoare, de foc, iubesc atmosfera răcoroasă de nor a acestor flori mai presus de orice.

Crețuşca dezvoltă în om aceleaşi puteri ca şi în natură. Acolo unde domneşte inflamația, stinge şi răcoreşte. La fel ca salcia, care conține de asemenea salicilate, ea este stingător de foc din natură.

Apa urcă în sus, aşa cum se întâmplă în sistemul sangvin arterial către capilare. Tulpina se ramifică, la fel ca

sistemul capilar, în umbele şi umbelule fine. În floare domneşte un principiu de divizare şi deschidere în evantai; planta se pulverizează pe sine. Aceasta vine împotriva tendinței de coagulare a sângelui. De aceea este explicabil de ce acționează vindecător asupra trombozelor şi emboliei.

Crețuşca împiedică procesul de coagulare din sânge şi determină în felul acesta o mai bună circulație sangvină. Irigarea sangvină este stimulată, ceea ce face ca durerile determinate de aceasta să fie alinate.

Crețuşca, prin care e puternic procesul de evaporare al apei, acționează în natură ca şi în om, deshidratând. De aceea, poate fi folosită în edeme. Aplicată în comprese deasupra organelor cu staze lichidiene poate ajuta la eliminarea apei. Aceasta la articulații luxate şi inflamate, dar şi aplicată peste plămâni în caz de edem, precum şi la ficat sau la rinichi. Florile de crețuşcă sunt nouraşi răcoritori din regnul vegetal. La fel cum taifunul cuprinde în spirală masele de apă, puterile cereşti cosmice cuprind floarea şi semințele şi le fac să crească în spirală. Semințele de crețuşcă realizează unele dintre cele mai frumoase spirale care sunt de găsit în natură.

Această subtilitate cosmică, ce poate fi aflată oriunde în această plantă, acționează în om împotriva gravitației. Gravitația îl constrânge pe om la pat. Durerea se formează acolo unde gravitația fizică pătrunde în organism, când sângele nu mai are putere ascensională şi de aceea se îngroaşă în vasele sangvine, când apa devine edem şi nu mai face parte din organismul viu. Crețuşca este antiinflamatoare, scade febra şi alină durerile, deoarece ea mijloceşte corpului răcoare şi uşurință.

Se obişnuieşte în ziua de azi să se explice acțiunea vindecătoare a plantelor prin substanțele active în ele, ceea ce nu este întru totul corect, căci substanța activă nu este decât expresia a ceea ce planta realizează. Numele de aspirină vine de la Spiraea şi este privită ca substanță activă a Filipendulei. Dacă privim asupra structurii chimice, observăm că o parte solubilă este dominată de o parte fluidă. Aceasta este însă tocmai dinamica Filipendulei, care împrăştie apa. Filipendula este, aşadar, aspirină vegetală.

Forma unei plante este un rezultat al mişcărilor corpurilor cereşti, care radiază în ea. Substanțele conținute sunt încarnări ale zodiacului şi stelelor fixe înspre care se îndreaptă planta, astfel că fiecare plantă îşi închide conținutul prin mişcări învăluitoare din lumea planetelor.

Folosirea crețuştei

Acționează împrăştiind, anticoagulant. Dizolvă densificările din sânge, limfă şi țesuturi. Acționează răcorind, antiinflamator, şi în consecință şi calmând durerile.

Îmbunătățeşte circulația arterială: acțiune antiembolizantă, anticoagulantă, de aceea este bună şi în irigație sangvină redusă în creier, inimă şi membre, în îngustarea vaselor sangvine de la picioare, la fumători.

În caz de inflamații ale glandelor mamare dizolvă membranele închegate de lapte care înfundă glandele.

Dizolvă îngroşările de piele, pielea tare de la picioare şi mâini.

În psoriazis şi crustele sugarilor.

În crăpături ale pielii – ragade – datorate pielii întărite şi frigului.

În eczeme inflamate, când pielea devenită grosieră se rupe singură.

Compresă de urgență în eczemele acute, pentru a putea evita folosirea cortizonului. Totuşi terapia stabilizatoare se va continua cu patlagină, coada calului, castane şi alte plante vindecătoare.

Determină o mai bună fluiditate a secrețiilor glandulare, pentru glandele sudoripare şi sebacee, în acnee, abcese, ca şi la circulație în general.

Acțiunea eliminatorie a apei şi antiedematos în blocaje renale şi în țesuturi, migrene şi dureri de cap.

Remediu universal în dureri, ca şi aspirina, acționează însă mai blând, deoarece preparatele vegetale, spre deosebire de cele „sintetice" sau „extrase", dispun de un corp eteric!

Folosită local, are o uşoară acțiune antifebrilă; de aceea este bine ca în bolile cu febră înaltă să se folosească comprese pe frunte şi clisme pentru a preveni crampele febrile, fără a se scădea prea mult acțiunea vindecătoare a febrei.

LEVĂNȚICA
(Lavandula officinalis)
CER DEVENIT PLANTĂ

Pentru liniştirea capului

Un câmp de levănțică este Cer devenit plantă, care a coborât pe Pământ şi a intrat în legătură cu lumea plantelor prin tulpini subțiri şi înalte. Atingând un câmp de levănțică, ating Cerul. În floare, vedem o plantă atinsă de sufletesc. Levănțica îşi ridică floarea departe de sine pe tulpina sa înaltă, care se desparte la distanțe regulate de tufa verde. În folosirea ca plantă vindecătoare a levănțicii, această legătură liberă permite o slăbire a legăturii dintre suflet şi trup. Această detaşare a sufletescului determină alinarea durerilor, căci durerile se formează prin cramponarea sufletului în trup. Levănțica eliberează sufletul, slobozind durerile, deoarece durerile iau naştere printr-o cramponare a sufletului

de trup. Levănțica are capacitatea de a decrampona din nou sufletul, adică de a elibera de durere. Floarea şi tufa, sufletul şi trupul, sunt menținute clar separate prin tulpina dreaptă, îndreptată înspre Soare şi ținută în ordine prin gestul verticalizator al Eului. Plantele fac euritmie. Soarele, ca purtător al Eului, ordonează pătrunderea sufletescului în viu. Levănțica poate mijloci şi structura aceste puteri.

Culoarea albastră conferă senzația de spațiu în pictură – albastrul levănțicii conferă spațiu durerilor. Albastrul conduce din spațiul conştient în antispațiul inconştient. Opusul spațiului nu este lipsa spațiului, ci antispațiul, unde se află ființele invizibile din lumea spirituală. Albastrul duce spațial-temporalul în antispațialul-antitemporal. Această trecere are loc şi la adormire, moarte şi leşin. De aceea levănțica este potrivită pentru tratarea tulburărilor de somn şi pentru liniştire. Aceasta se poate resimți în parfumul liniştitor al levănțicii. Parfumul de levănțică duce spiritul şi sufletul în lumea de dincolo, unde se pot reface.

Folosirea levănțicii

Pentru liniştirea nervilor şi a tuturor organelor ca inima, stomacul, intestinul, vezica şi plexul solar. Ultimul este plexul nervos din zona regiunii gastrice, prin care se află în legătură toate organele abdomenului. (Este sediul Eului, aşa cum măduva spinării este sediul corpului astral şi creierul casa corpului eteric.)

În iritații nervoase de natură trupească şi sufletească.

În tulburări de somn se pune peste frunte şi nas.

În dureri de cap, hipertensiune şi tulburări ale inimii de natură nervoasă.

Pentru liniştirea copiilor şi adulților agitați.

Pentru liniştirea mâncărimilor, în înțepături de insecte şi muşcături ale animalelor veninoase; preventiv, ca protecție la țânțari şi la infecții: se fricționează corpul cu batiste impregnate cu levănțică. Pentru liniştirea oricăror dureri. În caz de leşin: se dă de mirosit. Pe patul de moarte.

MĂCRIȘUL IEPURELUI
(Oxalis acetosella)
LUMINĂ DE PRIMĂVARĂ DEVENITĂ PLANTĂ

Pentru dureri de abdomen şi în şocuri

Măcrişul iepurelui aduce verdele luminos, primăvăratec, în întunericul solului pădurii ce moare. Acolo unde nu mai creşte nicio iarbă, unde lumina nu mai trezeşte lumea vegetală la viață, acolo îi reuşeşte măcrişului iepurelui să atragă puteri sufleteşti luminoase şi să le asimileze. Asimilația se realizează prin magneziul clorofilei. Măcrişul iepurelui poate atrage lumina înapoi în întuneric, pentru a încorpora din nou sufletul în trup. Măcrişul iepurelui deschide corpul fizic pentru puterile luminii sufleteşti. Măcrişul iepurelui este cel mai activ magneziu, care se simte atras către fier. Magneziul este lumina pasivă primitoare, care străluceşte în ochii nevinovați ai copiilor. Fierul este lumina activă, mulțumită căreia omul poate trece la fapte. Lumina fierului străluceşte în privirea omului adult, care s-a decis să treacă la fapte. Acestea pot fi urmărite până în legăturile chimice: pentru a curăța petele de rugină se foloseşte sarea de măcriş (oxalatul de potasiu). Aceste însuşiri ne arată că Oxalis ca medicament are capacitatea de a atrage sufletescul sau, altfel spus, să conducă în mod corect corpul astral în organele metabolice, în vederea încarnării. Crampele abdominale arată că sufletul nu se poate integra just în organ. Măcrişul iepurelui este portarul care permite sufletului să intre în locuința sa, trupul, în special acolo unde metabolismul se îndreaptă înspre fier. Impulsul dezasimilator al lui Marte domneşte asupra bilei, dar şi asupra descompunerii albuminei prin pancreas. Colicile biliare şi abdominale, dar şi crampele musculare şi ale vaselor sangvine reprezintă, de aceea, domeniul măcrişului iepurelui.

De asemenea, el deschide uşa în muşchi şi vasele sangvine, pentru ca corpul astral să nu pătrundă din afară aceste organe, ci să se poată dărui în mod corect în lichidul sangvin şi în muşchi. Acolo, el este dirijat de către impulsul lui Marte într-o activitate plină de sens. Măcrişul iepurelui se găseşte înainte de toate lângă trunchiurile de copaci aflate în putrezire. El contribuie în felul acesta pentru ca elementele ce se descompun şi devin anorganice, să devină din nou accesibile vieții. În felul acesta, el are o participare decisivă la formarea de humus: fără măcrişul

iepurelui şi fără furnici, cu acidul lor formic înrudit cu acidul oxalic, solul pădurii ar putrezi şi ar duhni.

Astfel, măcrişul iepurelui contribuie pentru ca procesele de descompunere din intestin să nu conducă la fermentaţie şi formarea de alcaloizi în conformitate cu legile de descompunere anorganică; în loc de acest lucru, obţinem o reglare corectă a scaunului şi realizarea unui bun compost, mulţumită puterilor sale de viaţă luminoasă, în conformitate cu legităţile organice.

Oxalis, măcrişul iepurelui, este o plantă care vivifiază din nou solul muribund al pădurii. Lui îi ajunge a şaptezecea parte a luminii şi cu toate acestea reuşeşte în mod magic să işte verdele primăvăratic, puternic străbătut de lumină. Prin puterea magică a măcrişului iepurelui, solul pădurii se umple de lumină.

El aduce lumina perioadei sale de recoltare, a timpului sfânt dintre Paşte şi Rusalii, în organism.

Prin aceasta, lumea este din nou vivifiată şi sfinţită. Aceasta explică efectul vindecător în stările de şoc, atunci când sufletul ameninţă să părăsească corpul.

Folosirea măcrişului iepurelui

Vivifiază organele abdominale şi ale metabolismului (zada vivifiază organele de simţ).

Înlătură crampele din regiunea stomacului, intestinului şi bilei.

Alină colicile abdominale şi ombilicale la copii.

Reintegrează corect sufletul după stări de şoc traumatice şi sufleteşti (chiar schizofrenie), în şocuri locale în ţesuturi, datorate intervenţiilor chirurgicale, accidentelor şi cicatricile provocate de acestea.

Elimină cârceii şi spasmele vasculare.

Reglează metabolismul acidului oxalic din lichidul biliar şi rinichi (pietre de oxalaţi).

În sensibilitate la vreme se pune deasupra bilei.

Măcrişul iepurelui alină durerile şi însufleţeşte.

PĂTLAGINA
(Plantago lanceolata, major et alpina)
DINAMICĂ A MANGANULUI ÎN REGNUL VEGETAL

Pentru piele

Pătlagina aparţine regnului gnomilor şi undinelor. Cu sucul său unic de culoare roz sau negricioasă, ea duce sufletescul în întunericul pământului. Căci rozul se formează acolo unde sufletescul „străluceşte" în domeniul viului, ca, de exemplu, în pielea omului. Pentru că pătlagina nu vrea să se lase încătuşată de către pământ, îşi împinge florile sus în direcţia contrară, înspre lumină. În alb-negrul inflorescenţelor se întâlnesc întunericul cu lumina. Deoarece pătlagina nu vrea să devină peşte în frunzele sale, trebuie să se debaraseze cu forţă de puterile apei, pentru a ajunge la formarea de flori. Frunzele pătlaginii au o profundă înrudire cu peştii şi nu numai din punct de vedere al formei exterioare. În peşti, vegetalul este modelat în formă animală, frunza devine muşchi. Muşchii noştri sunt peşti, dar care se ţin strâns de schelet. Frunza de pătlagină este principiu muscular vegetal în natură. Floarea pătlaginii este putere sufletească smulsă elementului lichid. Plantago este întuneric învins, putere a morţii învinsă. De aceea, putem înţelege de ce indienii vindecă muşcăturile de şarpe cu rădăcină de Plantago lanceolata, că Plantago lanceolata aplicată pe locul muşcăturii vindecă înţepăturile de foc ale insectelor, că poate vindeca slăbiciunea musculară şi purifica imediat corpul înecat cu mucozităţi.

Este aproape cea mai călcată în picioare plantă de către om, la marginea drumului. Pătlagina poate lupta împotriva acestor acţiuni astral-spirituale! Ce îi conferă această putere? Este manganul, fierul încins al vulcanilor, arşiţa aprinsă a Pământului, care – fin divizată – conferă din adâncurile Pământului culoarea roz delicat cristalului de cuarţ roz, asemănător culorii pielii şi, în stare concentrată, dăruieşte foc insectelor. Manganul acţionează până în metabolismul pielii, dezintoxicând-o. Pătlagina este mangan viu, este putere michaelică a fierului, care poate să învingă – pătrunzând în sistemul nervos, cel înrudit cu Pământul – otrava şi focul balaurului (adică acţiunile otrăvitoare şi inflamaţiile).

Soiurile de pătlagină prevăzute cu perişori argintii îşi arată legătura cu căile respiratorii, prevăzute cu cili fini licăritori, începând de la sinusuri şi trompele auditive până la bronhiile prevăzute cu un covoraş de cili licăritori. Licărirea argintie trădează influenţa lunară asupra acestei plante. Ea acţionează într-o dinamică procesuală a argintului, în sfera lunară a omului. De aceasta aparţin organismul apă, cu regiunea vezicii, toate

mucoasele şi sistemul nervos al pielii, într-atât avem reunite în pătlagină acțiunile asupra muşchilor, pielii şi membranelor mucoase.

Folosirea pătlaginii

Pătlagina este principiu-mucozitate vegetal, ce acționează întreținând şi dezintoxicând pielea şi mucoasele.

În bronşită, sinuzită, cistită, în inflamația căilor urinare.

Acționează răcoritor asupra mâncărimilor pielii, în muşcături şi înțepături de insecte.

Pentru o îngrijire blândă a rănilor.

Fortifică corpul eteric în domeniul muscular: în slăbiciune musculară, atrofie musculară, în slăbirea muşchilor sfincterelor vezical şi anal.

PORUMBARUL
(Prunus spinosa)
ARBUSTUL ATINS DE SPIRIT

Pentru inimă şi astm, în stări de epuizare

Primăvara, când spiritul coboară în albul florilor porumbarului, vedem cum spiritual-sufletescul cuprinde arbustul cu spini de un cenuşiu de plumb, cel aproape mort. Acelaşi lucru se petrece în om, deoarece mişcându-se, gândurile noastre spirituale apucă corpul nostru fizic, trecând prin voință cu ajutorul sufletului. Această situație este realizată în natură prin porumbarul îmbrăcat primăvara în alb. Când spiritualul vine cu atâta vehemență asupra unei plante, aceasta trebuie să rodească şi să moară în scurt timp. Totuşi porumbarul opune acestor puteri de descompunere puteri de viață deosebit de intense, încât formarea de fructe şi coacerea lor sunt împinse până departe, în iarnă.

În locurile în care puteri spirituale prea tari amenință să cuprindă în om corpul fizic, Prunus spinosa poate interveni în mod constructiv, astfel încât organismul să nu se epuizeze. Acest arbust, în care se confruntă negrul cu albul, viața cu moartea, trăieşte şi ne oferă cel mai rezistent lemn, numai potrivit ca baston la plimbare. În felul acesta,

porumbarul îl face pe om rezistent şi îi sprijină puterile de viață. Cel mai mult se fortifică omul în inimă şi în uter, aşadar în organele în care se întâlnesc Cerul şi Pământul, organele cuprinse de spirit. Când pământescul este cuprins în acest mod, se formează combinații ale cianului (C ≡ N), căci carbonul este scheletul fizic al spiritului, iar azotul încarnarea sufletescului. De aceea, se formează atât în porumbar cât şi în muşchi combinații ale cianului. Dacă inima nu ar fi vivifiată de către ficat, iar porumbarul înfrunzit de frunze verzi, ar trebui ca atât noi cât şi porumbarul să murim imediat din cauza combinațiilor cianurice. Porumbarul este semnătura spiritualului în fizic. În el ne vorbeşte natura, negru pe alb.

Fructul său albastru cu sâmburele umplut cu cianură, îmbolnăvitor, este imaginea pământească a lui Saturn, de la care tot miezul, şi nu inelul, îmbolnăveşte. Dacă mănânc porumbe, mănânc fructele lui Saturn.

Folosirea porumbarului

Indicat în toate stările de slăbiciune de natură corporală şi sufletească: după operații, accidente, în reconvalescență.
La naştere şi în pauza durerilor de naştere.
În stări spasmodice de diferite tipuri: astm, spasme ale inimii, bilei, rinichilor.
Înainte de toate însă sub formă de comprese în dureri menstruale excesive.
Pentru fortificarea corpului eteric în slăbiciune generală şi a ficatului.
La piele sensibilă şi eczeme datorate acesteia (erupții cutanate).

ROSMARINUL
(Rosmarinus officinalis)
CĂLDURĂ DEVENITĂ PLANTĂ

Pentru splină şi pancreas

Dintre toate plantele ce formează uleiuri eterice, rosmarinul conține uleiul cel mai uşor. Dacă rosmarinul nu ar fi bine înrădăcinat în sol, uleiurile eterice l-ar trage în Cer. Acestea țin de Cer, sunt volatile. Rosmarinul îşi

trădează proveniența prin florile sale albastre. Astfel, rosmarinul este o tufă supusă levitației şi nu gravitației. Ramura ce țâşneşte de-a dreptul spre Cer, împreună cu frunzele în formă de ace ce radiază înspre Cer, mărturisesc aceste puternice forțe de ascensiune. Uleiurile eterice ale rosmarinului sunt pline de hidrogen, care este cel mai uşor element al sistemului periodic. Hidrogenul este şi elementul cel mai inflamabil de pe Pământ. Hidrogenul este substanță a focului, este căldură pură încarnată. Acestei călduri i se dăruieşte rosmarinul, această căldură o transmite el corpului. Rosmarinul este căldură devenită plantă.

Toate maladiile degenerative şi spasmodice pot fi vindecate prin căldură. Aceasta se poate explica prin aceea că pământescul poate fi dezlegat prin căldură şi prin foc. Toate maladiile degenerative şi răcelile, toate bolile care încep a se manifesta prin contracții şi crampe țin de domeniul rosmarinului, căci căldura acestei plante vindecătoare învinge puterea de gravitație, dizolvând cele rigidizate degenerativ. Uleiurile eterice sunt captate la rosmarin în domeniul frunzelor. Frunzele aparțin de zona ritmică a unei plante. Splina este organul care trebuie să echilibreze şi să coordoneze ritmurile lumii exterioare cu cele ale corpului. Rosmarinul aduce căldura în domeniul ritmic al splinei omeneşti.

Folosirea rosmarinului

Pentru fortificarea splinei şi a organelor în legătură cu ea: pancreas şi stomac.

Pentru încălzire în general şi relaxare.

În toate bolile alergice şi infecțioase, cu slăbiciune a sistemului imunitar, în leucemii şi maladii canceroase.

Pentru stimularea în general a circulației sangvine.

În modificări ale splinei, junghiuri intercostale, diabet, dureri stomacale, senzație de pietre în stomac, în dureri de spate, cârcei, crampe ale întinderilor la sportivi.

În răceala organelor abdominale, de la vezică şi uter la răceli şi dureri reumatice.

În hipotensiune arterială.

Pentru stimularea metabolismului pielii, ca bază pentru o creştere sănătoasă a părului.

Ca profilactic pentru răceli: spălături cu rosmarin.

SUNĂTOAREA (Hypericum perforatum) LUMINĂ SOLARĂ DEVENITĂ PLANTĂ

Pentru nervi şi în depresie

Sunătoarea face omul şi animalele sensibili la lumină. Sunătoarea înfloreşte în ziua de Sfântul Ioan, în miezul verii, când puterile luminii au acțiunea cea mai intensă. Dacă animalele mănâncă prea multă sunătoare devin alergice la lumina Soarelui şi sensibile la căldură. Sunătoarea creşte în arşița verii şi formează în frunzele sale un ulei deosebit de eficient. Acesta este inflamabil, este arşiță şi lumină. Glandele oleifere ale frunzelor privite în lumină se prezintă ca având mii de „orificii", de unde numele adăugat de „perforatum". Sunătoarea îşi lignifică tulpina, de aceea este numită şi fân tare. Lemnul este, în acest caz, rezultatul unui proces de pârjolire şi uscare al celor mai fierbinți veri. Dar sunătoarea poate dezvolta viață mai departe chiar în stare pârjolită. Hypericum este planta vindecătoare în arsuri, planta vindecătoare în desensibilizarea omului față de lumină, în depresii.

În mugurul galben al sunătoarei, grăunciorii de polen se colorează în roşu de foc, în special atunci când Marte se află singur vara pe Cerul nocturn. Polenul reprezintă corăbioarele de foc ale unor plante, cu care ele zboară în Cosmos. Spiritele de foc ale lui Marte se unesc cu această plantă vindecătoare în substanța roşie. Prin aceasta, sunătoarea nu numai că face organismul din nou atent la lumina interioară şi cea exterioară, ci îi conferă, în plus, puterea de a face din nou ceva. Este remediul pentru lipsa de inițiativă. Sunătoarea este activitate, putere de apărare semănând cu procesul biliar, şi mijloceşte omului din nou o bună porție de temperament coleric.

Uleiul ei este colagog. Roşul ei aduce lumină fierului în bilă. Sunătoarea este activitate, este dinamică dirijată de lumină. În sunătoare se unesc puterile luminii Soarelui (verde) cu cele ale lui Jupiter (galben, ficat) şi cu roşul lui Marte (bilă) şi se transformă până la căldura interioară a lui Saturn (splină) în lemn şi ulei.

Procesul de uscare până la fân lemnos este acelaşi proces saturnian care face să cristalizeze sistemul nostru periferic nervos din corpul astral – acel domeniu al sistemului nervos care conduce în sistemul metabolic şi al membrelor, la fel ca şi tulpina lignificată, care face

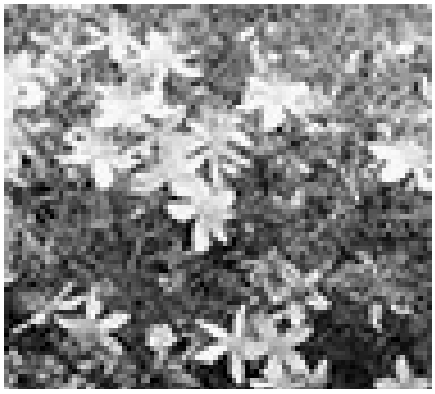

trecerea la domeniul metabolic al florii. De aceea sunătoarea este remediu pentru orice rănire a sistemului nervos periferic, la fel cum arnica este, prin rădăcina sa, plantă vindecătoare pentru sistemul nervos central, creier şi măduva spinării.

Sunătoarea, aplicată local iarna în inflamații sau slăbiciune a vezicii, mijloceşte puteri de căldură estivală în această regiune lunară a corpului. Sunătoarea este acel artist dintre plantele vindecătoare care ştie cum să se poarte cu lumina, arşița şi arsurile; de aceea este şi cel mai bun remediu pentru arsurile produse de Soare. Sunătoarea este proces de arşiță al planetelor exterioare deconstructive devenit plantă.

Folosirea sunătoarei

Fortifică nervii. Le favorizează regenerarea în caz de răni.

În sciatică şi zona zoster. Sunătoarea acționează asupra nervilor periferici, arnica mai degrabă asupra sistemului nervos central.

În toate procesele de pârjolire şi arsuri prin expunerea la Soare, acizi şi aşa mai departe. Pentru tratament după arsuri solare, în alergie la lumina Soarelui.

Fortifică şi dinamizează nervii şi funcțiile organelor, în contrast cu levănțica, care liniştește.

Dinamizează circulația inimii şi a bilei.

Aduce puteri solare în organe. Reglează metabolismul luminii atât în domeniul fizic cât şi în psihic.

Are acțiune împotriva lumii întunericului, împotriva bacteriilor sensibile la lumină şi de aceea este antitetanică (contra rigidității), eficientă în răniri şi înțepături de insecte.

Ajută în întuneric sufletesc: depresie.

În caz de cură de durată, aduce organele uscate iarăşi la fluiditate: discuri intervertebrale, membrane articulare uscate, mucoase.

Ajută la aciditate la stomac. Reglează toate procesele de uscare.

ZADA
(Larix decidua)
COPACUL DE LUMINĂ AL MUNŢILOR

Pentru ochi

Sus în munți primăvara suntem martorii unui proces uluitor: pe copaci începe să crească iarba. Este zada, din mugurii căreia țâşnesc ace verzi înviorătoare. Conifere ce se vivifiază în fiece primăvară cu o nouă haină de ace! Această putere vivifiantă, această primăvară în lemn, folosită ca uz extern, face ca organele noastre senzoriale să se relaxeze, să se refacă după iarnă. Astfel învinge Soarele primăverii în munți, tendințele de condensare şi de îngheț ale iernii.

Zada este un copac dăruit luminii.

Mănunchiurile de ace radiante sunt raze solare crescute în copac. Zada este organul senzorial pentru lumină al munților. Ea vivifiază organul nostru senzorial pentru lumină, ochiul. Zada îşi transformă haina din verde deschis delicat prin gălbui, apoi portocaliu până la violet, mantie strălucitoare. În scoarța sa, la început roşcată, în care se exprimă puterea radiantă a vieții, culoarea se schimbă până la violetul închis al nopții incipiente de iarnă. Ea străbate prin măreția culorilor sale întreg curcubeul, este un curcubeu încarnat în regnul vegetal. Astfel mijloceşte ochiului puterea luminii şi a culorilor naturii. Prospețimea vivifiantă a mirosului de răşină de zadă aduce nu numai relaxarea ochilor, ci lasă să vină şi bucurie şi uşurare în respirație şi în inimă. Zada fortifică puterea solară a inimii noastre, ce radiază din ochii noştri.

Folosirea zadei

Împrospătează, vivifiază şi relaxează ochii, tâmplele şi fruntea, dar şi inima şi organele respiratorii.

În toate procesele degenerative din domeniul senzorial şi nervos.

În arterioscleroză, tulburări de somn, pentru îndepărtarea grijilor prin mirosul înviorător al zadei şi acțiunea compreselor (puse deasupra frunții şi nasului).

Aduce lumină în gândire. Împrospătează respirația.

În toate maladiile cronice de răceală în domeniul respirator. În guturai cronic ca tampon nazal, în bronşită prin compresă peste plămâni.

În toate procesele reumatice, degenerative.

Acțiunea principală: înviorează şi relaxează ochii şi memoria. Nu se va picura în ochi, se pune numai deasupra ochilor închişi.